

**Atlas van de dagvlinders van de
Zuidoost-Achterhoek**

Versie 7, maart 2020

Jan Stronks – Insectenwerkgroep KNNV Oost-Achterhoek

Inhoudsopgave

1. Inleiding.....	3
2. Methode.....	5
3. Samenvatting.....	9
4. Bij deze versie van de atlas.....	12
Wijzigingen ten opzichte van eerdere versies.....	12
Bijzonderheden in 2018.....	12
Waarnemingen en waarnemers in 2018.....	12
5. Soortbeschrijvingen.....	14
Zwartsprietdikkopje (<i>Thymelicus lineola</i>).....	14
Geelsprietdikkopje (<i>Thymelicus sylvestris</i>).....	16
Dwergdikkopje (<i>Thymelicus acteon</i>).....	18
Kommavlinder (<i>Hesperia comma</i>).....	19
Groot dikkopje (<i>Ochlodes sylvanus</i>).....	20
Bont dikkopje (<i>Carterocephalus palaemon</i>).....	22
Bruin dikkopje (<i>Erynnis tages</i>).....	25
Kaasjeskruiddikkopje (<i>Carcharodus alceae</i>).....	26
Kalkgraslanddikkopje (<i>Spialia sertorius</i>).....	26
Aardbeivlinder (<i>Pyrgus malvae</i>).....	27
Koningspage (<i>Iphiclides podalirius</i>).....	27
Koninginnenpage (<i>Papilio machaon</i>).....	28
Boswitje (<i>Leptidea sinapis</i>).....	30
Oranje luzernevlinder (<i>Colias croceus</i>).....	31
Gele luzernevlinder (<i>Colias hyale</i>).....	33
Citroenvlinder (<i>Gonepteryx rhamni</i>).....	35
Oranjetipje (<i>Anthocharis cardamines</i>).....	37
Groot geaderd witje (<i>Aporia crataegi</i>).....	39
Groot koolwitje (<i>Pieris brassicae</i>).....	40
Klein koolwitje (<i>Pieris rapae</i>).....	42
Scheefbloemwitje (<i>Pieris manni</i>).....	44
Klein geaderd witje (<i>Pieris napi</i>).....	46
Resedawitje (<i>Pontia daplidice</i>).....	48
Kleine vuurvlinder (<i>Lycaena phlaeas</i>).....	49
Bruine vuurvlinder (<i>Lycaena tityrus</i>).....	51
Sleedoornpage (<i>Thecla betulae</i>).....	53
Eikenpage (<i>Favonius quercus</i>).....	55
Groentje (<i>Callophrys rubi</i>).....	57
Bruine eikenpage (<i>Satyrium ilicis</i>).....	59
Iepenpage (<i>Satyrium w-album</i>).....	60
Pruimenpage (<i>Satyrium pruni</i>).....	63
Dwergblauwtje (<i>Cupido minimus</i>).....	64
Startblauwtje (<i>Cupido argiades</i>).....	65
Boomblauwtje (<i>Celastrina argiolus</i>).....	67
Gentiaanblauwtje (<i>Phengaris alcon</i>).....	69
Tijmblauwtje (<i>Phengaris arion</i>).....	70
Heideblauwtje (<i>Plebejus argus</i>).....	71
Vals heideblauwtje (<i>Plebejus idas</i>).....	74
Veenbesblauwtje (<i>Plebejus optilete</i>).....	75

Bruin blauwtje (<i>Aricia agestis</i>).....	76
Klaverblauwtje (<i>Cyaniris semiargus</i>).....	79
Icarusblauwtje (<i>Polyommatus icarus</i>).....	80
Bleek blauwtje (<i>Polyommatus coridon</i>).....	82
Bont zandoogje (<i>Pararge aegeria</i>).....	83
Argusvlinder (<i>Lasiommata megera</i>).....	85
Veenhooibeestje (<i>Coenonympha tullia</i>).....	87
Zilverstreephooibeestje (<i>Coenonympha hero</i>).....	88
Hooibeestje (<i>Coenonympha pamphilus</i>).....	89
Oranje zandoogje (<i>Pyronia tithonus</i>).....	91
Koevinkje (<i>Aphantopus hyperantus</i>).....	93
Bruin zandoogje (<i>Maniola jurtina</i>).....	95
Dambordje (<i>Melanargia galathea</i>).....	97
Heivlinder (<i>Hipparchia semele</i>).....	98
Grote weerschijnvlinder (<i>Apatura iris</i>).....	100
Grote ijsvogelvlinder (<i>Limenitis populi</i>)	103
Kleine ijsvogelvlinder (<i>Limenitis camilla</i>).....	104
Atalanta (<i>Vanessa atalanta</i>).....	107
Distelvlinder (<i>Vanessa cardui</i>).....	109
Dagpauwoog (<i>Aglais io</i>).....	111
Kleine vos (<i>Aglais urticae</i>).....	113
Grote vos (<i>Nymphalis polychloros</i>).....	117
Rouwmantel (<i>Nymphalis antiopa</i>).....	121
Landkaartje (<i>Araschnia levana</i>).....	123
Moerasparelmoervlinder (<i>Euphydryas aurinia</i>).....	125
Veldparelmoervlinder (<i>Melitaea cinxia</i>).....	126
Woudparelmoervlinder (<i>Melitaea diamina</i>).....	128
Bosparelmoervlinder (<i>Melitaea athalia</i>).....	129
Keizersmantel (<i>Argynnis paphia</i>).....	131
Grote parelmoervlinder (<i>Argynnis aglaja</i>).....	134
Bosrandparelmoervlinder (<i>Argynnis adippe</i>).....	135
Duinparelmoervlinder (<i>Argynnis niobe</i>).....	135
Kleine parelmoervlinder (<i>Issoria lathonia</i>).....	136
Zilvervlek (<i>Boloria euphrosyne</i>).....	138
Zilveren maan (<i>Boloria selene</i>).....	139
Veenbesparelmoervlinder (<i>Boloria aquilonaris</i>).....	141
Braamparelmoervlinder (<i>Brenthis daphne</i>).....	142
6. Inrichting en beheer.....	143
Hoogveen.....	143
Heide.....	143
Graslanden.....	143
Akkers.....	144
Bossen en struwelen.....	144
7. Regionaal atlasproject dagvlinders?.....	145
8. Tuinvlindertelling.....	146
9. Dankwoord.....	146

1. Inleiding

Waarom deze atlas? Van alle faunagroepen die goed onderzocht zijn in de zuidoostelijke Achterhoek laat de groep van dagvlinders de meeste uitgestorven soorten zien. Het is daarmee aannemelijk dat van deze faunagroepen de dagvlinders het meest gevoelig zijn voor veranderingen in het landschap en het landgebruik. Veel soorten zijn weinig mobiel en stellen specifieke eisen aan hun leefgebied, met als gevolg dat ze extra kwetsbaar zijn voor versnippering van leefgebieden. Door de gegevens te analyseren kunnen maatregelen geformuleerd worden voor een beter beheer en een betere inrichting van het gebied. Doel daarvan is de algemene natuurkwaliteit te verbeteren en in het bijzonder om dagvlinderpopulaties te herstellen en hervestiging van soorten mogelijk te maken.

In deze atlas worden alle soorten dagvlinders behandeld die in de Zuidoost-Achterhoek vanaf 1900 zijn waargenomen. Deze atlas is geen statisch document. Deze atlas wordt één keer per jaar bijgewerkt en onder geïnteresseerden verspreid, met het verzoek om met aanvullingen, ideeën, correcties et cetera te komen.

Doelen van deze atlas zijn:

- Kennisontwikkeling.
- Een bijdrage leveren aan bescherming en herstel van dagvlinderpopulaties.
- Mensen te interesseren voor dagvlinders.
- Geïnteresseerden stimuleren erop uit te gaan om gericht op zoek te gaan naar dagvlinders en de waarnemingen in te voeren in waarneming.nl, zodat volgend jaar deze atlas bijgewerkt kan worden.

Op dit moment zijn er allerlei ontwikkelingen aan de gang die invloed hebben op dagvlinders, zowel positieve als negatieve. Dit maakt het extra zinvol om het wel en wee van de dagvlinders in de gaten te houden.

Enkele negatieve ontwikkelingen zijn:

- Agrarische percelen worden steeds intensiever gebruikt waardoor inmiddels de biodiversiteit in vele agrarische percelen bijna tot een absoluut dieptepunt is gedaald.
- Afname van agrarisch natuurbeheer, oftewel steeds minder extensief gebruikte agrarische percelen waardoor er voor de “gewone” soorten dagvlinders steeds minder plek is.
- Het gebruik van allerlei moderne gewasbeschermingsmiddelen (o.a. neonicotinoiden) die vaak een desastreus effect hebben op insecten.
- Bestrijding van de eikenprocessierups met chemische en biologische middelen.
- Verzuring, vermesting en verdroging hebben nog steeds een grote invloed op de insectenfauna.
- Veel maaipaden van watergangen worden tegenwoordig weer geklepeld na jaren van ecologisch beheer (maaieren en afvoeren van het maaisel). De waarde van deze lijnen in het landschap als leefgebied voor dagvlinders neemt daardoor af, niet in de laatste plaats doordat deze lijnen een belangrijk onderdeel van het ecologisch netwerk vormen.

Enkele positieve ontwikkelingen zijn:

- Toename van de oppervlakte natuurgebieden, waardoor er voor de “gewone” en schaarsere soorten meer ruimte komt.
- Meer aandacht in het natuurbeheer voor de fauna. In het verleden was het beheer vaak alleen gericht op het behoud van een bepaald vegetatietype.

- Het nieuwe stelsel van Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer dat per 1 januari 2016 in werking is getreden is in de Achterhoek vooral gericht op faunadoelen. Het agrarisch natuurbeheer in het verleden was vooral gericht op botanische doelen. Deze verandering biedt kansen voor vlinders doordat, kort samengevat, het beheer gericht wordt op het ontwikkelen van meer structuurvariatie in agrarische percelen en landschapselementen.
- Er vond de afgelopen jaren een zeer grote inhaalslag plaats in het dunnen van bossen. Naar verwachting gaat dit nog enkele jaren door. Tot voor kort kostte het dunnen van bossen de eigenaar geld, tegenwoordig levert het de eigenaar eindelijk financieel wat op. De oorzaken hiervan zijn: stijgende houtprijzen en efficiëntere machines voor het dunningswerk. Voor veel bosbewonende soorten dagvlinders hoeft deze inhaalslag niet negatief te zijn en is het wellicht zelfs positief. Zorgelijk is wel dat op veel plekken de kruidlaag van typische bosplanten door de grote machines vernietigd wordt. Holle bomen, die voor broedvogels, vleermuizen en de overwintering van verschillende vlindersoorten van belang zijn, worden hierbij vanwege natuurwetgeving wel steeds meer ontzien.

Deze atlas is door de auteur als vrijwilliger samengesteld en dient geen commercieel doel. Dit wordt hier nadrukkelijk vermeld en is van belang omdat voor deze atlas gegevens worden gebruikt van bronnen zoals waarneming.nl, vlindernet.nl en het meetnet dagvlinders. Dat is alleen toegestaan als dat niet bedrijfsmatig gebeurt.

2. Methode

In deze atlas komen vooral de ontwikkelingen in het voorkomen van dagvlindersoorten aan de orde die na 1900 in de Zuidoost-Achterhoek zijn waargenomen. De nadruk van de beschrijvingen van alle na 1900 waargenomen dagvlinders ligt op de verspreiding van deze soorten. Getracht is vooral die informatie op te nemen die nodig is om geïnteresseerden te stimuleren om onderzoek te verrichten. Overige informatie over de soorten, zoals bijvoorbeeld uiterlijk en ecologie, kan gevonden worden in de diverse gidsen en standaardwerken over dagvlinders. Voordat de soortbeschrijvingen aan bod komen wordt eerst een samenvatting gegeven in de vorm van een beschrijving en tabellen.

Per soort komen in deze atlas de volgende onderwerpen aan bod:

Nederlandse, wetenschappelijke en Duitse naam van de soort. De Duitse naam van de soort is er in aan toegevoegd omdat de Zuidoost-Achterhoek grenst aan Duitsland en deze atlas ook net over de landsgrens door een enkeling gelezen wordt.

Foto van de soort en/of het leefgebied. Tenzij anders vermeld zijn de foto's door de auteur gemaakt. Niet alle opgenomen foto's zijn in de Zuidoost-Achterhoek gemaakt, de hier verdwenen soorten zijn meestal tijdens buitenlandse vakanties gefotografeerd, vooral in Frankrijk.

Status Winterswijk. Hiermee wordt de huidige talrijkheid van de soort in de omgeving van Winterswijk bedoeld. De volgende categorieën worden gehanteerd: zeer algemeen (>5000), algemeen (1000-5000), vrij algemeen (200-1000), schaars (20-200) en zeldzaam (<20). De getallen achter de soorten hebben betrekking op de aantallen die tijdens de grootschalige NBL-kartering in het WCL-gebied Winterswijk in de periode 1995-1999 zijn geteld. Door de huidige talrijkheid in te schatten ten opzichte van die in de periode 1995-1999 kan de status bepaald worden. Dat is nogal natte vingerwerk, maar beter iets dan niets.

Rode Lijst. Hier wordt de mate van bedreiging aangegeven conform de Rode Lijst Dagvlinders 2019. Deze nieuwe rode lijst is vlak voor het verschijnen van deze versie van de atlas verschenen. De vorige rode lijst uit 209 was voor een flink aantal soorten niet meer actueel.

Verspreiding. Hier wordt de verspreiding in het verleden en heden besproken.

Landelijke trend. Een grafiek van de trend van de soort in Nederland (Meetnet Dagvlinders).

Trend in het onderzoeksgebied. Deze trend geeft in een grafiek per jaar de verhouding weer van het aantal waargenomen individuen van de betreffende soort ten opzichte van het totaal aantal vlinders van alle soorten uitgedrukt in het procenten. In werkelijkheid geeft deze grafiek geen juist beeld van de trend weer omdat de talrijkheid van de ene soort in een bepaald jaar het genoemde percentage van een andere soort beïnvloedt. Aangenomen dat van jaar op jaar de motivatie per soort gelijk blijft om waarnemingen in waarneming.nl in te voeren, levert dit toch een globale indicatie van de trend op. De jaren 2005 - 2008 zijn in deze grafieken niet meegenomen om rare uitschieters te voorkomen. Het totaal aantal waargenomen vlinders was in deze jaren nog zeer gering en was lager dan 1000 per jaar.

Habitat: Per soort is de beschrijving van de habitat letterlijk overgenomen van het vlindernet.nl.

Waardplanten: Per soort is de beschrijving van de waardplanten letterlijk overgenomen van het vlindernet.nl.

Vliegtijd: Per soort is de beschrijving van de vliegtijd letterlijk overgenomen van het vlindernet.nl.

Grafiek van de aantallen waargenomen individuen per week. Gebaseerd op waarnemingen uit de Zuidoost-Achterhoek (bron: waarneming.nl) in de periode 2005-2017.

Onderzoek: Hier wordt vermeld of gericht verspreidingsonderzoek naar de betreffende soort gewenst is. Dat kan variëren van het registreren van alle losse waarnemingen van een soort, bijvoorbeeld door invoer van de waarnemingen in waarneming.nl, tot het gericht zoeken naar zeldzame soorten in bepaalde habitattypen. Ook worden suggesties gedaan om op zoek te gaan naar soorten die hier mogelijk voorkomen. Dat kan dan gaan om soorten die uitgestorven zijn en mogelijk weer terugkeren of soorten die zich bijvoorbeeld uitbreiden ten gevolge van klimaatverandering.

Verspreidingskaarten Zuidoost-Achterhoek. Bron: waarneming.nl. Verspreidingskaarten op kilometerhok basis; per soort een kaart met waarnemingen uit de periode 2005-2019 en een kaart met alleen de waarnemingen uit 2019. Vooral voor de algemenere soorten geldt dat deze kaarten zeer onvolledig zijn. Dit komt omdat vooral de schaarsere soorten doorgegeven worden via waarneming.nl. Bij deze een oproep om ook de algemenere soorten door te geven. Het is een uitdaging om voor alle kilometerhokken te proberen alle voorkomende soorten minstens een keer in waarneming.nl in te voeren.

Voor deze atlas zijn de volgende bronnen gebruikt:

NBL-kartering 1995-1999. Een belangrijk ijkpunt voor de verspreiding van dagvlinders is de NBL-kartering 1995–1999 in het WCL-gebied Winterswijk (NBL = Natuur-, Bos en Landschapswaarden; WCL = Waardevol Cultuurlandschap). Een vlakdekkende inventarisatie van dagvlinders was onderdeel van deze kartering. Uitvoering: opdeling van het gebied in proefvlakken van ca. 3 km². Per proefvlak heeft één dagexcursie plaatsgevonden in het voorjaar, één in de zomer en één in de nazomer.

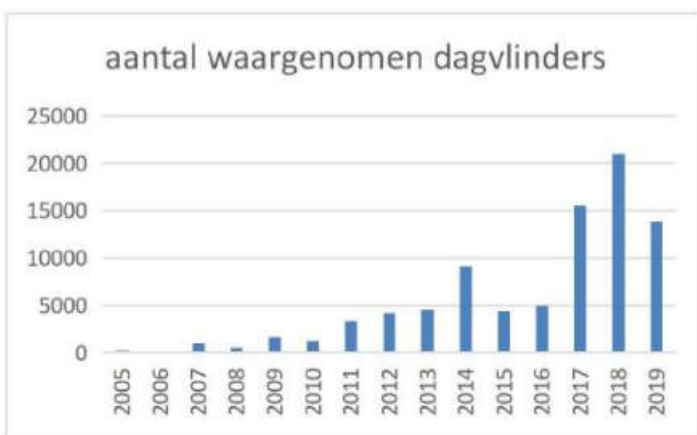
www.vlindersichting.nl. De website van De Vlinderstichting geeft uitgebreide informatie over (dag)vlinders in Nederland. Per soort worden o.a. verspreidingskaarten getoond van de volgende perioden: vóór 1950, 1950-1979, 1980-1999 en 2000-2015. Vooral voor de verspreiding van dagvlinders voor 1995 is in deze atlas gebruik gemaakt van deze verspreidingskaarten. Daarbij moet in gedachten worden gehouden dat de verspreidingsinformatie van de meeste soorten voor 1980 erg onvolledig is. In recentere tijden neemt de volledigheid toe. Vooral de oostelijke Achterhoek is in de eerste 2 perioden erg onvolledig onderzocht, terwijl de westelijke helft van de Achterhoek in die tijd waarschijnlijk meer vlinderaars had, gezien de hogere dichtheden van de algemene soorten in deze kaartjes.

Vlinders en libellen geteld. Jaarverslag 2018. Jaarverslag van het meetnet dagvlinders en het meetnet libellen. Uitgegeven door De Vlinderstichting en het Centraal Bureau voor de Statistiek. Uit deze jaarverslagen zijn de trendgrafieken ontleent voor de meeste in deze atlas behandelde soorten. Deze trends worden berekend aan de hand van algemene vlinderroutes en soortgerichte routes. Deze routes liggen verspreid over Nederland en worden geteld door vrijwilligers. De ruim 400 algemene vlinderroutes worden het hele seizoen regelmatig geteld op alle soorten dagvlinders, terwijl de ruim 150 soortgerichte routes op één dagvlindersoort enkele keren per seizoen geteld wordt tijdens de vliegperiode van deze soort.

Waarneming.nl. Op deze website worden de laatste 15 jaar veel waarnemingen uit de Zuidoost-Achterhoek ingevoerd, vooral door lokale natuuronderzoekers, maar ook door natuurliefhebbers die vooral de omgeving van Winterswijk bezoeken. Deze mensen gebruiken waarneming.nl vaak als eigen archief, maar ook om hun waarnemingen ter beschikking te stellen voor natuurbescherming, wetenschap en deze atlas bijvoorbeeld. Daarnaast vormt waarneming.nl een bron van actuele informatie voor de waarnemers, hetgeen stimulerend werkt voor verder onderzoek. Elke avond kun je bijvoorbeeld even op de site kijken wat er die dag in je eigen omgeving door anderen is gezien. Ook kun je op waarneming.nl zien of een bepaalde soort al vliegt. Waarneming.nl heeft ook mede de aanzet gegeven voor het samenstellen van deze atlas. In 2015 zijn alle data van flora en fauna van de databank van Stichting Staring Advies ook opgenomen, waaronder vele duizenden waarnemingen van dagvlinders rond Winterswijk welke in de periode 1995-1999 zijn verzameld in het kader van de Natuur-, Bos- en Landschapskartering, uitgevoerd in opdracht van de Stichting Waardevol Cultuurlandschap Winterswijk. De twee grafiekjes op deze pagina laten het aantal via waarneming.nl doorgegeven waarnemingen van dagvlinders per jaar zien en ook het totaal aantal soorten per jaar.

Aantal soorten dagvlinders per jaar doorgegeven via waarneming.nl.

Aantal dagvlinders per jaar doorgegeven via waarneming.nl.

nw.schmetterlinge-bw.de. De website/databank van de AG Rheinisch-Westfälischer Lepidopterologen. Hier zijn verspreidingskaarten te vinden van alle ooit in Noordrijn-Westfalen waargenomen soorten. Ondanks dat deze verspreidingskaarten erg onvolledig zijn, is dit een belangrijke informatiebron voor deze atlas. Het onderzoeksgebied grenst immers aan drie zijden aan Noordrijn-Westfalen.

Eigen waarnemingen. Naast het tellen van soortgerichte telroutes van bont dikkopje, kleine ijsvogelvlinder en grote weerschijnvlinder voor De Vlinderstichting gaat de auteur ook regelmatig op pad om de schaarse soorten in kaart te brengen. Deze waarnemingen worden ingevoerd in waarneming.nl.

Om de leesbaarheid te vergroten is bij de tekst en de figuren in deze atlas een verwijzing naar de bronnen verder achterwege gelaten. Er is vanuit gegaan dat de bronvermelding zoals hierboven is weergegeven voldoende is.

Zoals eerder gemeld is het de bedoeling deze atlas periodiek bij te werken. Lezers worden uitgenodigd met aanvullingen, correcties, suggesties, etc. te komen, welke in de volgende versie verwerkt worden. Reacties op deze atlas zijn zeer welkom en kunnen bij voorkeur via e-mail gestuurd worden aan: janstronx@gmail.com.

3. Samenvatting

In de Zuidoost-Achterhoek zijn vanaf circa 1900 in totaal 71 soorten dagvlinders waargenomen: 61 soorten standvlinders en vlinders met een tijdelijke populatie, 5 soorten trekvlinders en 5 soorten dwaalgasten. Standvlinders zijn soorten waarvan gedurende minimaal 10 aaneengesloten jaren een voortplantende populatie in het gebied aanwezig was/is. Daarnaast is het waarschijnlijk dat hier vóór 1950 nog eens 6 soorten standvlinders en soorten met een tijdelijke populatie voorkwamen. Uit de periode voor 1950 is slechts zeer weinig bekend over het voorkomen van dagvlinders in de oostelijke Achterhoek. Van deze 6 soorten zijn geen waarnemingen bekend uit het gebied, terwijl uit de westelijke Achterhoek wel waarnemingen van deze soorten bekend zijn uit deze periode. Uit het westen van de Achterhoek zijn uit deze periode veel meer waarnemingen bekend, vermoedelijk omdat daar meer onderzoek is gedaan. Tabel 1 geeft een overzicht van de soorten.

Anno 2019 is de helft van de standvlinders uitgestorven, gerekend vanaf circa 1900; er resten nog 30 soorten. Dit zijn 2 soorten meer dan in 2018 omdat grote vos en keizersmantel zich weer als standvlinder hebben gevestigd in het gebied. De soort die het meest recent is verdwenen is de zilveren maan. Na 2013 werd deze niet meer gezien in het leefgebied, de blauwgraslanden van het Korenburgerveen. Ook de argusvlinder is recent verdwenen. Twintig jaar geleden was dat hier nog een vrij algemene soort. De bruine eikenpage is al een aantal jaren niet meer gezien en wordt nu ook als uitgestorven beschouwd. Van de uitgestorven standvlinders zijn er enkele die zich zo nu en dan nog eens laten zien, deze hebben nu de titel dwaalgast: rouwmantel, oranje zandoogje, sleetdoornpage en kleine parelmoervlinder. Soms kan een dwaalgast ook een tijdelijke populatie vormen in het gebied, zoals het dwergblauwtje. Er zijn twee standvlinders die vermoedelijk waren uitgestorven (geen waarnemingen in de periode 1950-1979), maar in de periode 1980-1999 weer als standvlinder zijn teruggekeerd, het zwartspriddikkopje en het bruin blauwtje.

Er zijn drie nieuwe vestigingen van soorten in de afgelopen jaren: het scheefbloemwitje, het staartblauwtje en de iepenpage. Een populatie van de iepenpage werd in 2013 ontdekt en breidt zich de laatste jaren sterk uit. Het is niet waarschijnlijk dat deze soort hier van oudsher al voorkomt en al die tijd over het hoofd is gezien. Waarschijnlijker is het dat deze soort zich pas vrij recent heeft gevestigd. In tabel 1 is deze soort als standvlinder opgevoerd, ondanks dat niet is aangetoond dat de soort hier minstens 10 jaar een populatie heeft. Door de inmiddels ruime verspreiding van deze soort is de status van standvlinder gerechtvaardigd. Het scheefbloemwitje en het staartblauwtje hebben zich de afgelopen jaren op bescheiden schaal gevestigd. Als deze twee soorten het hier nog ruim vijf jaar weten vol te houden kunnen deze soorten dan ook als standvlinder beschouwd worden.

Kijken we naar de habitatvoorkeur van de verdwenen standvlinders en de mogelijke standvlinders vóór 1950, dan zien we dat alle 3 soorten van hoogveen verdwenen zijn. Oorzaken van verdwijnen: afname van de omvang en de kwaliteit van de hoogvenen. Ook met de karakteristieke soorten van de heide is het droevig gesteld; 3 van de 4 soorten zijn verdwenen. Oorzaken: afname omvang en kwaliteit van de heiden. De graslandsoorten doen het relatief beter: 18 van de 37 standvlinders zijn verdwenen. In absolute zin scoort deze groep het slechtst. De bos- en struweelsoorten scoren relatief gezien het minst slecht: 11 van de 26 soorten zijn als standvlinder verdwenen. Vooral de omgeving van Winterswijk is voor deze groep landelijk van belang door het voorkomen van soorten als kleine ijsvogelvlinder, grote weerschijnvlinder, keizersmantel, iepenpage, grote vos en bont dikkopje. Het nationaal belang van de andere 3 groepen is minder. De oorzaken voor de afname van de graslandsoorten en de bos- en struweel soorten is de afname van de kwaliteit van de leefgebieden.

Tabel 1. Overzicht van de dagvlinders in de Zuidoost-Achterhoek.

Dagvlinders van Winterswijk	habitatvoorkeur				aangetroffen in periode				status						
	hoogveen	heide	grasland	bos struweel	<1950	1950-1979	1980-1999	2000-2019	mogelijke standvlinder vóór 1950*	verdwenen standvlinder	hervestiging	tijdelijke populaties	dwaalgast	trekvlinder	standvlinder 2019
Dikkopjes - HESPERIIDAE															
zwartsprietdikkopje (<i>Thymelicus lineola</i>)			x		x		x	x			x				x
geelsprietdikkopje (<i>Thymelicus sylvestris</i>)			x		x	x	x	x							x
dwergdikkopje (<i>Thymelicus acteon</i>)			x						x						
kommavinder (<i>Hesperia comma</i>)			x		x	x	x			x					
groot dikkopje (<i>Ochlodes sylvanus</i>)			x		x	x	x	x							x
bont dikkopje (<i>Carterocephalus palaemon</i>)				x	x	x	x	x							x
bruin dikkopje (<i>Erynnis tages</i>)			x		x	x				x					
kaasjeskruidikkopje (<i>Carcharodus alceae</i>)			x						x						
kalkgraslanddikkopje (<i>Spialia sertorius</i>)			x						x						
aardbeivinder (<i>Pyrgus malvae</i>)			x		x	x				x					
Grote pages - PAPILIONIDAE															
koningspage (<i>Iphiclides podalirius</i>)			x		x								x		
koningsinnenpage (<i>Papilio machaon</i>)			x		x	x	x	x							x
Witjes - PIERIDAE															
boswitje (<i>Leptidea sinapis</i>)				x					x						
oranje luzernevlinder (<i>Colias croceus</i>)			x		x	x	x	x							x
gele luzernevlinder (<i>Colias hyale</i>)			x		x	x	x	x							x
citroenvlinder (<i>Gonepteryx rhamni</i>)				x	x	x	x	x							x
oranjetipje (<i>Anthocharis cardamines</i>)			x		x	x	x	x							x
groot geaderd witje (<i>Aporia crataegi</i>)				x	x	x				x					
groot koolwitje (<i>Pieris brassicae</i>)			x		x	x	x	x							x
klein koolwitje (<i>Pieris rapae</i>)			x		x	x	x	x							x
scheefbloemwitje (<i>Pieris manii</i>)			x					x				x			
klein geaderd witje (<i>Pieris napi</i>)			x		x	x	x	x							x
resedawitje (<i>Pontia daplidice</i>)			x		x							x	x		
Blauwtjes - LYCAENIDAE															
kleine vuurvlinder (<i>Lycaena phlaeas</i>)			x		x	x	x	x							x
bruine vuurvlinder (<i>Lycaena tityrus</i>)			x		x	x	x	x		x					
sleedoornpage (<i>Thecla betulae</i>)				x	x	x		x		x			x		
eikenpage (<i>Favonius quercus</i>)				x	x	x	x	x							x
groentje (<i>Callophrys rubi</i>)				x	x	x	x	x							x
bruine eikenpage (<i>Satyrium ilicis</i>)				x	x	x	x	x		x					
iepenpage (<i>Satyrium w-album</i>)				x				x							x
pruimenpage (<i>Satyrium pruni</i>)				x				x					x		
tijgerblauwtje (<i>Lampides boeticus</i>)			x					x	x						x
dwerghblauwtje (<i>Cupido minimus</i>)			x					x	x			x	x		
staartblauwtje (<i>Cupido argiades</i>)			x									x			
boomblauwtje (<i>Celastrina argiolus</i>)				x	x	x	x	x							x
gentiaanblauwtje (<i>Phengaris alcon</i>)		x			x	x	x			x					
tijblauwtje (<i>Phengaris arion</i>)			x		x					x					
heideblauwtje (<i>Plebejus argus</i>)		x			x	x	x	x							x
vals heideblauwtje (<i>Plebejus idas</i>)		x			x	x				x					
veenbesblauwtje (<i>Plebejus optilete</i>)	x					x	x			x					
bruin blauwtje (<i>Aricia agestis</i>)			x		x		x	x			x				x
klaverblauwtje (<i>Cyaniris semiargus</i>)			x		x					x					
icarusblauwtje (<i>Polyommatus icarus</i>)			x		x	x	x	x							x
bleek blauwtje (<i>Polyommatus coridon</i>)			x		x					x					

Vervolg tabel 1.

Dagvlinders van Winterswijk	habitatvoorkeur				aangetroffen in periode				status						
	hoogveen	heide	grasland	bos struweel	<1950	1950-1979	1980-1999	2000-2019	mogelijke standvinder vóór 1950*	verdwenen standvinder	hervestiging	tijdelijke populaties	dwaalgast	trekvinder	standvinder 2019
Aurelia's - NYMPHALIDAE															
bont zandoogje (<i>Pararge aegeria</i>)				x	x	x	x	x							x
argusvinder (<i>Lasiommata megera</i>)			x		x	x	x	x		x					
veenhooibeestje (<i>Coenonympha tullia</i>)	x				x	x	x			x					
zilverstreephooibeestje (<i>Coenonympha hero</i>)				x	x	x				x					
hooibeestje (<i>Coenonympha pamphilus</i>)			x		x	x	x	x							x
oranje zandoogje (<i>Pyronia tithonus</i>)			x		x	x	x	x		x			x		
koevinkje (<i>Aphantopus hyperantus</i>)			x		x	x	x	x							x
bruin zandoogje (<i>Maniola jurtina</i>)			x		x	x	x	x							x
dambordje (<i>Melanargia galathea</i>)			x		x	x				x					
heivinder (<i>Hipparchia semele</i>)		x			x	x	x	x		x			x		
grote weerschijnvinder (<i>Apatura iris</i>)				x	x	x	x	x							x
grote ijsvogelvinder (<i>Limenitis populi</i>)				x			x			x					
kleine ijsvogelvinder (<i>Limenitis camilla</i>)				x	x	x	x	x							x
atalanta (<i>Vanessa atalanta</i>)				x	x	x	x	x							x
distelvinder (<i>Vanessa cardui</i>)			x			x	x	x							x
dagpauwoog (<i>Aglais io</i>)			x		x	x	x	x							x
kleine vos (<i>Aglais urticae</i>)			x		x	x	x	x							x
gehakelde aurelia (<i>Polygonia c-album</i>)				x	x	x	x	x							x
grote vos (<i>Nymphalis polychloros</i>)				x	x	x	x	x			x				x
rouwmantel (<i>Nymphalis antiopa</i>)				x	x	x	x	x		x			x		
landkaartje (<i>Araschnia levana</i>)				x	x	x	x	x							x
moerasparelmoervinder (<i>Euphydryas aurinia</i>)			x		x					x					
veldparelmoervinder (<i>Melitaea cinxia</i>)			x		x			x		x			x		
woudparelmoervinder (<i>Melitaea diamina</i>)				x						x					
bosparelmoervinder (<i>Melitaea athalia</i>)				x	x	x				x					
keizersmantel (<i>Argynnis paphia</i>)				x	x	x		x			x				x
grote parelmoervinder (<i>Argynnis aglaja</i>)			x		x					x					
bosrandparelmoervinder (<i>Argynnis adippe</i>)				x						x					
duinparelmoervinder (<i>Argynnis niobe</i>)			x		x	x				x					
kleine parelmoervinder (<i>Issoria lathonia</i>)			x		x	x		x		x		x			
zilverlek (<i>Boloria euphrosyne</i>)				x	x					x					
zilveren maan (<i>Boloria selene</i>)				x	x	x	x	x		x					
veenbesparelmoervinder (<i>Boloria aquilonaris</i>)	x					x	x			x					
totalen:	3	4	44	26	61	53	48	48	6	30	4	5	9	5	30

4. Bij deze versie van de atlas

Wijzigingen ten opzichte van eerdere versies

Deze versie van de Atlas van de dagvlinders van de Zuidoost-Achterhoek betreft de zevende versie. De eerste stamt uit mei 2014. In de jaren daarop volgde jaarlijks een bijgewerkte versie waarbij de waarnemingen van het voorafgaande jaar werden verwerkt. Iedere versie kende een uitbreiding ten opzichte van de vorige versie. In deze versie is dat niet het geval. Wel zijn uiteraard de grafieken en kaarten en hier en daar de teksten aan de hand van de gegevens uit 2019 bijgewerkt.

Bijzonderheden in 2019

Als gevolg van de droogte in 2018 begon 2019 met een erg lage grondwaterstand. Net als 2018 was 2019 droog en vooral in de zomer zeer warm. De verwachting was dat door de droogte in 2018 veel soorten door verdroogde waardplanten in 2019 veel minder talrijk zouden zijn. De indruk was dat dit inderdaad zo was. Ook het aantal in waarneming.nl ingevoerde aantal waarnemingen en vooral het aantal gemelde individuen bleef duidelijk achter bij 2018. Soorten die het relatief goed deden in 2019 waren bont dikkopje, koninginnenpage, citroenvlinder, oranjetipje, hooibeestje, distelvlinder en vooral grote vos en kleine parelmoervlinder. Een soort die het uitgesproken slecht deed was de kleine vos.

Waarnemingen en waarnemers in 2019

Er werden in 2019 iets minder waarnemingen toegevoegd aan waarneming.nl dan het voorgaande jaar: 6792 tegen 7838 waarnemingen in 2018. Het aantal waargenomen individuen was met 13.809 aanzienlijk minder dan in 2018 (20.991 individuen). Dit aantal is inclusief de dubbele waarnemingen en exclusief de waarnemingen van eitjes, rupsen poppen. Het is verheugend om te zien dat de oproep in de vorige versies van deze atlas om zoveel mogelijk waarnemingen, ook van de 'gewone' soorten, verspreid in het gebied in te voeren heeft gewerkt. In totaal hebben 279 waarnemers waarnemingen van dagvlinders ingevoerd in waarneming.nl. Hiervan kwamen minimaal 42 waarnemers uit het gebied. De overige waarnemers zijn vooral waarnemers die naar het gebied komen om bijzondere soorten te scoren. Vaak gaan deze waarnemers op één dag de bekende gebieden langs om zoveel mogelijk bijzondere soorten te zien. Deze waarnemers dragen weinig bij aan kennis over de meeste soorten omdat vrijwel uitsluitend de bekende en goed onderzochte gebieden bezocht worden. Wel dragen deze waarnemers er aan bij dat de verspreiding van moeilijk waarneembare soorten als grote weerschijnvlinder en grote vos beter bekend wordt. De 10 waarnemers met de meeste waarnemingen waren samen goed voor 69% van de waarnemingen. Met afstand was Piet de Heus, net als in 2017 en 2018, de meest actieve waarnemer. Hulde! Hieronder de top-tien van waarnemers in 2019.

Top-tien waarnemers in 2019.

notering	naam	aantal waarnemingen
1	Piet de Heus	2492
2	Robert Kwak	480
3	Jan Stronks	425
4	Hilbert de Vries	390
5	Sylvain Wamelink	195
6	Herman Vreeman	177
7	Dennis Stronks	149
8	Rudie Huitink	148
9	Jacob Doornheim	139
10	Patricia Klarenbeek	101
	totaal:	4696

5. Soortbeschrijvingen

Zwartsprietdikkopje (*Thymelicus lineola*) Schwarzkolbiger Braun-Dickkopffalter

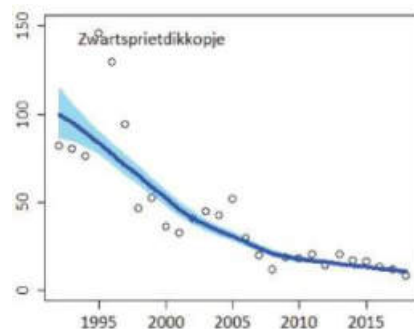

Status: Algemene standvlinder.

Rode lijst: Thans niet bedreigd.

Verspreiding: Deze soort is in de periode 1950-1979 niet gemeld uit het gebied. Of het zwartsprietdikkopje hier toen echt niet voorkwam is niet meer te achterhalen. In Nederland heeft de soort zich tussen 1995 en 2003 flink uitgebreid. Tijdens de WCL-kartering 1995-1999 werden er 1615 exemplaren geteld. Daarmee stond deze soort op plaats 11 in de top37 van dagvlinders. In het eerste jaar (1995) van de WCL-kartering werd de soort nauwelijks gezien. In de 3 daarop volgende jaren daarna werd de soort vooral in het noordwestelijke deel van het gebied veel gezien, met name in het oudehoevenlandschap. De indruk is dat de soort momenteel schaarser voorkomt. Dit ligt in lijn met de landelijke trend, welke een afname laat zien van bijna 90% in de afgelopen 25 jaar.

Landelijke trend:

% van alle dagvlinders
in de Zuidoost-Achterhoek:

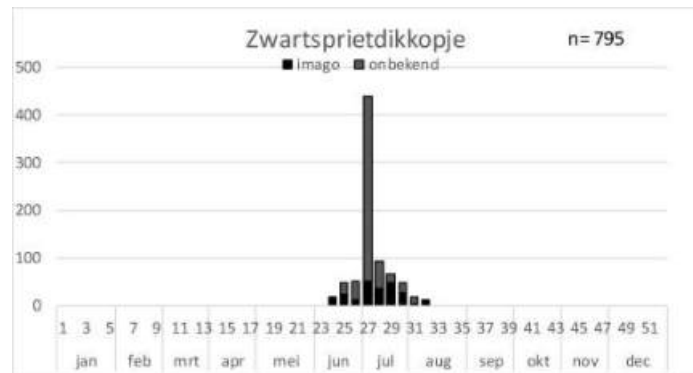

Habitat: Graslanden en ruigten met overjarige grassen en nectarrijke kruiden. Vaak langs bosranden, in bermen en op dijken.

Waardplanten: Verschillende grassoorten waaronder gladde witbol, kroppaar, timoteegras en kweek, die groeien op zonnige plaatsen.

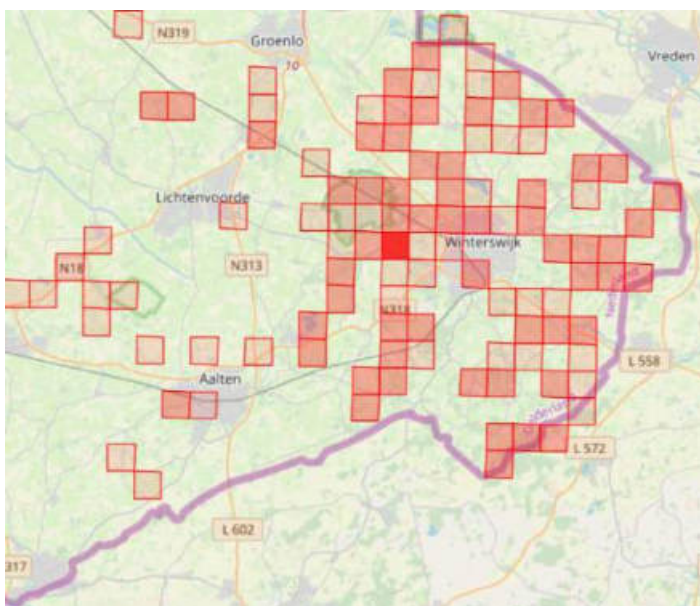
Vliegtijd: Eind juni-eind augustus in één generatie.

Aantallen vlinders per week in
de Zuidoost-Achterhoek 2005-2017.

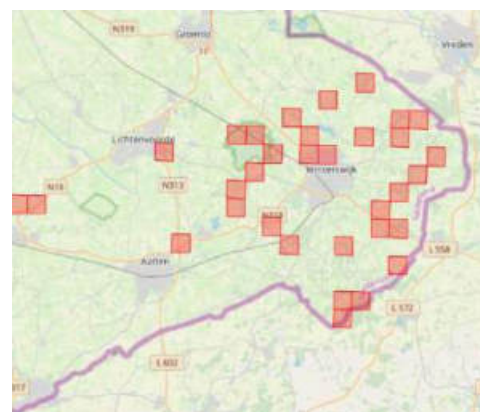

Onderzoek: Proberen de soort in elk kilometerhok vast te stellen en de waarnemingen in te voeren in waarneming.nl.

Waarnemingen 2005-2019.

Waarnemingen 2019.

Geelsprietdikkopje (*Thymelicus sylvestris*) Braunkolbiger Braun-Dickkopffalter

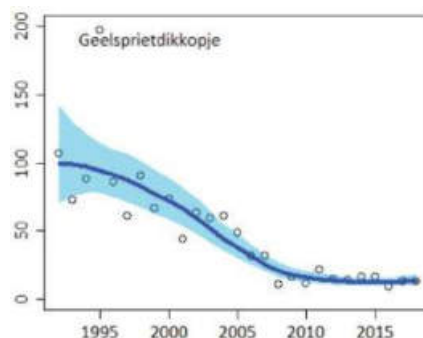

Status Winterswijk: Vrij schaarse standvlinder.

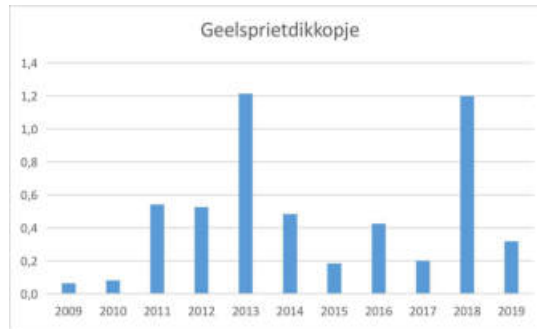
Rode lijst: Bedreigd.

Verspreiding: Tijdens de WCL-kartering 1995-1999 werden er 514 exemplaren geteld. Daarmee stond deze soort op plaats 17 in de top37 van dagvlinders. De soort werd vrij regelmatig verspreid over het gebied aangetroffen, met uitzondering van het zuidwestelijk deel; hier ontbrak de soort grotendeels. De indruk is dat de soort momenteel schaarser voorkomt. Deze indruk wordt ondersteund door de landelijke trend: de soort is de afgelopen 25 jaar met ruim 90% afgenomen. Ondanks dat is de omgeving van Winterswijk één van de weinige gebieden in Nederland waar de soort nog relatief wijd verspreid voorkomt. De grote variatie aan vele verspreid liggende natuurgebieden en -gebiedjes in een landschap met een dicht netwerk aan lijnvormige landschapselementen en percelen met agrarisch natuurbeheer is hier vermoedelijk debet aan. In het westelijke deel van het onderzoeksgebied (gemeente Aalten en Oost-Gelre) lijkt de soort grotendeels te ontbreken. In 2018 werden relatief veel exemplaren gezien. Meer dan 1% van alle dagvlinders die in 2018 in waarneming.nl zijn ingevoerd betroffen geelsprietdikkopjes.

Landelijke trend:

% van alle dagvlinders
in de Zuidoost-Achterhoek:

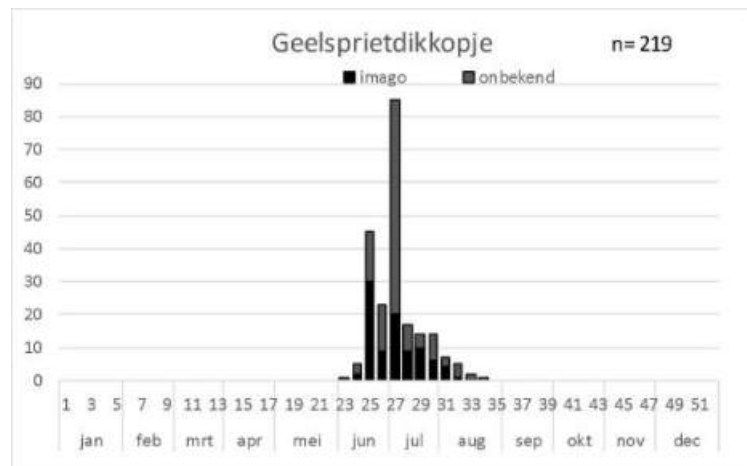

Habitat: Vooral ruige graslanden en bossen; ook moerassen en rietlanden.

Waardplanten: Diverse breedbladige grassoorten die al in het voorjaar voedzame scheuten hebben, zoals geknikte vossestaart, gestreepte witbol, gladde witbol, timoteegras en pijpenstrootje.

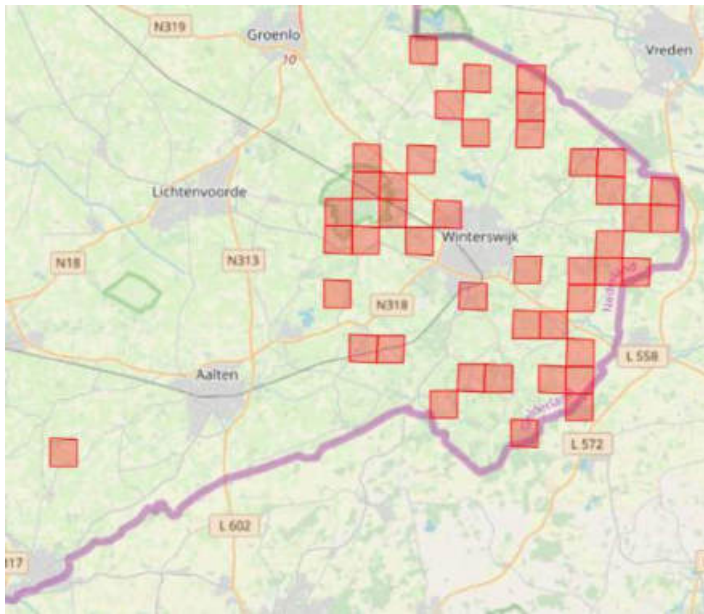
Vliegtijd: Van half juni tot eind augustus in één generatie.

Aantallen vlinders per week in
de Zuidoost-Achterhoek 2005-2017.

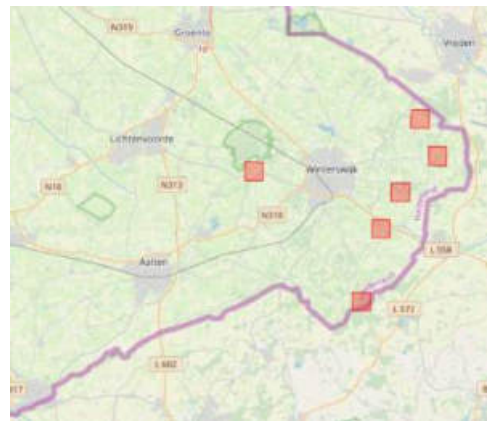

Onderzoek: Proberen de soort in elk kilometerhok vast te stellen en de waarnemingen in te voeren in waarneming.nl.

Waarnemingen 2005-2019.

Waarnemingen 2019.

De Borkense Baan in Kotten, een leefgebied van het geelsprietdikkopje.

Dwergdikkopje (*Thymelicus acteon*) Mattscheekiger Braun-Dickkopffalter

Rode lijst: Verdwenen uit Nederland.

Verspreiding: Is nooit rond Winterswijk gevonden. Wel zijn uit de westelijke Achterhoek enkele waarnemingen van voor 1950 bekend (Vlindernet). Het is mogelijk dat deze soort rond Winterswijk ook voorkwam.

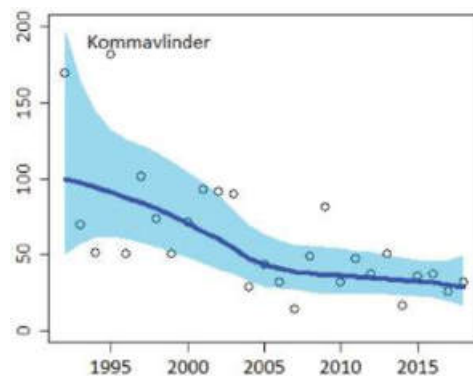
Kommavlinder (*Hesperia comma*) Komma-Dickkopffalter

Status Winterswijk: Verdwenen standvlinder.

Rode lijst: Bedreigd.

Verspreiding: Tijdens de WCL-kartering 1995-1999 werden er 4 exemplaren geteld. Daarmee stond deze soort op plaats 30 in de top37 van dagvlinders. Alle 4 vlinders werden in 1995 in de buurtschap Ratum gezien. Daarna is de soort niet meer uit het gebied gemeld. Landelijk is de verspreiding de laatste tientallen jaren kleiner geworden; vooral de kleinere leefgebieden zijn verlaten. Ook de landelijke trend laat een negatieve ontwikkeling zien. De soort is de afgelopen 25 jaar met ongeveer 80% in aantal afgenomen.

Landelijke trend:

Habitat: droog open schraal grasland.

Vliegtijd: begin juli – eind augustus; één generatie.

Dichtstbijzijnde recente locatie: Haaksbergerveen eo.

Onderzoek: Borkense Baan, Rommelgebergte, Kooveld, schrale (natuurontwikkelings)terreinen in Ratum???

Groot dikkopje (*Ochlodes sylvanus*) Rostfarbiger Dickkopffalter

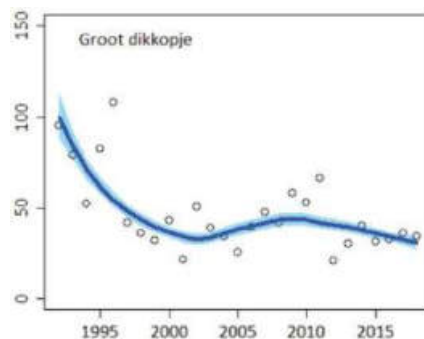

Status Winterswijk: Algemene standvlinder.

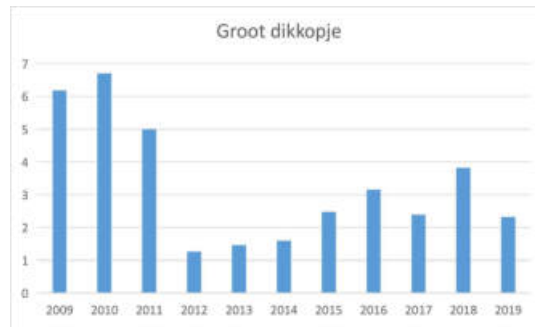
Rode lijst: Thans niet bedreigd.

Verspreiding: Tijdens de WCL-kartering 1995-1999 werden er 1922 exemplaren geteld. Daarmee stond deze soort op plaats 9 in de top37 van dagvlinders. De grootste aantallen werden gemeld in de bosrijke gebieden. Alleen in grootschalige open landbouwgebieden en gebieden met weinig samenhang tussen de landschapselementen leek de soort te ontbreken. De indruk is dat de soort momenteel schaarser voorkomt. Landelijk gezien laat de soort een licht negatieve trend zien.

Landelijke trend:

% van alle dagvlinders
in de Zuidoost-Achterhoek:

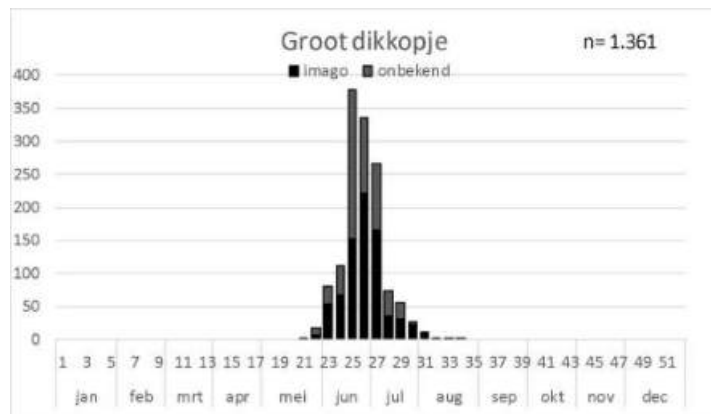

Habitat: Allerlei beschutte, vrij vochtige graslanden en ruigten, zoals vochtige heide met pijpenstrootje, grazige ruigten in graslanden, open plekken in bossen en langs bosranden.

Waardplanten: Diverse grassen zoals breedbladige zwenkgrassen en beemdgrassen, kweek, witbol en pijpenstrootje.

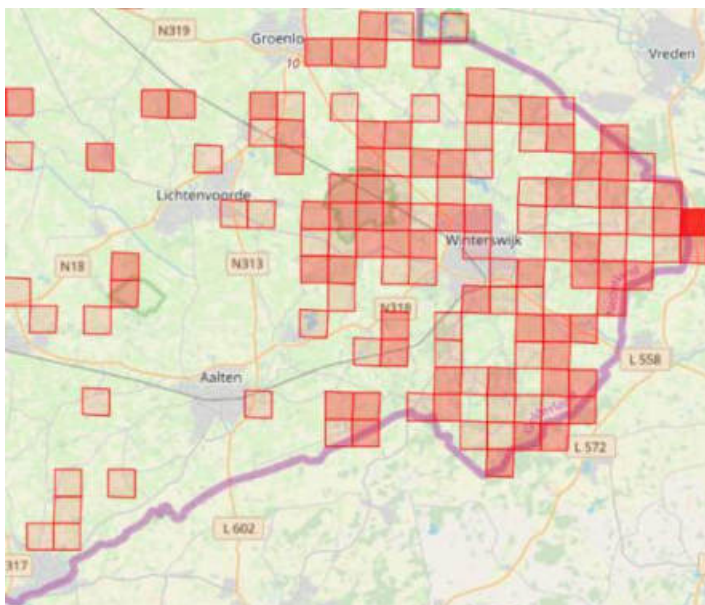
Vliegtijd: Begin juni-half augustus in één generatie.

Aantallen vlinders per week in
de Zuidoost-Achterhoek 2005-2017.

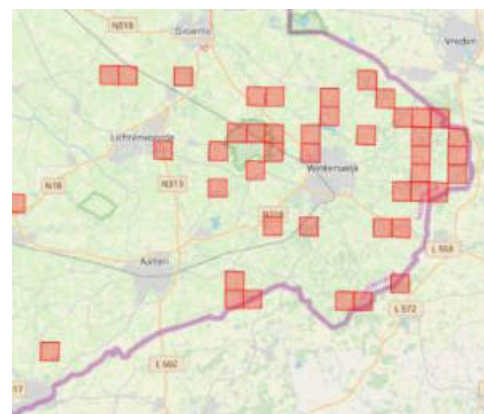

Onderzoek: Proberen de soort in elk kilometerhok vast te stellen en de waarnemingen in te voeren in waarneming.nl.

Waarnemingen 2005-2019.

Waarnemingen 2019.

Bont dikkopje (*Carterocephalus palaemon*) Gelbwürfeliger Dickkopffalter

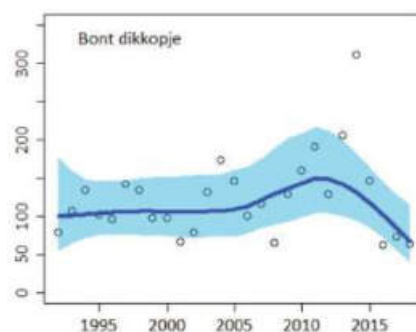

Status Winterswijk: Schaarse standvlinder.

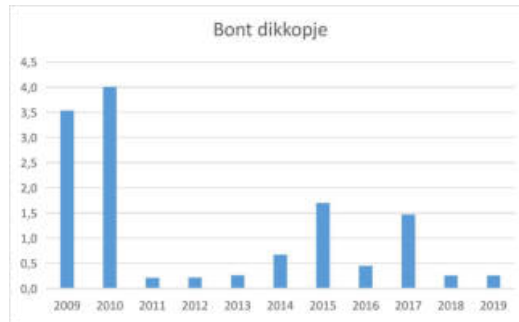
Rode lijst: Thans niet bedreigd.

Verspreiding: Het bont dikkopje heeft in Nederland een beperkte verspreiding en komt voor in Noord-Brabant, Midden-Limburg, rond Winterswijk en in Twente. Het voorkomen sluit aan op de verspreiding in het aangrenzende Duitsland. Tijdens de WCL-kartering 1995-1999 werden er 147 exemplaren geteld. Daarmee stond deze soort op plaats 22 in de top37 van dagvlinders. De waarnemingen werden verricht in besloten gelegen heiderestanten, in vochtige schrale graslanden grenzend aan bos en vooral op open plekken in vochtige bossen, meestal in het heide- en veenontginningslandschap. Op vrijwel alle locaties waar destijds het bont dikkopje werd waargenomen zijn ze nu nog steeds te vinden, al is de soort schaarser geworden is. In het gebied worden sinds 1999 3 op deze soort gerichte routes geteld door de auteur in het kader van het Meetnet Dagvlinders dat door de Vlinderstichting wordt georganiseerd. Eén van deze routes is gelegen op de Valkeniersbult in Meddo, de andere twee routes liggen in het Tenkinkbos. Een duidelijke trend geven de telresultaten van deze routes niet, zie het figuur op de volgende pagina.

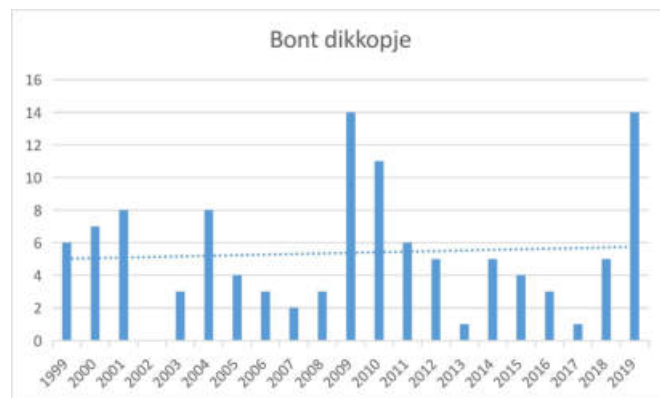
Landelijke trend:

% van alle dagvlinders
in de Zuidoost-Achterhoek:

Aantallen bont dikkopje op de 3
Winterswijkse soortspecifieke routes.
In 2002 is niet geteld. Voor deze
grafiek is per gebied van elk jaar de
telling met het hoogste aantal
vlinders gebruikt.

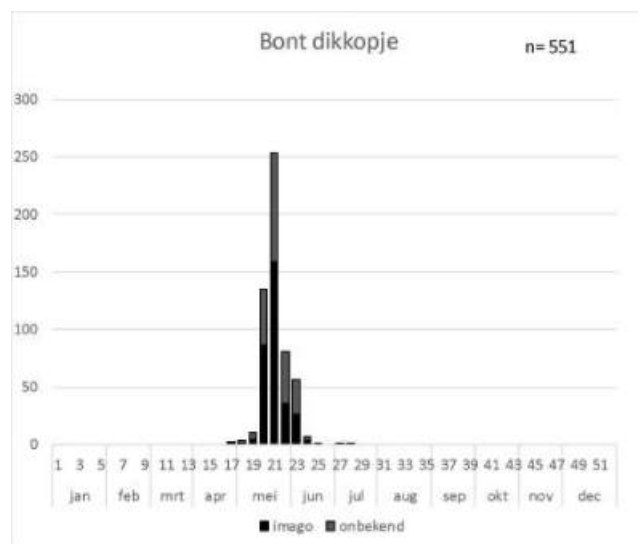

Habitat: Vochtige, grazige vegetaties langs bosranden en bospaden.

Waardplanten: Vooral pijpenstrootje en hennegras.

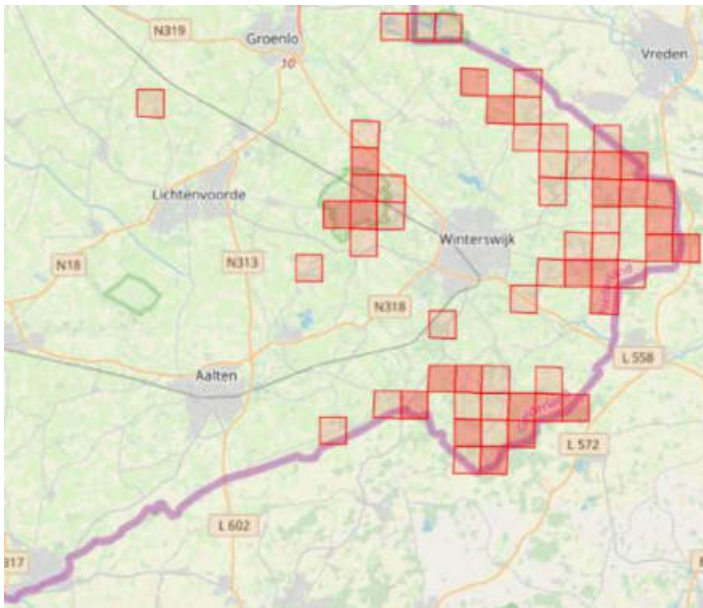
Vliegtijd: Half mei-half juni in één generatie.

Aantallen vlinders per week in
de Zuidoost-Achterhoek 2005-2017.

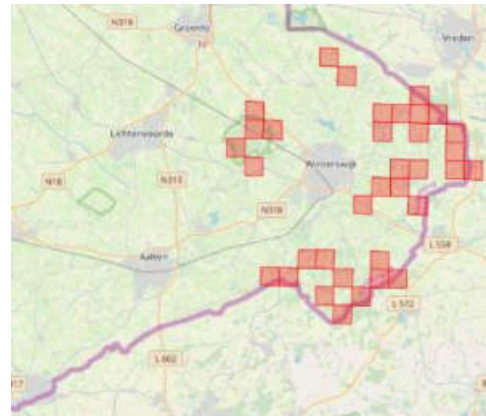

Onderzoek: Proberen de soort naast de bekende plekken op zoveel mogelijk andere plekken te vinden. Locaties: bos op voormalige vochtige heide en schrale vochtige natuurontwikkelingsgebieden. Alle waarnemingen registreren.

Waarnemingen 2005-2019.

Waarnemingen 2019.

Een open plek in het bos op de Valkeniersbult in Meddo, leefgebied van het bont dikkopje.

Bruin dikkopje (*Erynnis tages*) Kronwicken-Dickkopffalter

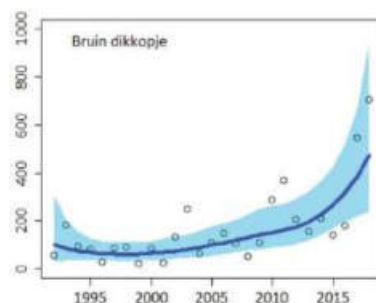

Status Winterswijk: Verdwenen standvlinder.

Rode lijst: Ernstig bedreigd.

Verspreiding: Waarnemingen gemeld voor 1950 ten oosten van Winterswijk en ten zuiden van Aalten. Tussen 1950 en 1980 waarnemingen ten oosten van Winterswijk (Vlindernet). Momenteel komt deze soort in Nederland alleen zeer schaars in Zuid Limburg voor.

Landelijke trend:

Habitat: droog en vochtig schraal (kalk)grasland.

Vliegtijd: Begin mei-half juni in één generatie; soms een tweede partiële en veel kleinere generatie van eind juli-eind augustus.

Dichtstbijzijnde locaties: Lengerich (omg. Osnabrück), ca. 70 km in ONO richting.

Onderzoek: Steengroeve e.o. De kans is klein dat de soort hier voorkomt of opduikt.

Kaasjeskruidkoppje (*Carcharodus alceae*) Malven-Dickkopffalter

Rode lijst: Gevoelig.

Verspreiding: Is nooit rond Winterswijk gevonden. Wel zijn uit de westelijke Achterhoek enkele waarnemingen van voor 1950 bekend (Vlindernet). Het is mogelijk dat deze soort rond Winterswijk ook voorkwam. Sinds 2009 wordt deze soort weer jaarlijks gezien in Zuid-Limburg.

Kalkgraslandkoppje (*Spialia sertorius*) Roter Würfel-Dickkopffalter

Rode lijst: Verdwenen uit Nederland.

Verspreiding: Is nooit rond Winterswijk gevonden. Wel zijn uit de westelijke Achterhoek enkele waarnemingen van voor 1950 bekend (Vlindernet). Het is mogelijk dat deze soort rond Winterswijk ook voorkwam. Dichtstbijzijnde recente waarnemingen: omgeving Osnabrück, ca. 70 km in ONO-richting in Duitsland.

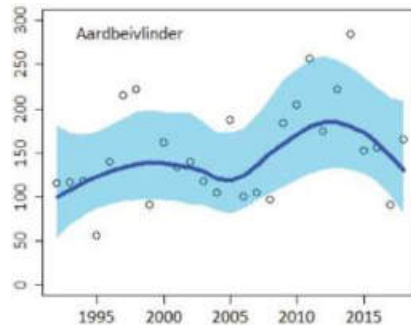
Aardbeivlinder (*Pyrgus malvae*) Kleiner Würfel-Dickkopffalter

Status Winterswijk: Uitgestorven standvlinder.

Rode lijst: Bedreigd.

Verspreiding: Zowel in de periode voor 1950 als in de periode 1950-1980 wordt de soort gemeld. In de periode 1950-1980 is de soort uit het gebied verdwenen (Vlindernet).

Landelijke trend:

Habitat: Zowel droge als vochtige terreinen met een afwisseling van lage en hoge vegetaties.

Waardplanten: tormentil en dauwbraam.

Vliegtijd: Begin mei-half juni in één generatie.

Dichtstbijzijnde locaties: NO-Twente, Sallandse heuvelrug, Veluwe, omgeving Osnabrück.

Onderzoek: Korenburgerveen, Wooldse veen. De kans is niet groot dat de soort hier voorkomt of opduikt, gezien de negatieve ontwikkeling in Nederland.

Koningspage (*Iphiclides podalirius*) Segelfalter

Status Winterswijk: Dwaalgast. Voor 1950 een waarneming (Vlindernet).

Rode lijst: N.v.t.

Koninginnenpage (*Papilio machaon*) Schwalbenschwanz

Status Winterswijk: Schaarse standvlinder.

Rode lijst: Thans niet bedreigd.

Verspreiding: Tijdens de WCL-kartering 1995-1999 werden er slechts 2 exemplaren geteld. Tegenwoordig is de soort aanzienlijk algemener, wellicht als gevolg van klimaatverandering. Of deze zeer mobiele soort zich jaarlijks in het gebied voortplant is onzeker. Daarmee is de status van standvlinder misschien niet terecht. De afgelopen 10 jaar zijn diverse keren rupsen gevonden. In warme zomers breidt de soort zich naar het noorden uit. Dat was in de warme zomer van 2018 ook het geval, er werden in de Zuidoost-Achterhoek maar liefst 51 koninginnenpages (exclusief de rupsen) doorgegeven via waarneming.nl. In daarop volgende warme zomer in 2019 werden er maar liefst 63 gemeld. Na een aantal slechte zomers is de verspreiding in Nederland vrijwel beperkt tot Zuid-Limburg.

Landelijke trend:

% van alle dagvlinders
in de Zuidoost-Achterhoek:

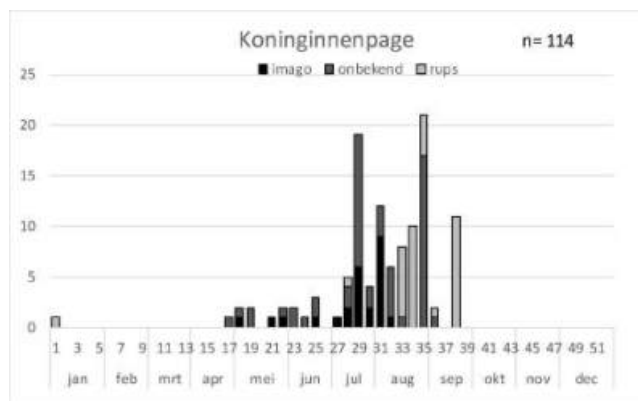

Habitat: Diverse biotopen, waaronder ruderaal terreinen en kruidenrijke graslanden.

Waardplanten: Vooral peen (ook de gecultiveerde vorm); daarnaast ook andere schermbloemigen, zoals bevernel, engelwortel, pastinaak en venkel.

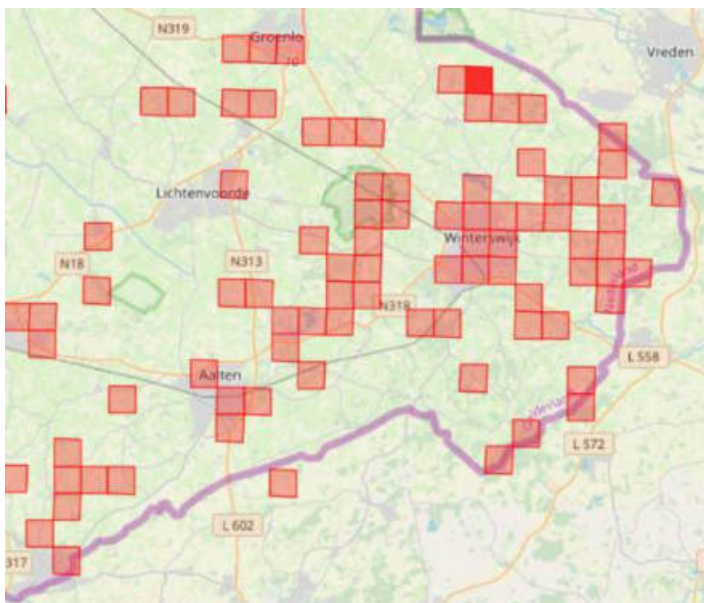
Vliegtijd: Eind april-half juni en begin juli-half september in twee generaties. In warme jaren vliegt er mogelijk een partiële derde generatie in oktober.

Aantallen vlinders per week in
de Zuidoost-Achterhoek 2005-2017.

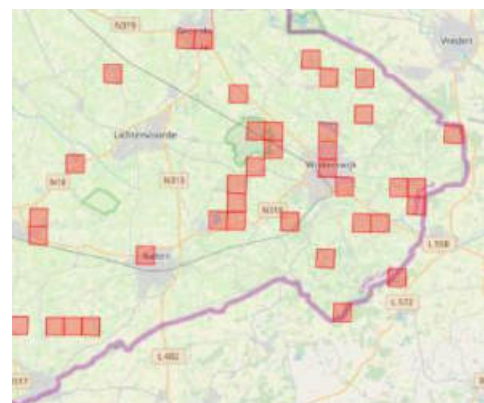

Onderzoek: Op de soort gericht onderzoek is niet zinvol. Alle waarnemingen invoeren in waarneming.nl.

Waarnemingen 2005-2019.

Waarnemingen 2019.

Boswitje (*Leptidea sinapis*) Tintenleck-Weißling

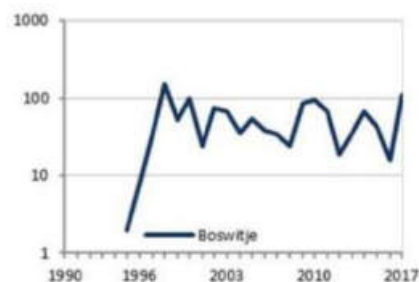

Status Winterswijk: Niet voorkomend.

Rode lijst: Bedreigd.

Verspreiding: Is nooit rond Winterswijk gevonden. Wel is uit de westelijke Achterhoek een waarneming van voor 1980 bekend (Tax). Het is mogelijk dat deze soort rond Winterswijk ook voorkwam. Sinds 2002 een standvlinder in Nederland en komt voornamelijk voor in steengroeven in Zuid Limburg. Na de hernieuwde vestiging in Nederland blijft een verdere verspreiding uit.

Landelijke trend:

Habitat: Open plaatsen in bossen, bredere bospaden, zonnige bosranden en struwelen in lage of ruige bloemrijke (kalk)graslanden en groeven.

Waardplanten: Gewone rolklaver; ook veldlathyrus en andere vlinderbloemigen.

Vliegtijd: Eind april-begin juni en eind juni-half augustus in twee generaties.

Dichtstbijzijnde locaties: ca. 70 km in OZO richting in Duitsland (ten NO van Dortmund) en omgeving Dusseldorf.

Onderzoek: Steengroeve en omgeving.

Oranje luzernevlinder (*Colias croceus*) Wander-Gelbling

Status Winterswijk: Een schaarse trekvlinder die in sommige jaren talrijker is en in sommige jaren geheel ontbreekt.

Rode lijst: Thans niet bedreigd.

Verspreiding: Tijdens de WCL-kartering 1995-1999 werden er 23 exemplaren geteld. In de afgelopen 10 jaar heeft er alleen in 2013 een echte invasie plaatsgevonden (103 exemplaren gemeld via waarneming.nl). Ook de jaren 2018 en 2019 waren beide redelijk goede jaren met elk elk 31 exemplaren.

Habitat: Open, kruidenrijke terreinen, zoals bloemrijke graslanden, (luzerne)akkers, braakliggende grond en ruigten.

Waardplanten: Diverse vlinderbloemigen, waaronder luzerne en wikke.

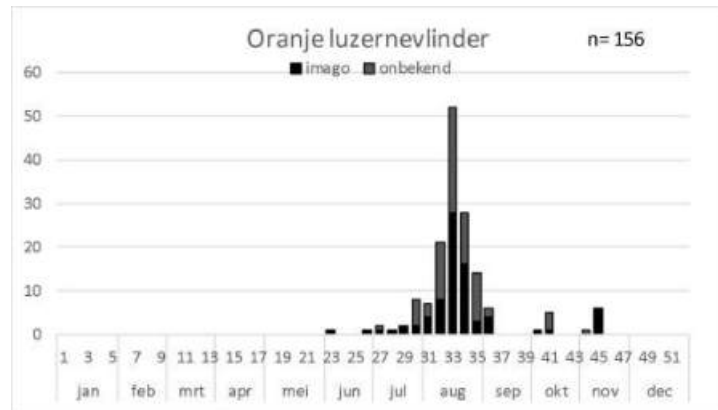
Vliegtijd: De oranje luzernevlinder is een trekvlinder die ieder voorjaar vanuit Zuid-Europa en Noord-Afrika naar het noorden vliegt. Het aantal wisselt van jaar tot jaar sterk. De eerste vlinders arriveren in mei en juni in ons land. De volgende generaties vliegen van begin augustus-eind oktober, aangevuld met nieuwe immigranten.

Onderzoek: Op de soort gericht onderzoek is niet zinvol. Alle waarnemingen invoeren in waarneming.nl.

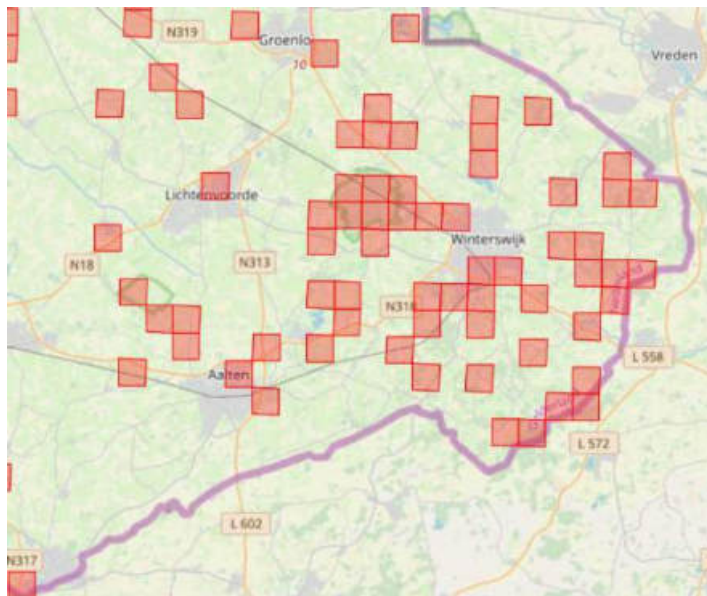
% van alle dagvlinders
in de Zuidoost-Achterhoek:

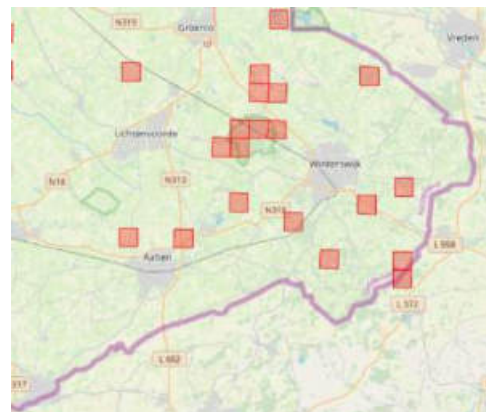
Aantallen vlinders per week in
de Zuidoost-Achterhoek 2005-2017.

Waarnemingen 2005-2019.

Waarnemingen 2019.

Gele luzernevlinder (*Colias hyale*) Weißklee-Gelbling

Status Winterswijk: Een zeer schaarse trekvlinder die in sommige jaren talrijker is en in sommige jaren geheel ontbreekt.

Rode lijst: Bedreigd.

Verspreiding: Tijdens de WCL-kartering 1995-1999 is er slechts één exemplaar gezien. In de periode 2005-2017 zijn er slechts 10 exemplaren gemeld via waarneming.nl. In 2018 was er sprake van een invasie en zijn er 17 exemplaren gemeld. Ook 2019 was een redelijk goed jaar met 8 exemplaren.

Habitat: Allerlei open terreinen zoals bloemrijke graslanden, bermen, braakliggend terrein, of luzerne- en klaverakkers.

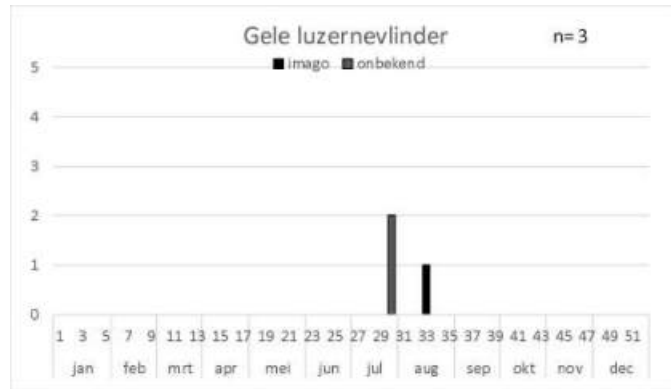
Waardplanten: Diverse vlinderbloemigen, waaronder luzerne, wikke en klaver.

Vliegtijd: De gele luzernevlinder is een trekvlinder die ieder voorjaar vanuit Midden-Europa naar het noorden vliegt. De eerste vlinders arriveren in mei en juni in ons land. De volgende generatie vliegt van begin juli-eind oktober, aangevuld met nieuwe immigranten.

% van alle dagvlinders
in de Zuidoost-Achterhoek:

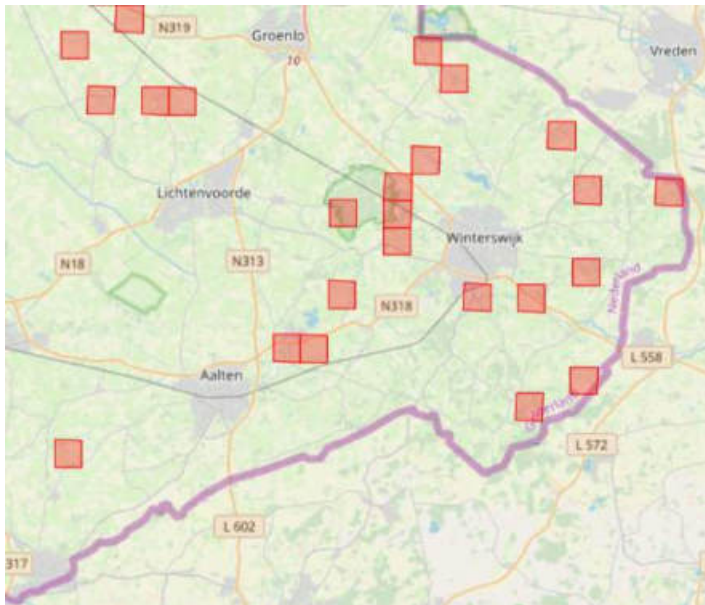

Aantallen vlinders per week in de Zuidoost-Achterhoek 2005-2017.

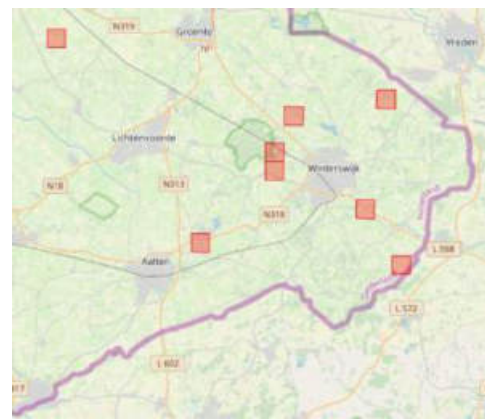

Onderzoek: Op de soort gericht onderzoek is niet zinvol. Alle waarnemingen invoeren in waarneming.nl.

Waarnemingen 2005-2019.

Waarnemingen 2019.

Citroenvlinder (*Gonepteryx rhamni*) Zitronenfalter

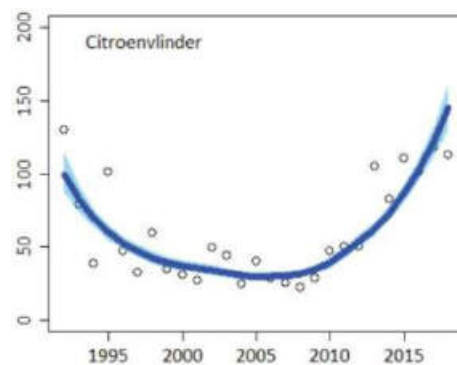

Status Winterswijk: Algemene standvlinder.

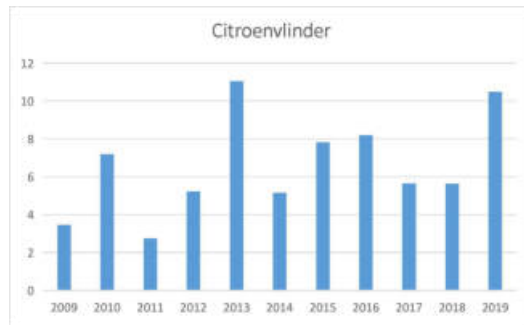
Rode lijst: Thans niet bedreigd.

Verspreiding: Tijdens de WCL-kartering 1995-1999 zijn er 2668 exemplaren geteld. De soort stond daarmee op plek 8 in de top-37 van dagvlinders. De soort werd het meest aangetroffen in de hoogveengebieden en de heide- en veenontginningslandschappen. De verspreiding van vuilboom, de belangrijkste waardplant in het gebied en ook wel sporkehout genoemd, is grotendeels tot deze twee landschapstypen beperkt. In de open gebieden kwam de soort maar heel beperkt voor. De indruk bestaat dat de soort tegenwoordig dezelfde ruimtelijke verspreiding heeft en in vergelijkbare aantallen voorkomt.

Landelijke trend:

% van alle dagvlinders
in de Zuidoost-Achterhoek:

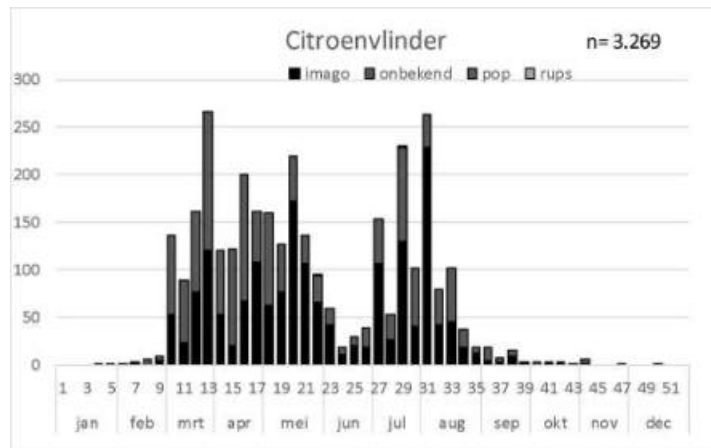

Habitat: Vooral zonnige plaatsen in open bos en langs bosranden, struwelen op braakliggende percelen en houtwallen in landbouwgebieden; ook parken en tuinen.

Waardplanten: Sporkehout en wegedoorn; vooral jonge struiken op open zonnige plaatsen.

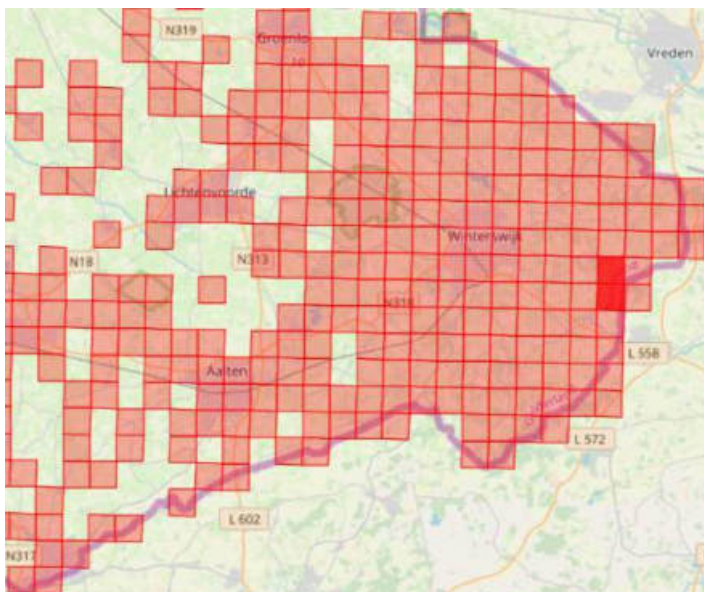
Vliegtijd: Eind juni-begin oktober en na de overwintering van begin februari-begin juni in twee generaties.

Aantallen vlinders per week in
de Zuidoost-Achterhoek.

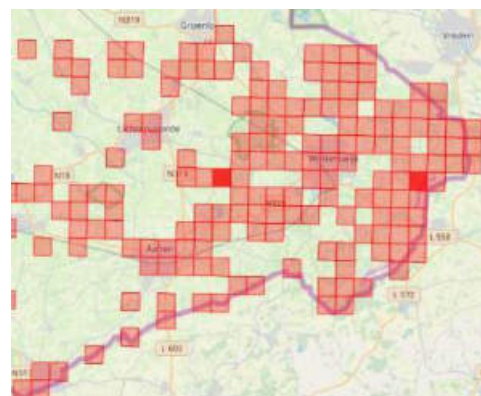

Onderzoek: Proberen de soort in elk kilometerhok vast te stellen en de waarnemingen in te voeren in waarneming.nl.

Waarnemingen 2005-2019.

Waarnemingen 2019.

Oranjetipje (*Anthocharis cardamines*) Aurorafalter

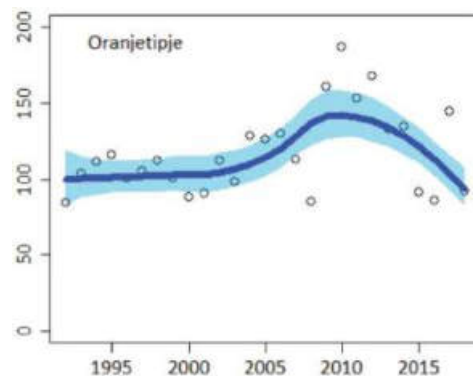

Status Winterswijk: Algemene standvlinder.

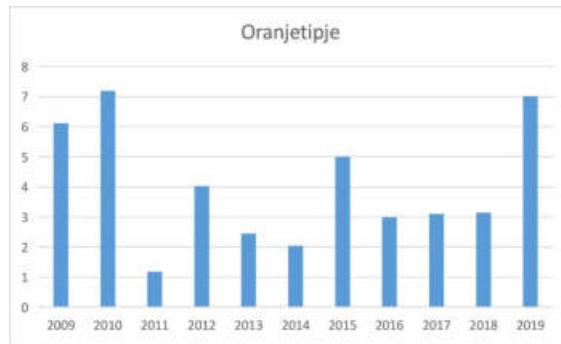
Rode lijst: Thans niet bedreigd.

Verspreiding: Tijdens de WCL-kartering 1995-1999 zijn er 1371 exemplaren geteld. De soort stond daarmee op plek 12 in de top-37 van dagvlinders. Daarbij moet wel aangetekend dat vrij veel proefvlakken tijdens de voorjaarstelling buiten de top van de vliegtijd van het oranjetipje zijn geteld. De grootste aantallen werden gemeld uit vochtige besloten graslanden met veel pinksterbloem. Het meest talrijk was de soort ten oosten en zuiden van Winterswijk op de keileemplateaus. De indruk bestaat dat tegenwoordig de aantallen en de verspreiding vergelijkbaar zijn met de periode 1995-1999. In 2018 heeft Sylvain Wamelink ten westen van Aalten een flinke inspanning geleverd om voor deze soort kilometerhokken te vullen. Hetzelfde heeft de auteur gedaan voor de buurschap de Haart ten zuidoosten van Aalten. Daarbij lukte het niet altijd om de soort in een kilometerhok vast te stellen.

Landelijke trend:

% van alle dagvlinders
in de Zuidoost-Achterhoek:

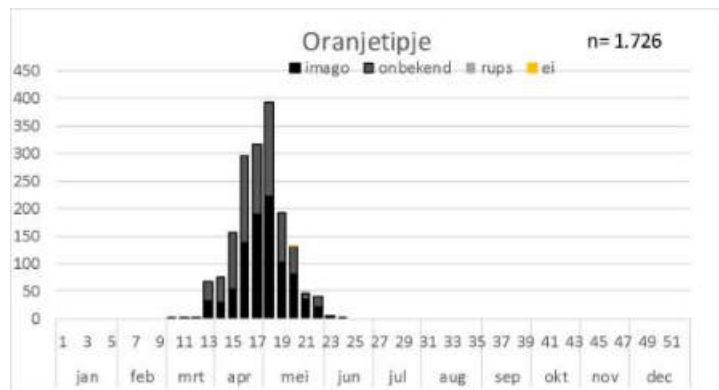

Habitat: Beschutte plaatsen in vochtige hoilanden en zonnige ruigten in bosranden waar de waardplant groeit.

Waardplanten: Pinksterbloem en look-zonder-look; soms ook andere kruisbloemigen.

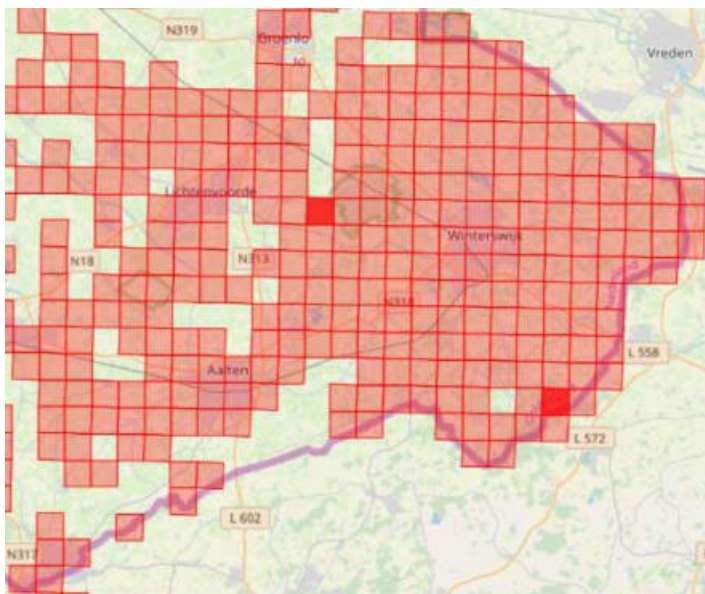
Vliegtijd: Half april-eind mei in één generatie.

Aantallen vlinders per week in
de Zuidoost-Achterhoek 2005-2017.

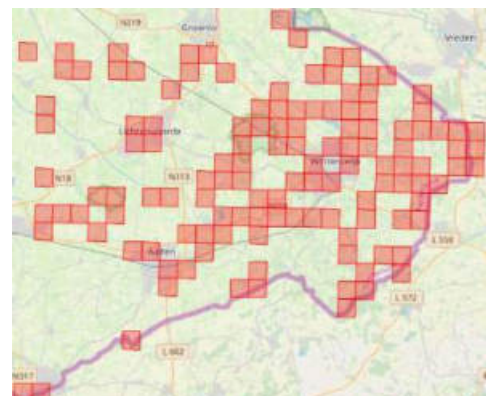

Onderzoek: Proberen de soort in elk kilometerhok vast te stellen en de waarnemingen in te voeren in waarneming.nl.

Waarnemingen 2005-2019.

Waarnemingen 2019.

Groot geaderd witje (*Aporia crataegi*) Baum-Weißling

Status Winterswijk: Verdwenen standvlinder.

Rode lijst: Verdwenen uit Nederland.

Verspreiding: Zowel voor 1950 als tussen 1950 en 1980 wordt de soort rond Winterswijk gemeld (Vlindernet). Waarschijnlijk was het in de eerste helft van de 20ste eeuw een vrij algemene soort. Wanneer de soort als standvlinder uit het gebied is verdwenen is niet bekend. Het groot geaderd witje is uitgestorven als standvlinder in Nederland. Een enkele keer wordt nog een zwerver gezien in Zuid Limburg. Tijdens de WCL-kartering 1995-1999 is er één exemplaar gezien op 3 juni 1995 in Ratum.

Habitat: Vooral open bossen, bosranden, bosweiden, hoogstamboomgaarden en sleedoornstruwelen langs hooi- en weilanden.

Waardplanten: Vooral sleedoorn; soms ook andere planten uit de rozenfamilie zoals meidoorn, lijsterbes, peer en *Prunus*-achtigen.

Vliegtijd: Eind mei-begin juli in één generatie.

Dichtstbijzijnde locatie: ca. 70 km in ZO richting in Duitsland (omgeving Dortmund).

Onderzoek: Gericht onderzoek lijkt weinig zinvol gezien het zeer geringe aantal meldingen in Nederland de afgelopen 15 jaar. Het meest kansrijk is de omgeving van de steengroeven.

Groot koolwitje (*Pieris brassicae*) Großer Kohl-Weißling

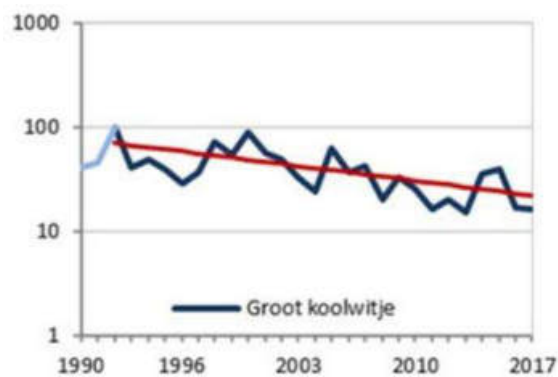

Status Winterswijk: Vrij algemene standvlinder.

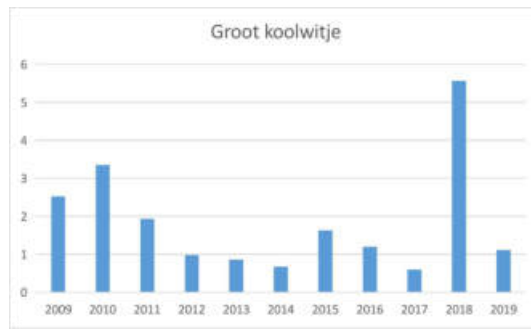
Rode lijst: Thans niet bedreigd.

Verspreiding: Tijdens de WCL-kartering 1995-1999 zijn er 380 exemplaren geteld. De soort stond daarmee op plek 20 in de top-37 van dagvlinders. Op Nederlandse schaal is het een zeer algemene soort, maar gaat wel in aantal achteruit. Wellicht is de soort rond Winterswijk schaarser doordat tuinbouw hier relatief weinig voorkomt, waardoor er een gebrek is aan waardplanten. In 2018 was de soort erg talrijk. Er werden 1168 exemplaren gemeld via waarneming.nl. Wellicht kwamen deze vlinders van elders en was er sprake van een invasie.

Landelijke trend:

% van alle dagvlinders
in de Zuidoost-Achterhoek:

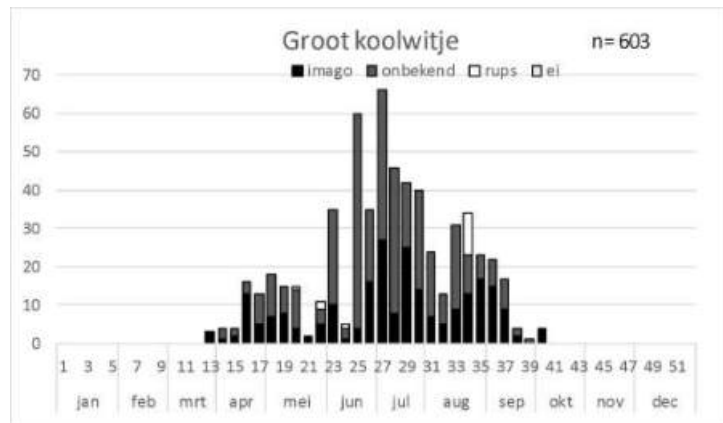

Habitat: Vooral bosranden, houtwallen, ruigten, (moes)tuinen, parken en bloemrijke graslanden.

Waardplanten: Zowel wilde als gecultiveerde kruisbloemigen, waaronder look-zonder-look, zandraket, zeekool, damastbloem (in tuinen) en allerlei koolsoorten (in moestuinen).

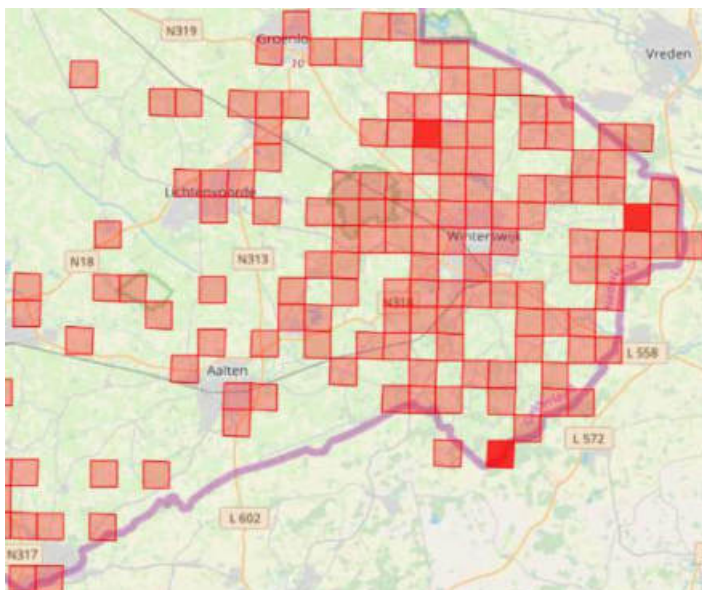
Vliegtijd: Eind april-half juni en begin juli-begin september in twee generaties; soms een derde generatie in september en oktober.

Aantallen vlinders per week in
de Zuidoost-Achterhoek 2005-2017.

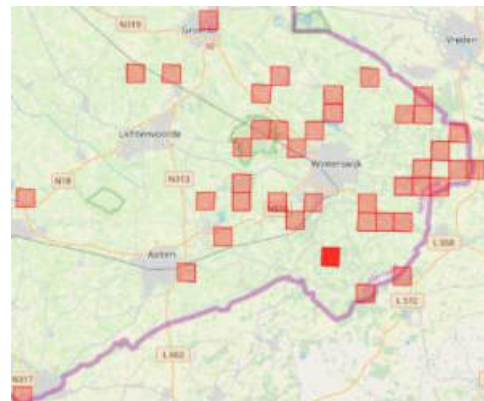

Onderzoek: Proberen de soort in elk kilometerhok vast te stellen en de waarnemingen in te voeren in waarneming.nl.

Waarnemingen 2005-2019.

Waarnemingen 2019.

Klein koolwitje (*Pieris rapae*) Kleiner Kohl-Weißling

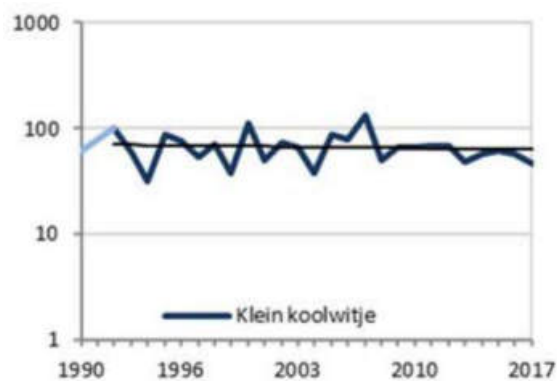

Status Winterswijk: Zeer algemene standvlinder.

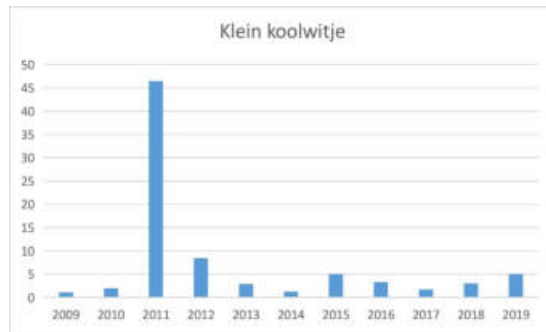
Rode lijst: Thans niet bedreigd.

Verspreiding: Tijdens de WCL-kartering 1995-1999 zijn er 8626 exemplaren geteld. De soort stond daarmee op plek 3 in de top-37 van dagvlinders. Opvallend was dat de soort in het broek- en goorontginningslandschap ongeveer twee keer zo talrijk was dan in de overige landschapstypen.

Landelijke trend:

% van alle dagvlinders
in de Zuidoost-Achterhoek:

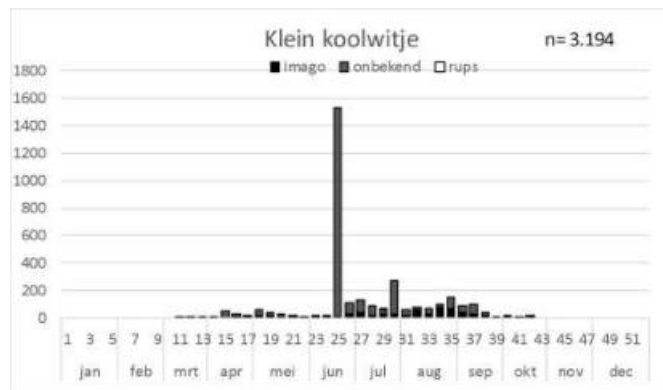

Habitat: Diverse biotopen, zoals ruigten, tuinen, parken, dijken, houtwallen, bloemrijke graslanden en bos- en akkerranden.

Waardplanten: Wilde en gecultiveerde kruisbloemigen en reseda.

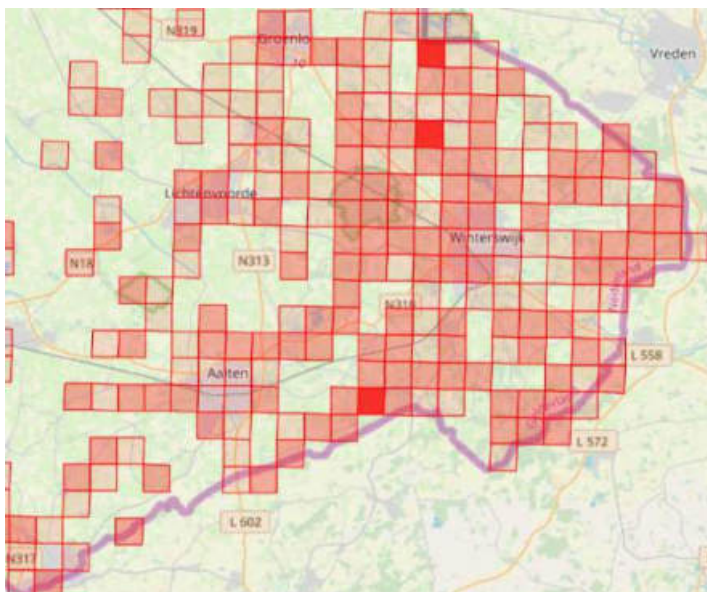
Vliegtijd: Begin april-begin juni, half juni-begin september en half juli-half oktober in drie generaties; de tweede en derde generatie overlappen elkaar gedeeltelijk. In zeer gunstige jaren kan zelfs een vierde generatie optreden, die van eind september tot begin november vliegt.

Aantallen vlinders per week in
de Zuidoost-Achterhoek 2005-2017.

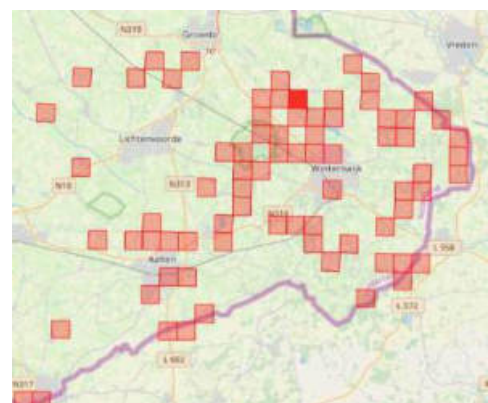

Onderzoek: Proberen de soort in elk kilometerhok vast te stellen en de waarnemingen in te voeren in waarneming.nl.

Waarnemingen 2005-2019.

Waarnemingen 2019.

Scheefbloemwitje (*Pieris manni*) Karstweißling

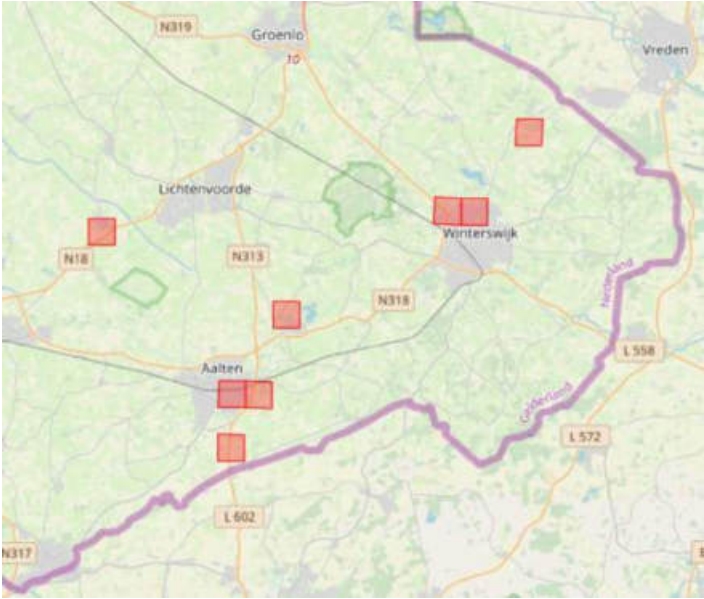
Foto: Hilbert de Vries.

Status Winterswijk: Nieuwkomer.

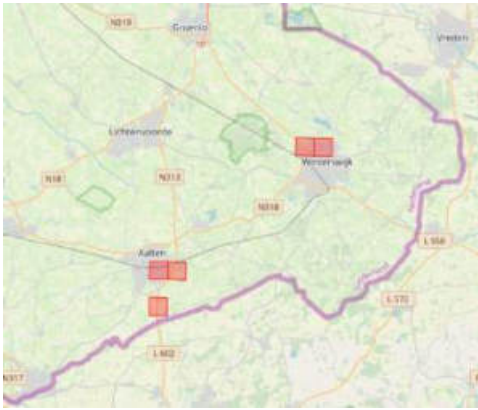
Rode lijst: n.v.t..

Verspreiding: In Nederland is deze soort in 2015 voor het eerst vastgesteld. Tot 2008 was het scheefbloemwitje een soort van steile, rotsachtige berghellingen. Het dichtstbijzijnde leefgebied was het alpengebied. Vanaf 2008 werd het scheefbloemwitje daar plots ook gezien in rotstuintjes met scheefbloemen en aanverwante planten en kon de soort zich dankzij 5 generaties per jaar snel noordwaarts uitbreiden. In de Zuidoost-Achterhoek is het scheefbloemwitje in 2018 voor het eerst gezien. De eerste werd op 18 augustus gezien door Gerben ter Haar in Huppel. De verwachting is dat deze vrij moeilijk te herkennen soort al vrij verspreid voorkomt in het gebied.

Waarnemingen 2005-2019.

Waarnemingen 2019.

Klein geaderd witje (*Pieris napi*) Grünader-Weißling

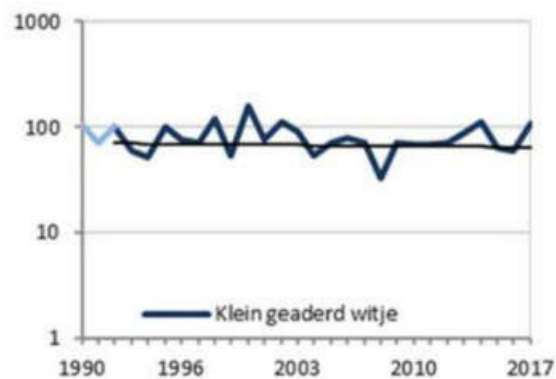

Status Winterswijk: Zeer algemene standvlinder.

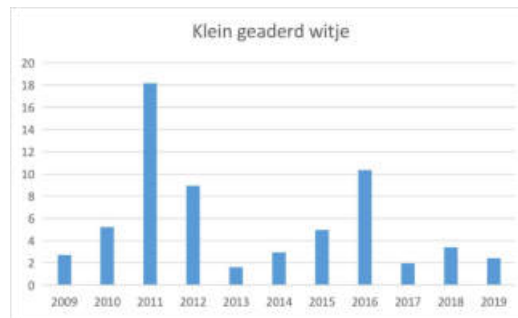
Rode lijst: Thans niet bedreigd.

Verspreiding: Tijdens de WCL-kartering 1995-1999 zijn er 11256 exemplaren geteld. De soort stond daarmee op plek 1 in de top-37 van dagvlinders. In de kleinschalige bosrijke landschappen werden de hoogste dichtheden gehaald. Ook tegenwoordig is het klein geaderd witje waarschijnlijk de meest algemene soort in het gebied.

Landelijke trend:

% van alle dagvlinders
in de Zuidoost-Achterhoek:

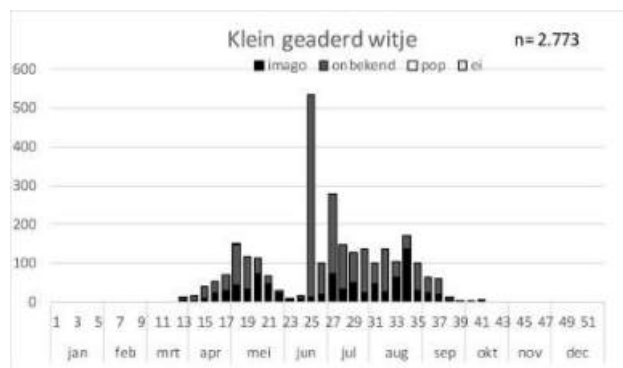

Habitat: Vooral vochtige terreinen zoals moerassen, hooilanden en langs bosranden; ook graslanden, tuinen, parken en heiden.

Waardplanten: Vooral look-zonder-look en pinksterbloem, maar ook andere kruisbloemigen.

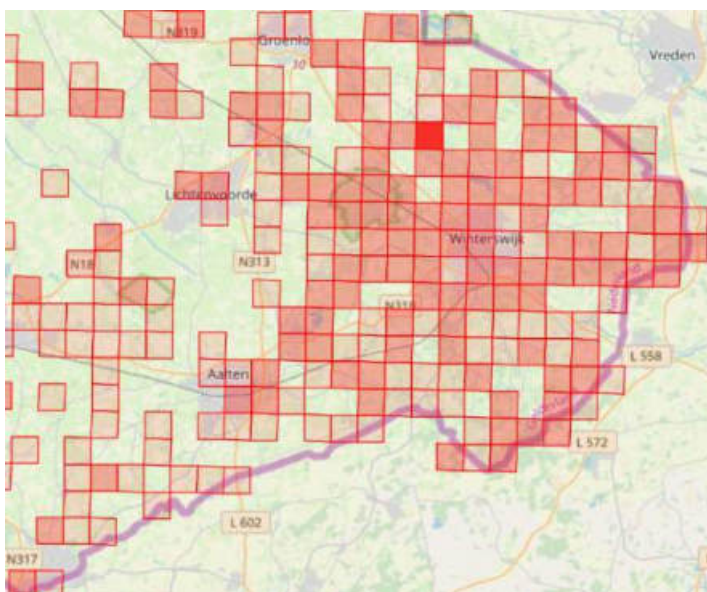
Vliegtijd: Begin april-begin juni, en eind juni-september in drie generaties; de tweede en derde generatie overlappen elkaar. In sommige koude en natte jaren vliegt de soort slechts in twee generaties.

Aantallen vlinders per week in
de Zuidoost-Achterhoek 2005-2017.

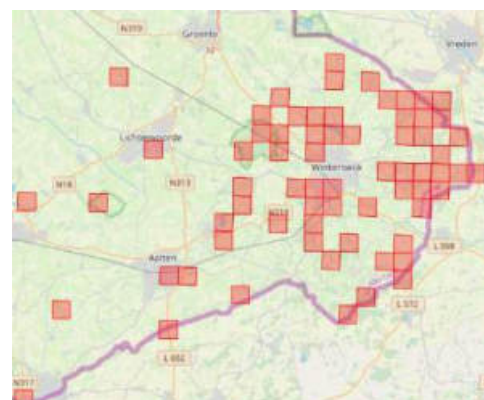

Onderzoek: Proberen de soort in elk kilometerhok vast te stellen en de waarnemingen in te voeren in waarneming.nl.

Waarnemingen 2005-2019.

Waarnemingen 2019.

Resedawitje (*Pontia daplidice*) Reseda-Weißling

Rode lijst: N.v.t.

Verspreiding: Uit het gebied zijn meldingen voor 1950 (Vlindernet). Vermoedelijk was deze soort in de eerste helft van de 20ste eeuw een onregelmatige standvlinder.

Kleine vuurvinder (*Lycaena phlaeas*) Kleiner Feuerfalter

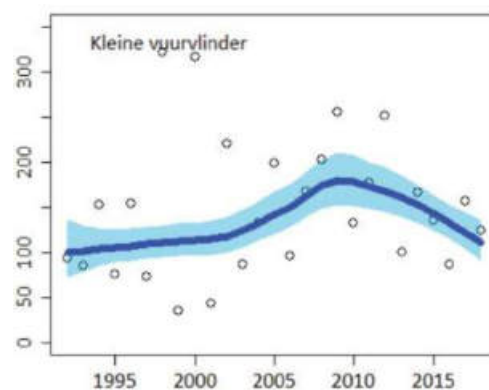

Status Winterswijk: Algemene standvlinder.

Rode lijst: Thans niet bedreigd.

Verspreiding: Tijdens de WCL-kartering 1995-1999 zijn er 3267 exemplaren geteld. De soort stond daarmee op plek 5 in de top-37 van dagvlinders. De meeste waarnemingen zijn gedaan langs lijnvormige schrale structuren zoals wegbermen en spoordijken. De soort is tegenwoordig aanzienlijk schaarser in het gebied, terwijl de landelijke trend positief is.

Landelijke trend:

% van alle dagvlinders
in de Zuidoost-Achterhoek:

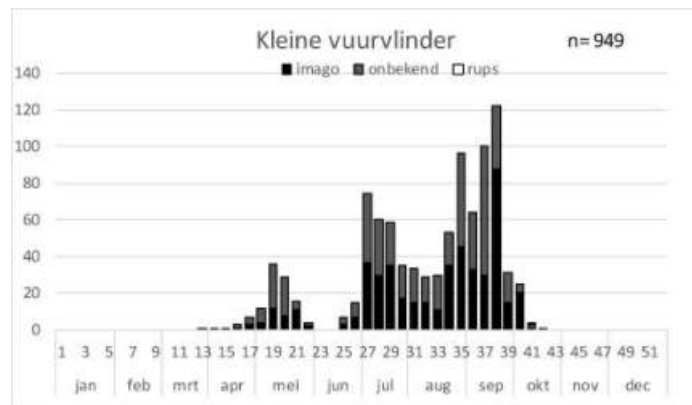

Habitat: Vrij open en meestal droge gebieden, zoals schrale plekken op de zandgronden in graslanden, heidevelden, kapvlakten, duinen, braakliggende gronden, tuinen en bermen; ook schrale graslanden in moerassen en op vochtige heiden.

Waardplanten: Vooral schapenzuring; soms veldzuring.

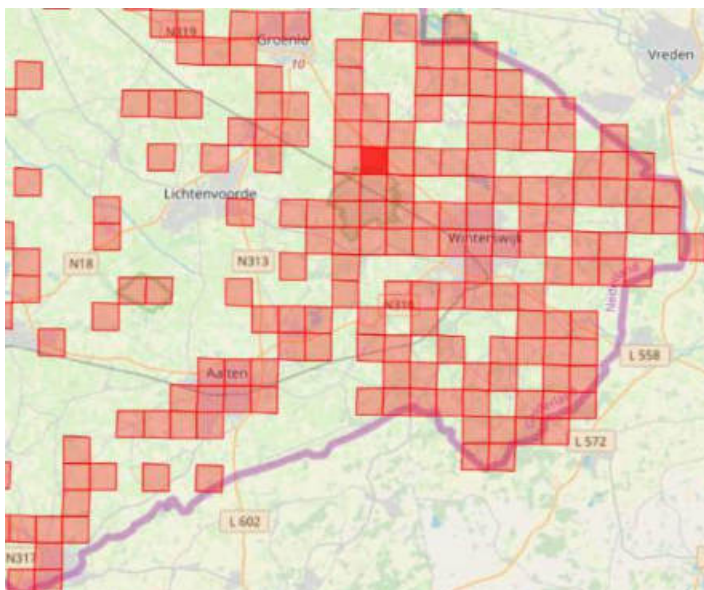
Vliegtijd: Eind april-half juni, eind juni-begin oktober en begin september-eind oktober in drie generaties. De derde generatie varieert van jaar tot jaar sterk in omvang.

Aantallen vlinders per week in
de Zuidoost-Achterhoek 2005-2017.

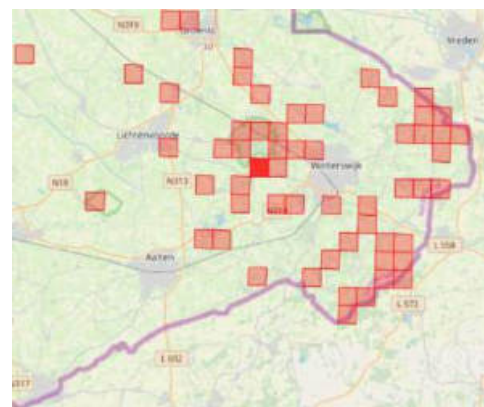

Onderzoek: Proberen de soort in elk kilometerhok vast te stellen en de waarnemingen in te voeren in waarneming.nl.

Waarnemingen 2005-2019.

Waarnemingen 2019.

Bruine vuurvliinder (*Lycaena tityrus*) Brauner Feuerfalter

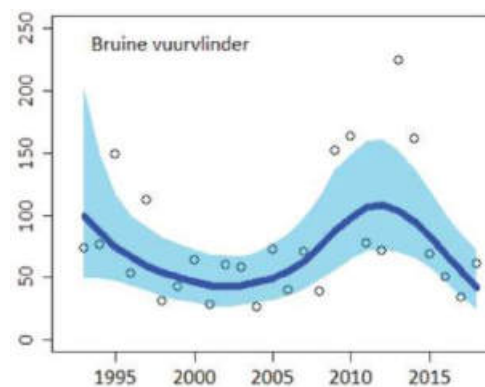

Status Winterswijk: Uitgestorven standvlinder.

Rode lijst: Kwetsbaar.

Verspreiding: In alle vier perioden waargenomen. Tijdens de WCL-kartering 1995-1999 zijn er 2 exemplaren gezien, één in 1995 en één in 1996. De soort is eind jaren negentig van de vorige eeuw rond Winterswijk uitgestorven. Op waarneming.nl is de soort in de periode 2005-2016 niet gemeld.

Landelijke trend:

Habitat: Enerzijds droge gebieden op de zandgronden, zoals kruidenrijke heide en droge, schrale, bloemrijke graslanden; anderzijds vochtige gebieden, zoals schraal kruidenrijk grasland in laagveenmoerassen.

Waardplanten: Diverse soorten zuring, waaronder vooral schapenzuring en veldzuring.

Vliegtijd: Begin mei-eind juni en begin juli-eind augustus in twee generaties.

Dichtstbijzijnde locaties: Haaksbergerveen, Buurserzand, Lankheet (waarneming.nl). In Duitsland: Ruhrgebied.

Onderzoek: Na de grote inkrimping van het areaal in Nederland stabiliseert de trend vanaf 1990. De kansen op terugkeer in het gebied zijn daardoor nog niet verkeken. Suggesties te onderzoeken gebieden: allerlei schrale graslanden die de afgelopen 15 jaar zijn ontstaan door natuurontwikkeling.

Sleedoornpage (*Thecla betulae*) Nierenfleck-Zipfelfalter

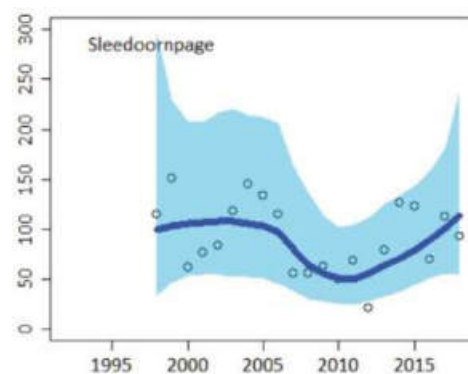

Status Winterswijk: Uitgestorven standvlinder.

Rode lijst: Bedreigd.

Verspreiding: In de zuidelijke helft van het gebied wordt de sleedoornpage gemeld uit de periode voor 1950 en de periode 1950-1980 (Vlindernet). Geen waarnemingen in de periode 1980-2000. Daarna duurde het tot 2012 tot er weer een sleedoornpage werd gezien. Barry Teunissen meldde er één ten westen van het Korenburgerveen. In 2017 is er één onzekere waarneming ingevoerd in waarneming.nl ten oosten van het Korenburgerveen. Rond 1998 zijn in Winterswijk-West vele nieuwe landschapselementen aangelegd met beplantingen waarin ook sleedoorn vaak voorkomt. Mogelijk heeft de sleedoornpage hiervan geprofiteerd. Op verschillende plekken met veel sleedoorns is het afgelopen jaar door een aantal mensen naar eitjes van de sleedoornpage gezocht, echter zonder succes.

Landelijke trend:

Habitat: Sleedoorstruwelen, houtwallen en bosranden.

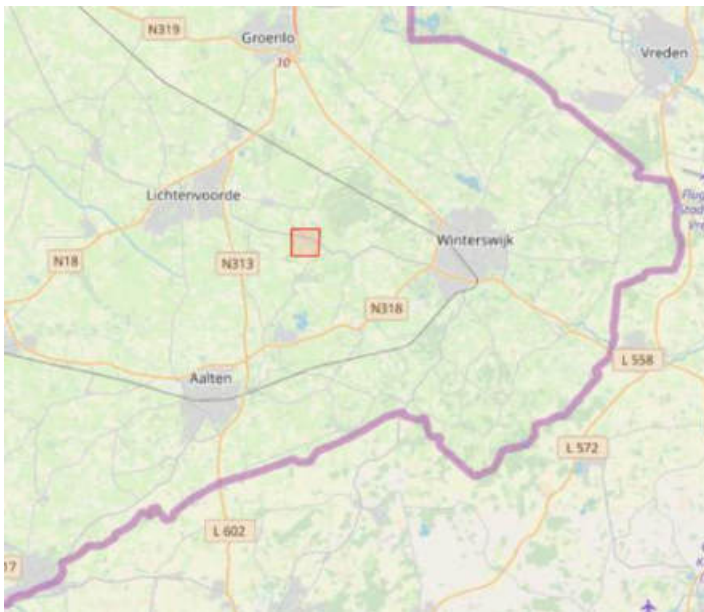
Waardplanten: sleedoorn.

Vliegtijd: Eind juli-eind september in één generatie.

Dichtstbijzijnde locaties: Veluwezoom en omgeving Munster.

Onderzoek: Randzone Vragenderveen waar 15 jaar geleden sleedoorns aangeplant zijn, Willink Weust e.o, omgeving Meekertweg. Onderzoek vooral in januari – februari door het zoeken van eitjes.

Waarnemingen 2005-2019.

Eikenpage (*Favonius quercus*) Blauer Eichen-Zipfelfalter

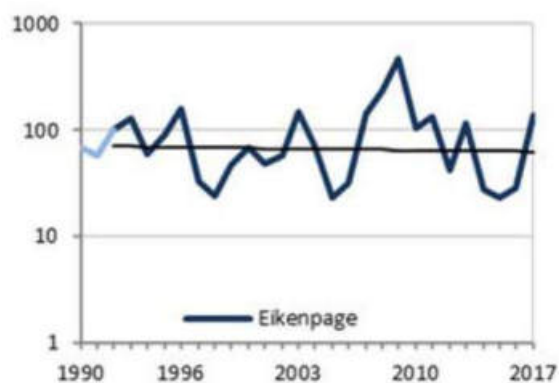

Status Winterswijk: Vrij schaarse standvlinder.

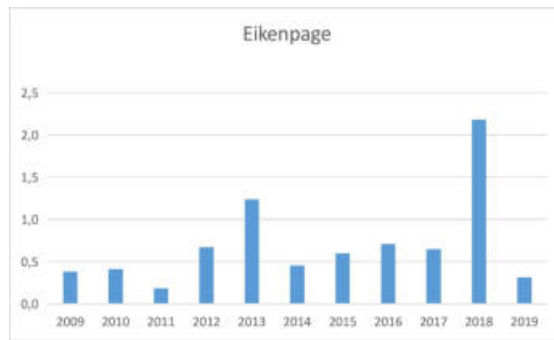
Rode lijst: Thans niet bedreigd.

Verspreiding: Tijdens de WCL-kartering 1995-1999 zijn er 199 exemplaren geteld. De soort stond daarmee op plek 20 in de top-37 van dagvlinders. Doordat de soort moeilijk te tellen is (ze brengen een groot deel van de tijd door in de boomtoppen van grote, hoge eiken), is niet in te schatten hoe talrijk deze soort is. Tijdens de WCL-kartering 1995-1999 werd wel gesuggereerd dat de eikenpage wel eens de meest algemene dagvlinder zou kunnen zijn, gezien het aantal eiken op gunstige posities in het landschap. In 2018 werd een record aantal eikenpages doorgegeven via waarneming.nl, maar liefst 457 exemplaren. In 2019 werden er slechts 43 gemeld.

Landelijke trend:

% van alle dagvlinders
in de Zuidoost-Achterhoek:

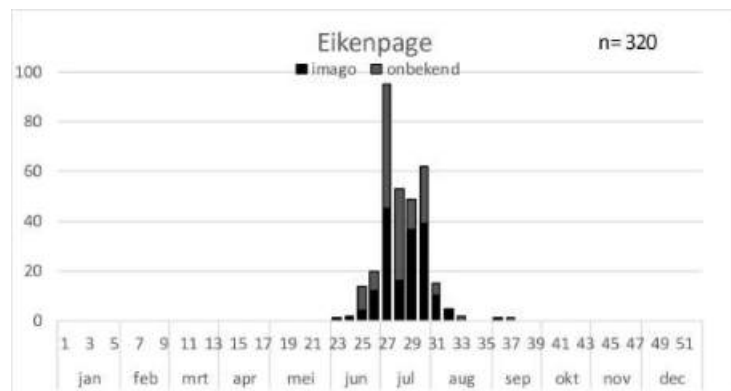

Habitat: Grotere eiken in zonnige bosranden, eikenlanen, houtwallen, parken, binnenduinen en open plekken in het bos.

Waardplanten: Zomereik; soms andere soorten eik.

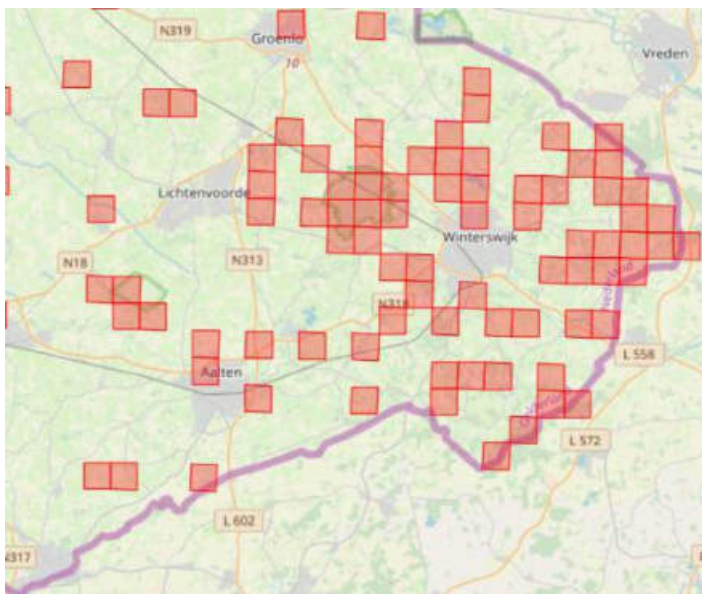
Vliegtijd: Begin juli-eind augustus in één generatie.

Aantallen vlinders per week in
de Zuidoost-Achterhoek 2005-2017.

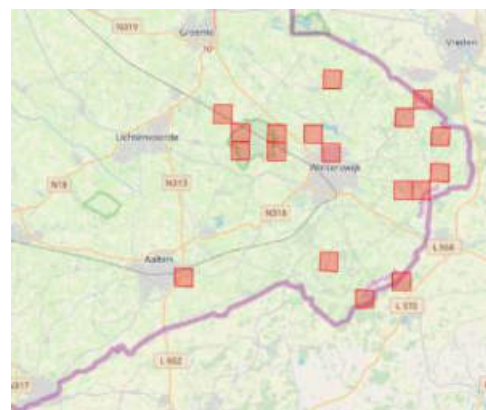

Onderzoek: Proberen de soort in elk kilometerhok vast te stellen en de waarnemingen in te voeren in waarneming.nl.

Waarnemingen 2005-2019.

Waarnemingen 2019.

Groentje (*Callophrys rubi*) Grüner Zipfelfalter

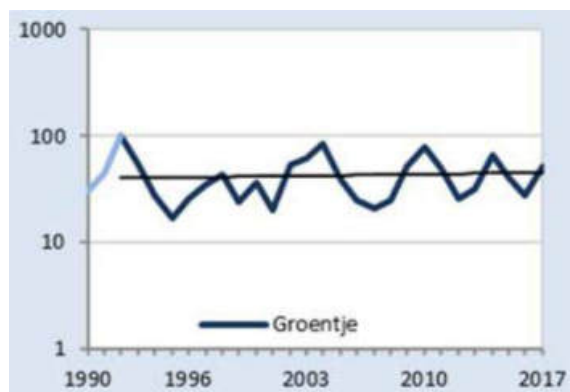

Status Winterswijk: Schaarse standvlinder.

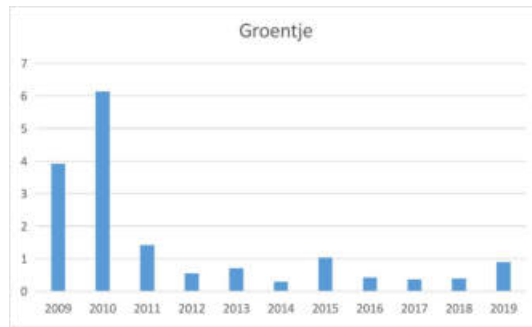
Rode lijst: Thans niet bedreigd.

Verspreiding: Meldingen uit alle 4 perioden. Tijdens de WCL-kartering 1995-1999 zijn er 65 exemplaren geteld. De soort stond daarmee op plek 25 in de top-37 van dagvlinders. Het groentje werd gezien in de volgende gebieden: Wooldse Veen, Korenburgerveen, heiderestant Lammers in het Woold, Willink Weust, en bij de Leemputten. De afgelopen jaren werden nu en dan nieuwe vindplaatsen ontdekt. Gericht verspreidingsonderzoek zal zeker nog meer vindplaatsen aan het licht brengen. De verspreiding van het groentje is beperkt tot de hoogveenengebieden en het heide- en hoogveenontginningslandschap.

Landelijke trend:

% van alle dagvlinders
in de Zuidoost-Achterhoek:

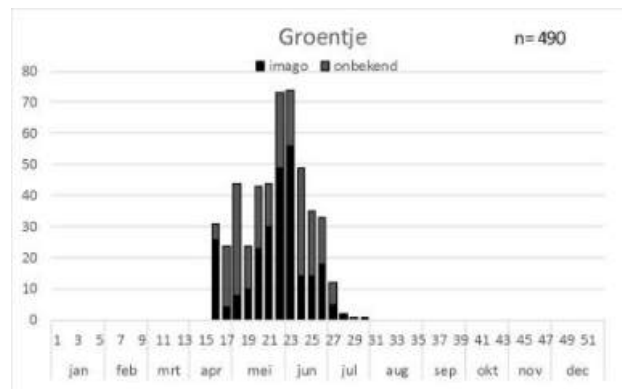

Habitat: Struwelen en bosranden aan de rand van heiden; ook bloemrijke graslanden, venen en moerassen.

Waardplanten: Brem, heidebrem, braam, bosbes, sporkehout, dopheide en struikheide.

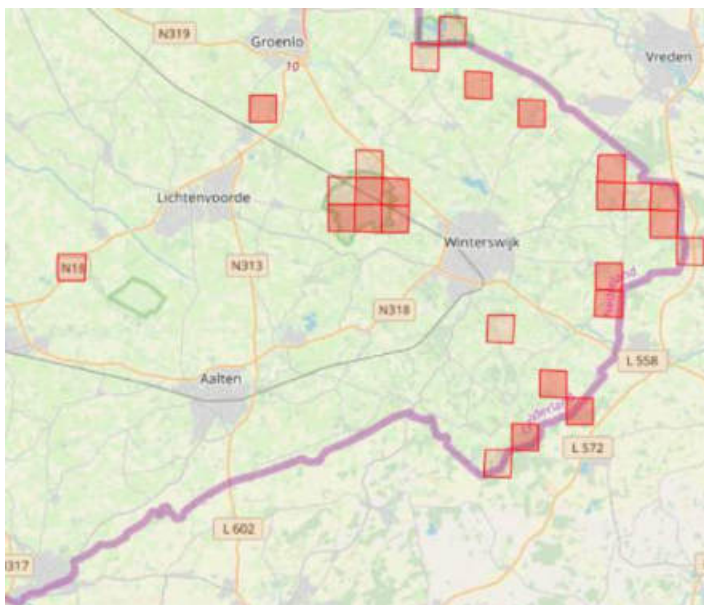
Vliegtijd: Eind april-half juli in één generatie.

Aantallen vlinders per week in
de Zuidoost-Achterhoek 2005-2017.

Onderzoek: Alle waarnemingen registreren in waarneming.nl. Gericht onderzoek gewenst in diverse heiderestanten waar de soort na 2000 niet meer is gezien: heitje Lammers in het Woold, de Haar in het Woold en het zuidoostelijk deel van het Tenkinkbos. Daarnaast diverse schrale terreinen die de afgelopen 20 jaar door natuurontwikkeling zijn ontstaan.

Waarnemingen 2005-2019.

Waarnemingen 2019.

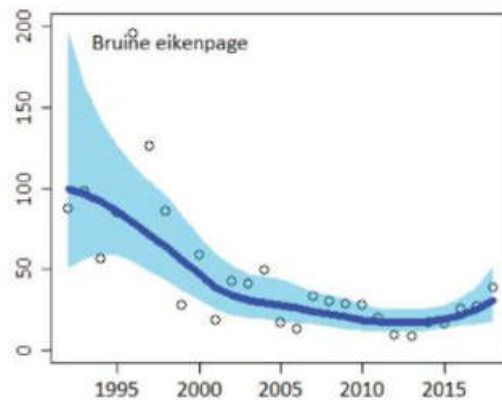
Bruine eikenpage (*Satyrium ilicis*) Brauner Eichen-Zipfelfalter

Status Winterswijk: Uitgestorven standvlinder.

Rode lijst: Bedreigd.

Verspreiding: Tijdens de WCL-kartering 1995-1999 zijn in totaal 4 exemplaren gezien op de volgende locaties: Willink Weust, in de toenmalige tuin van Cees Viveen langs de Vredenseweg vlak buiten de bebouwde kom en de omgeving van het Rommelgebergte. Geen waarnemingen in de periode 2000-2016 (Vlindernet, waarneming.nl). Barry Teunissen heeft de soort rond 2012 nog gezien in de omgeving van het Korenburgerveen/Mentink. Helaas is deze waarneming niet terecht gekomen in waarneming.nl of de NDFF.

Landelijke trend:

Habitat: Bosranden, open bospaden, eikenhakhout, kapvlakten in eikenbossen en jonge eikenaanplant.

Waardplanten: Eik; vooral zomereik.

Vliegtijd: Half juni-begin augustus in één generatie.

Dichtstbijzijnde recent locaties: Oost Twente (waarneming.nl, Vlindernet). In NRW slechts 2 recente hokken.

Onderzoek: Gericht onderzoek gewenst in de volgende gebieden om beter te kunnen beoordelen of de soort echt uit het gebied is verdwenen: Rommelgebergte en Willink Weust.

Iepenpage (*Satyrrium w-album*) Ulmen-Zipfelfalter

Status Winterswijk: Zeldzame standvlinder.

Rode lijst: Thans niet bedreigd.

Verspreiding: De eerste waarneming van de iepenpage rond Winterswijk werd verricht op 7 juli 2013 door de auteur van deze atlas. Langs de Willinkbeek tussen de Bredelerweg en de Raetmansweg in Ratum bleek een populatie van deze soort voor te komen. Het is goed mogelijk dat deze soort al heel lang in de omgeving van Winterswijk voorkomt, maar al die tijd over het hoofd is gezien. Vrijwel alleen door gericht onderzoek is de soort te vinden. In het voorjaar 2014 zijn vrijwel alle iepen langs de Winterswijkse beken in kaart gebracht. Vervolgens zijn vrijwel alle groeiplaatsen van iepen langs de beken in de zomer van 2014 gecontroleerd op het voorkomen van de iepenpage. De iepenpage werd vastgesteld langs de Ratumsebeek, de Willinkbeek en de Groenlose Slinge. Langs de andere Winterswijkse beken leek de soort te ontbreken. Van dit onderzoek is een rapport verschenen. Wie hier interesse in heeft kan de auteur een e-mail sturen. In 2015 zijn geen nieuwe vliegplaatsen gevonden. In 2016 werd in de Bekendelle door Robert Ketelaar een iepenpage gezien. De eerste waarneming langs de Boven-Slinge. Omdat in 2014 de grootste groeiplaatsen van iepen langs de Boven-Slinge verschillende keren zijn onderzocht en de iepenpage niet is gevonden, kan deze waarneming er op wijzen dat de iepenpage zich aan het uitbreiden is en dat de soort, in tegenstelling tot de suggestie hierboven dat de soort altijd over het hoofd is gezien, zich pas vrij recent heeft gevestigd in de Zuidoost-Achterhoek. Dat de iepenpage zich aan het uitbreiden is bleek duidelijk in 2018 toen de soort op vele plekken is gevonden waar de iepenpage in 2014 ontbrak. In 2018 zijn alle inrichtingsplannen voor de landschapselementen die rond 1998 in het kader van de Ruilverkaveling Winterswijk-West zijn aangelegd geraadpleegd om te bepalen waar destijds (autochtone) fladderiepen zijn aangeplant. Vrijwel al deze locaties zijn in het veld gecontroleerd op het voorkomen van de iepenpage met in de meeste gevallen een positief resultaat. Een bijzondere locatie waar de iepenpage in 2018 werd ontdekt is het nog jonge landgoed Kotmans. Hier werd de iepenpage

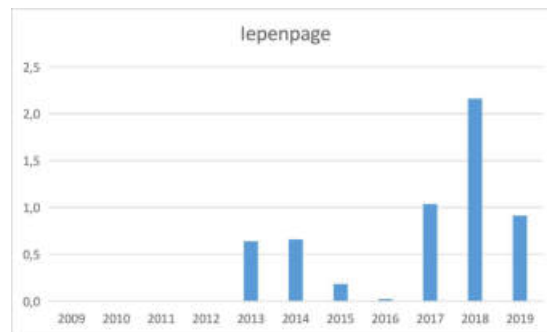
gevonden in jonge fladderiepen met een lengte van ongeveer 6 meter. In 2017 was de soort bekend uit 12 kilometerhokken. In 2018 is de iepenpage uit 20 nieuwe kilometerhokken gemeld. In 2019 konden er weer 4 nieuwe kilometerhokken aan toegevoegd worden. Het wordt steeds lastiger om nieuwe kilometerhokken met iepen (en iepenpages) te vinden.

Habitat: iepen in (vochtige) bossen, bosranden, parken en grotere tuinen.

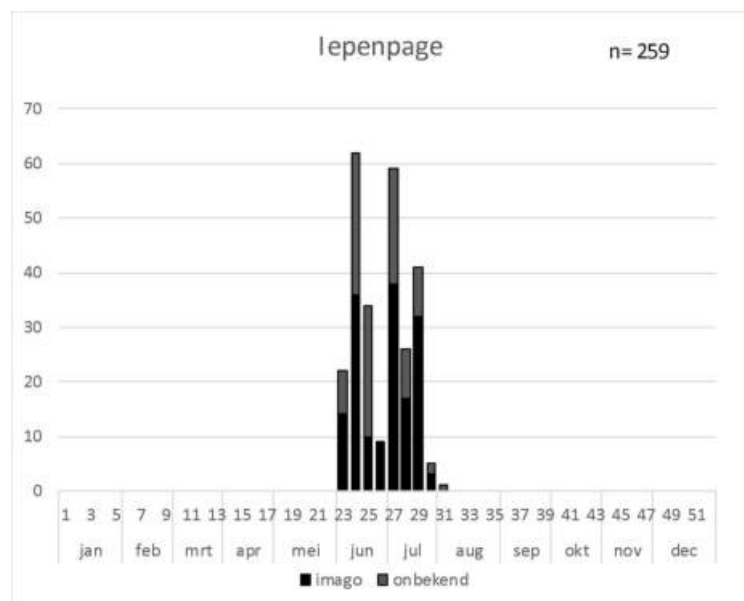
Waardplanten: Diverse soorten iep, zoals gladde iep, ruwe iep en sommige cultivars.

Vliegtijd: Begin juni-half augustus in één generatie.

% van alle dagvlinders
in de Zuidoost-Achterhoek:

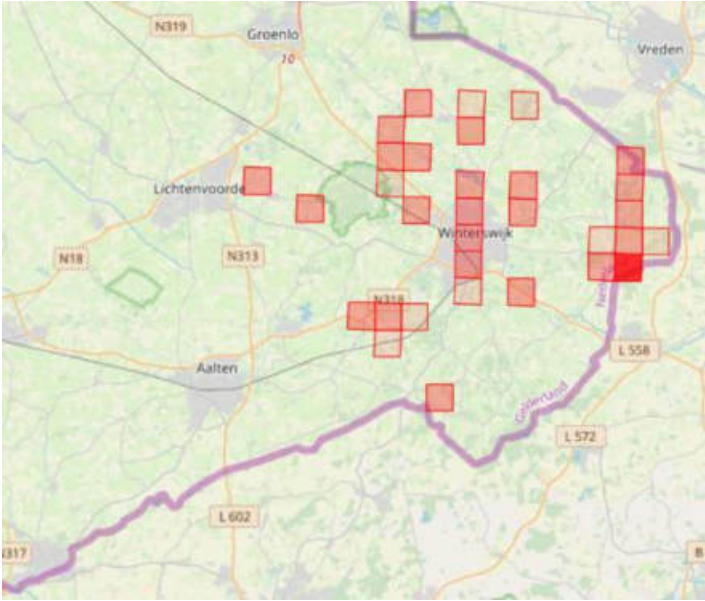
Aantallen vlinders per week in
de Zuidoost-Achterhoek 2005-2017.

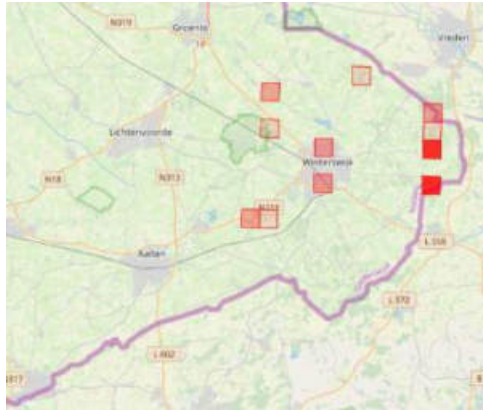
Dichtstbijzijnde recente locaties: De dichtstbijzijnde bekende populatie bevindt zich circa 50 kilometer naar het oosten in het bosgebied "Die Davert" bij Münster (NABU 2005). Deze populatie is al vele jaren bekend. In Nederland komt de soort naast Winterswijk ook in Zuid Limburg voor. De afgelopen jaren zijn ook populaties ontdekt in onder andere Amsterdam, Maastricht en Eindhoven. In 2018 is de soort voor het eerst gezien in Eibergen, vlak in de buurt van een rij oude fladderiepen langs de Haaksbergseweg ter hoogte van de Berkel.

Onderzoek: Alle iepen in de bebouwde kom in kaart brengen. In de vliegtijd deze bomen controleren m.b.v. een verrekijker en eventueel een telescoop. Trachten aanvullende vliegplaatsen te vinden langs de beken.

Waarnemingen 2005-2019.

Waarnemingen 2019.

De Willinkbeek ten oosten van de steengroeven, leefgebied van de iepenpage.

Pruimenpage (*Satyrium pruni*) Pflaumen-Zipfelfalter

Status Winterswijk: Dwaalgast of verdwenen onregelmatige standvlinder.

Rode lijst: N.v.t.

Verspreiding: Deze soort is één keer in het gebied gezien: op 4 augustus 1990 (Vlindernet). Dit was tevens de laatste waarneming die in Nederland is gedaan. De pruimenpage wordt in Nederland beschouwd als een (verdwenen) onregelmatige standvlinder. Circa 50 kilometer naar het oosten komt de soort op meerdere locaties voor in het bosgebied "Die Davert" bij Münster (NABU 2005).

Habitat: Grotere oude sleedoornstruwelen op beschutte maar zonnige plaatsen.

Waardplanten: Vooral sleedoorn, maar ook pruimenbomen.

Vliegtijd: Begin juni-half augustus in één generatie.

Dichtstbijzijnde recente locaties: Omgeving Munster en Duisburg/Dusseldorf.

Onderzoek: Onmogelijk is het niet dat de soort weer opduikt in de omgeving van Winterswijk gezien de relatief nabije populaties ten oosten en zuiden van Winterswijk. Gericht onderzoek gewenst in de volgende gebieden: Willink Weust, Wilinkbeek, Meekertweg.

Tijgerblauwtje (*Lampides boeticus*) Großer Wander-Bläuling

Status Winterswijk: Zeldzame trekvlinder.

Rode lijst: N.v.t.

Verspreiding: Een trekvlinder die af en toe in Nederland wordt gezien. Dit zijn vlinders uit Zuid-Europa en Afrika die in noordelijke richting trekken. De soort is een enkele keer waargenomen in het onderzoeksgebied, zowel in de periode 1980-1999 als in de periode 2000-2013. In 2006 is een tijgerblauwtje bij Coesfeld gezien, circa 30 kilometer oostelijk van Winterswijk.

Dwergblauwtje (*Cupido minimus*) Zwerg-Bläuling

Status Winterswijk: Verdwenen onregelmatige standvlinder.

Rode lijst: Verdwenen uit Nederland.

Verspreiding: Het dwergblauwtje komt momenteel in Nederland alleen als onregelmatige standvlinder in Zuid-Limburg voor. In de steengroeven ten oosten van Winterswijk zijn in 1997 zes exemplaren en is in 2000 één exemplaar gezien. Ondanks gerichte zoekacties is de waardplant (wondklaver) daar niet gevonden. Het lijkt er op dat zich hier tijdelijk een kleine populatie aanwezig was. Wellicht dat het dwergblauwtje naast wondklaver minimaal nog één andere waardplant heeft. Dichtstbijzijnde recente locatie: Zuid-Limburg. Bekende populaties in Duitsland liggen nog verder weg. In 2019 is in de meest oostelijke steengroeve ten oosten van Winterswijk nog gezocht naar het dwergblauwtje, echter zonder positief resultaat.

Habitat: Structuurrijke, droge graslanden op kalkrijke gronden.

Waardplanten: Wondklaver.

Vliegtijd: Eind april-half juni en eind juni-half augustus in twee generaties; de tweede generatie is partieel.

Onderzoek: Gericht onderzoek is gewenst in de steengroeve.

Staatblauwtje (*Cupido argiades*) Kurzschwänziger Bläuling

Status Winterswijk: Dwaalgast.

Rode lijst: N.v.t.

Verspreiding: Een dwaalgast die voor 1950 verschillende keren in de westelijke Achterhoek is gezien. Wellicht dat het staatblauwtje ook rond Winterswijk toen incidenteel voorkwam. Na bijna 80 jaar afwezigheid is het staatblauwtje weer terug in Nederland. In Zuid-Limburg is de soort vanaf 2011 jaarlijks weer gezien. In Duitsland is het staatblauwtje zich naar het noordwesten aan het uitbreiden. De dichtstbijzijnde waarneming (2012) komt uit de omgeving van Recklinghausen, circa 50 kilometer ten zuidoosten van Winterswijk. Ook uit de omgeving van Dortmund komen enkele recente waarnemingen. In de uitgave van 2016 van deze atlas werd geschreven dat het is waarschijnlijk is dat de soort binnenkort opduikt in de omgeving van Winterswijk gezien het relatief nabije voorkomen ten zuidoosten van Winterswijk en uitbreiding van het verspreidingsgebied in noordwestelijke richting. Door de auteur zijn in 2016 verschillende geschikt lijkende terreinen op de soort onderzocht, echter zonder resultaat. Toch is er in de Zuidoost-Achterhoek in 2016 het eerste staatblauwtje gevonden. De eer van deze eerste vondst gaat naar Hilbert de Vries. Op 31 augustus vond hij in de bufferzone van het Vragenderveen een eileggend vrouwtje aan in een grasland. Door de auteur is het staatblauwtje in 2017 op twee locaties in Ratum gevonden. Op de ene locatie werd één exemplaar gezien en op de andere locatie werden minimaal 8 exemplaren gezien, waaronder eileggende vrouwtjes. Ook in 2018 werd het staatblauwtje op deze twee locaties gezien en op verschillende percelen in de directe omgeving hiervan. Een opvallende locatie was een cultuurgrasland wat doorgezaaid was met rode klaver. In 2019 is slechts één staatblauwtje gezien op de bekende locatie in Ratum.

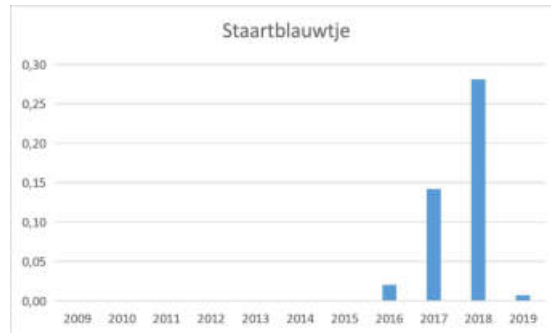
Habitat: Vochtige, vrij ruige, extensief begraasde weilanden en hooilanden; ook heiden.

Waardplanten: Diverse soorten vlinderbloemigen; vooral moerasrolklaver.

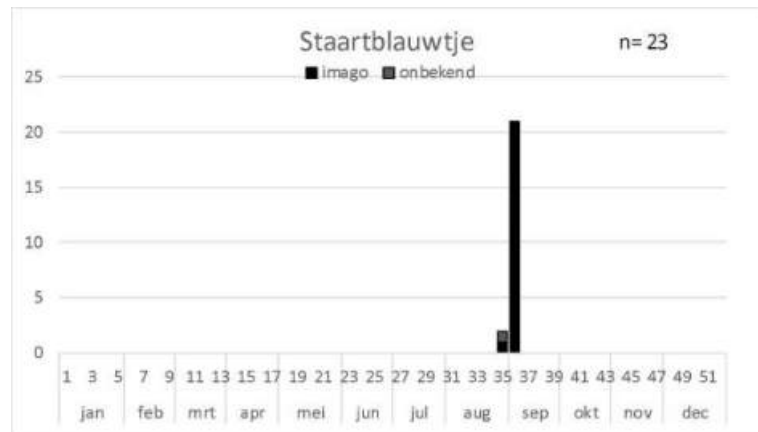
Vliegtijd: Half mei-eind september in twee tot drie generaties.

Onderzoek: Vooral vochtige natuurontwikkelingsgebieden met veel (moeras)rolklaver lijken kansrijk.

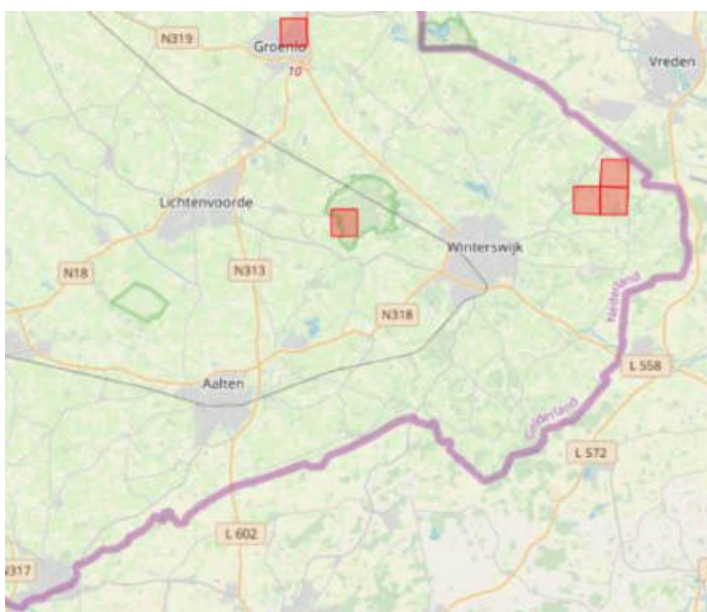
% van alle dagvlinders in de Zuidoost-Achterhoek:

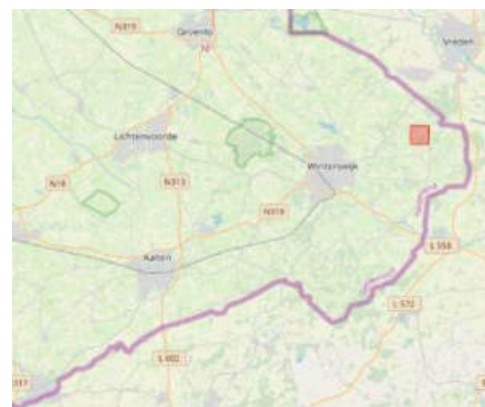
Aantallen vlinders per week in de Zuidoost-Achterhoek 2005-2017.

Waarnemingen 2005-2019.

Waarnemingen 2019.

Boomblauwtje (*Celastrina argiolus*) Faulbaum-Bläuling

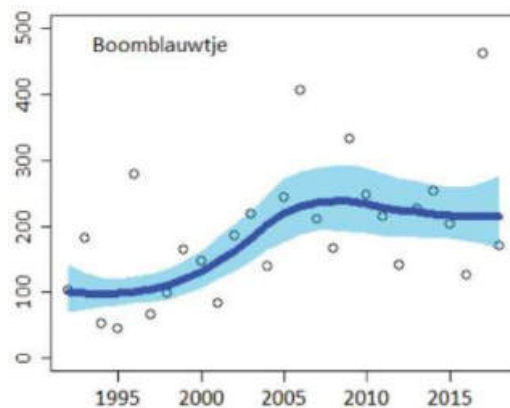

Status Winterswijk: Vrij algemene standvlinder.

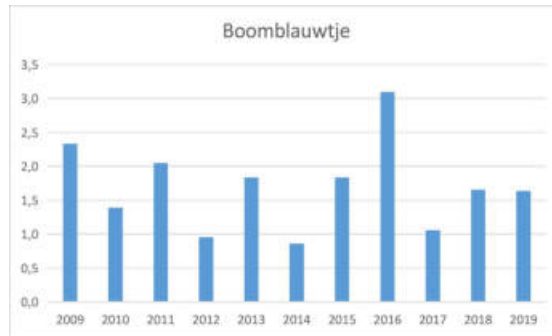
Rode lijst: Thans niet bedreigd.

Verspreiding: Tijdens de WCL-kartering 1995-1999 zijn er 400 exemplaren geteld. De soort stond daarmee op plek 19 in de top-37 van dagvlinders. Sindsdien is de soort duidelijk toegenomen. Ook landelijk laat de soort een stijgende trend zien.

Landelijke trend:

% van alle dagvlinders
in de Zuidoost-Achterhoek:

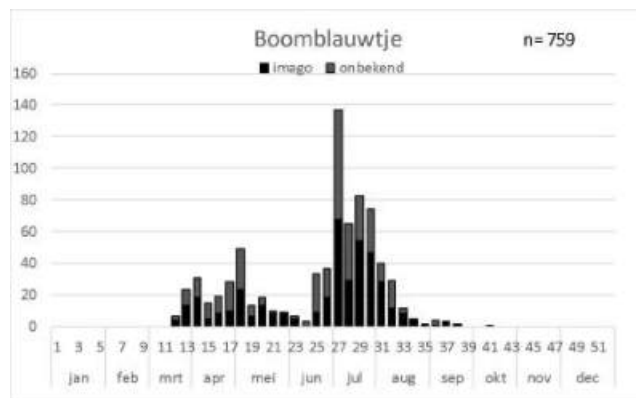

Habitat: Het boomblauwtje leeft bij allerlei struwelen in bossen, tuinen, parken en het agrarisch gebied.

Waardplanten: Sporkehout, wegedoorn, klimop, grote kattenstaart, struikheij, hulst en vlinderstruik.

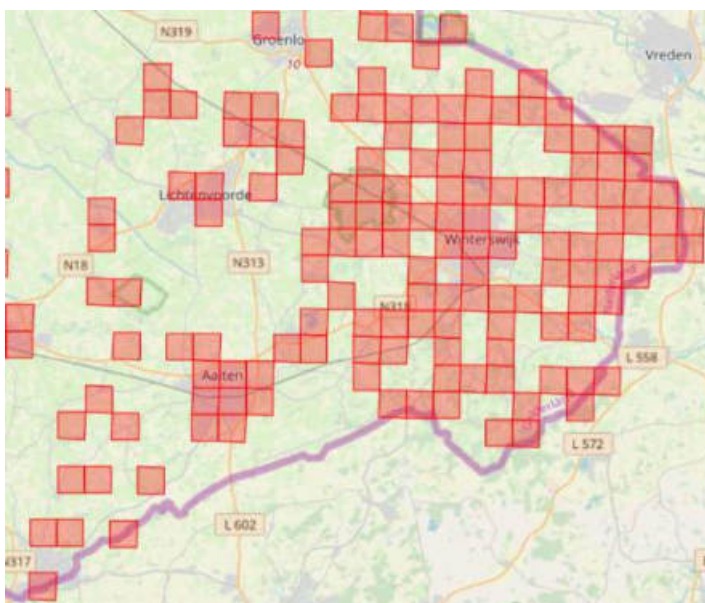
Vliegtijd: Eind maart-begin juni en half juni- begin oktober in twee of drie, elkaar overlappende generaties.

Aantallen vlinders per week in
de Zuidoost-Achterhoek 2005-2017.

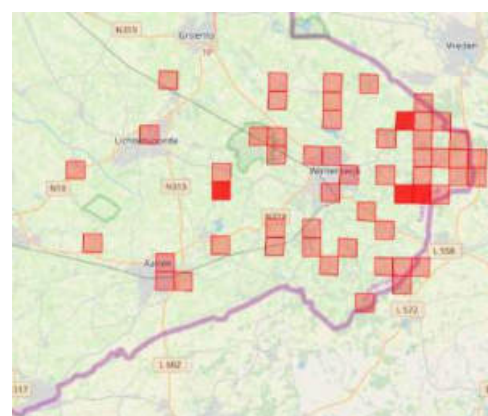

Onderzoek: Proberen de soort in elk kilometerhok vast te stellen en de waarnemingen in te voeren in waarneming.nl.

Waarnemingen 2005-2019.

Waarnemingen 2019.

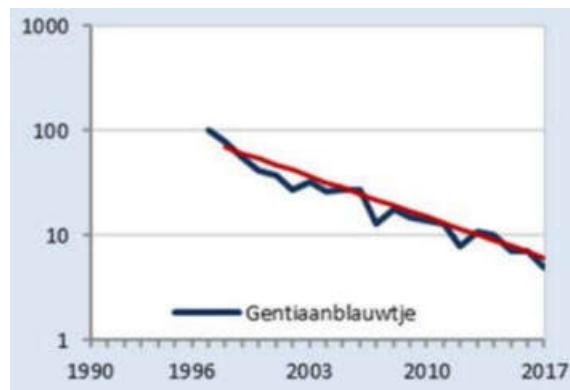
Gentiaanblauwtje (*Phengaris alcon*) Lungenenzian-Ameisen-Bläuling

Status Winterswijk: Uitgestorven standvlinder.

Rode lijst: Bedreigd.

Verspreiding: Zowel voor 1950 als in de perioden 1950-1979 en 1980- 1999 is de soort rond Winterswijk gemeld (Vlindernet). Het gentiaanblauwtje is in de jaren tachtig van de vorige eeuw uit het gebied verdwenen. Dichtstbijzijnde recente locaties: Buurserzand en Haaksbergerveen.

Landelijke trend:

Habitat: Natte heide, vochtige heischrale graslanden en blauwgraslanden.

Waardplanten: Klokjesgentiaan.

Vliegtijd: Half juni-eind augustus in één generatie.

Onderzoek: De kans dat deze weinig mobiele soort spontaan weer terugkeert is niet groot. Wellicht is het goed om te onderzoeken welke locaties inmiddels weer een geschikt habitat vormen om de soort eventueel te herintroduceren. Locaties: Wooldse Veen, Muggenhoek Ratum.

Tijmblauwtje (*Phengaris arion*) Schwarzfleckiger Ameisen-Bläuling

Status Winterswijk: Uitgestorven standvlinder.

Rode lijst: Verdwenen uit Nederland.

Verspreiding: Deze soort is voor 1950 in het gebied waargenomen (Vlindernet). Als standvlinder is deze soort al ruim 60 jaar uit Nederland verdwenen. De dichtstbijzijnde populaties bevinden zich tegenwoordig in de Eifel.

Habitat: Droge, zonnige en warme graslanden, meestal op zuidhellingen.

Waardplanten: Grote tijm op kalkrijke grond en kleine tijm op zandgrond.

Vliegtijd: Eind juni tot half augustus in één generatie.

Onderzoek: Niet zinvol. Gezien de voorkeurshabitat, de waardplanten en de grote afstand tot de dichtstbijzijnde populaties kan hervestiging op de korte en middellange termijn vrijwel uitgesloten worden.

Heideblauwtje (*Plebejus argus*) Argus-Bläuling

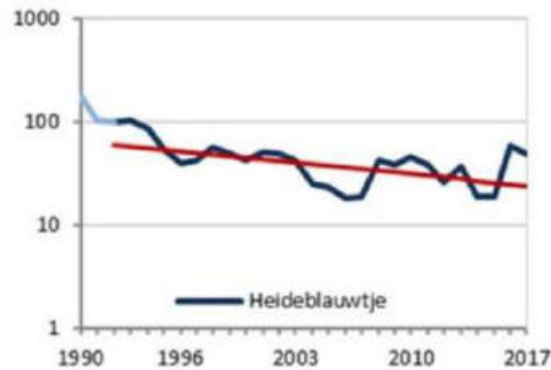
Status Winterswijk: Lokaal vrij talrijke standvlinder.

Rode lijst: Kwetsbaar.

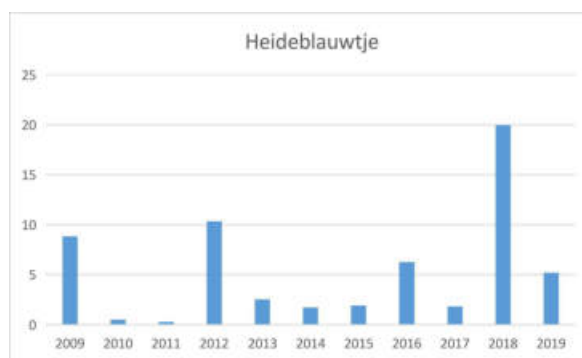
Verspreiding: Het heideblauwtje is in Winterswijk de afgelopen honderdvijftig jaar door de ontginning van de heidevelden enorm achteruit gegaan. Het dieptepunt werd bereikt rond 1995 toen alleen in het Korenburgerveen en in het Grijs Veld bij Lievelede nog populaties aanwezig waren. In de jaren tachtig van de vorige eeuw is de soort uit het Wooldse Veen verdwenen, misschien door de grote veenbrand in dat gebied in die periode. Inmiddels is de soort weer terug in het Wooldse Veen, al zijn hier maar enkele waarnemingen gedaan en is bevestiging gewenst. Verrassend is de vrij recente vestiging van een populatie in een heideterreintje langs de Scheurvorenweg in Meddo. Dit heideterreintje is rond 2000 ontstaan door het kappen van een stuk bos in combinatie met het plaggen van de bodem. Dit terrein ligt op een afstand van 2 kilometer van de grote populatie in het Duitse Zwillbrocker Venn. In 2009 is het heideblauwtje waargenomen in de Vennebulten tussen Varsseveld en Lichtenvoorde. In 2017 is op deze locatie door de auteur naar heideblauwtjes gezocht, echter zonder positief resultaat. In 2016 is door Roel Schwartz een populatie heideblauwtjes ontdekt in de Muggenhoek in Ratum. Door diverse maatregelen in de afgelopen 15 jaar zijn de twee heideterreintjes hier flink vergroot en is ook de kwaliteit van de heide er aanzienlijk op vooruit gegaan. Het is aannemelijk dat hierdoor (her)vestiging van het heideblauwtje mogelijk werd. In 2017 werd het heideblauwtje ook in twee heideterreintjes in de omgeving van de Muggenhoek in kleine aantallen gevonden. Ook langs de Beijersdiek in Meddo werd in een schraal grasland voor het eerst een heideblauwtje waargenomen. Mogelijk was dit een zwerver vanuit het Zwillbrocker Venn dat circa 2,5 kilometer noordelijker ligt. In 2018 werd het heideblauwtje op drie nieuwe locaties

gevonden: Masterveld, Willink Weust en Nonnenven. Daarnaast werd de soort herbevestigd in het Wooldseveen.

Landelijke trend:

% van alle dagvlinders in de Zuidoost-Achterhoek:

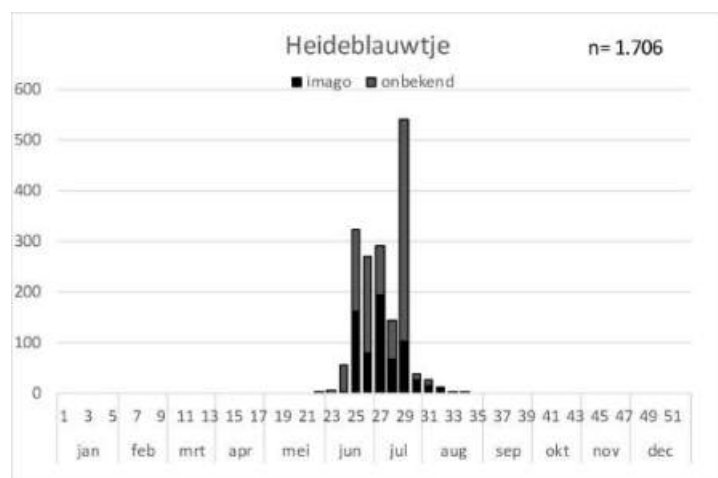

Habitat: Zowel droge als natte heidevelden; vaak op de overgang van droge naar natte heide. De heide is doorgaans vrij open tot zeer open en structuurrijk met hier en daar kale grond.

Waardplanten: Vooral struikhei; soms dophei of vlinderbloemigen zoals rolklaver en heidebrem.

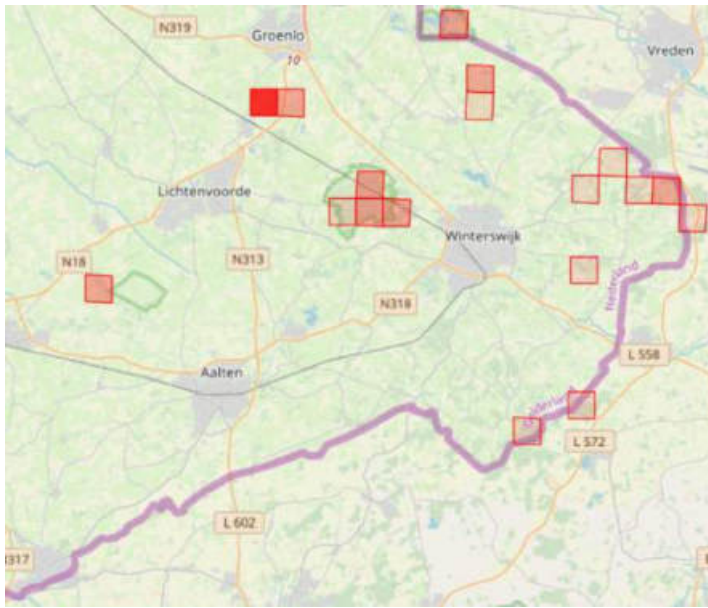
Vliegtijd: Begin juni-eind augustus in één generatie; soms een partiële tweede generatie tot half oktober.

Aantallen vlinders per week in de Zuidoost-Achterhoek 2005-2017.

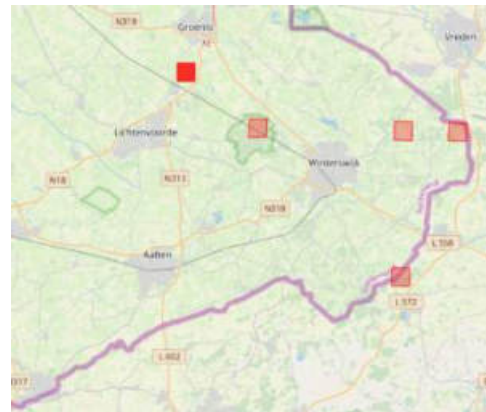

Onderzoek: De kans is groot dat deze soort inmiddels geschikt geworden natuurontwikkelingsterreinen koloniseert in de buurt van bestaande populaties. Kansrijke locaties: de Heugte in Meddo, het Kooiveld in Meddo, De Haar in het Woold en Lammers in het Woold.

Waarnemingen 2005-2019.

Waarnemingen 2019.

Het Meddoseveen, vliegplaats van het heideblauwtje.

Vals heideblauwtje (Plebejus idas) Ginster-Bläuling

Status Winterswijk: Uitgestorven standvlinder.

Rode lijst: Verdwenen uit Nederland.

Verspreiding: Meldingen voor 1950 en in de periode 1950-1979 (Vlindernet). In de periode 1950-1979 uit het gebied verdwenen en in 1981 in Nederland als standvlinder uitgestorven. In 1874 is de soort het laatst in de omgeving van Winterswijk gezien.

Habitat: Beschutte droge kruidenrijke heiden en heischrale graslanden.

Waardplanten: Struikhei.

Vliegtijd: Begin juni-half augustus in één generatie.

Onderzoek: Niet zinvol. De dichtstbijzijnde populaties liggen op grote afstand. Herkolonisatie op korte en middellange termijn is niet waarschijnlijk.

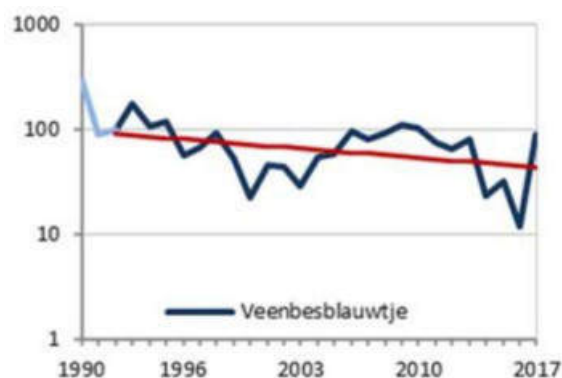
Veenbesblauwtje (*Plebejus optilete*) Hochmoor-Bläuling

Status Winterswijk: Uitgestorven standvlinder.

Rode lijst: Ernstig bedreigd.

Verspreiding: Van deze soort was een populatie aanwezig in het Wooldse Veen. Waarnemingen komen uit de perioden 1950-1979 en 1980-1999 (Vlindernet). Begin jaren negentig in de vorige eeuw is de soort hier verdwenen. Mogelijke oorzaken waarom de soort verdwenen is zijn het dichtgroeien met berken van de belangrijkste groeiplaatsen van kleine veenbes (de waardplant) en het warmer worden van het klimaat.

Landelijke trend:

Habitat: Kleine, door bos omgeven veentjes op de zandgronden. Deze veentjes zijn te vinden op moerassige plaatsen met hoog- of trilveen en op verveende plasjes in bossen. De veentjes bestaan uit een combinatie van lagere, nattere delen waarin veenbes groeit en wat hogere droge ruggen met dophei.

Waardplanten: Kleine veenbes; mogelijk ook kraaihei.

Vliegtijd: Begin juni-eind juli in één generatie.

Onderzoek: Inmiddels is de opslag van bomen op de belangrijkste groeiplaatsen van kleine veenbes verwijderd, waardoor het Wooldse Veen mogelijk weer geschikt is voor het veenbesblauwtje. Herkolonisatie vanuit andere populaties is echter uitgesloten omdat deze op te grote afstand liggen. Wellicht kan onderzocht worden of herintroductie een optie is.

Bruin blauwtje (*Aricia agestis*) Kleiner Sonnenröschen-Bläuling

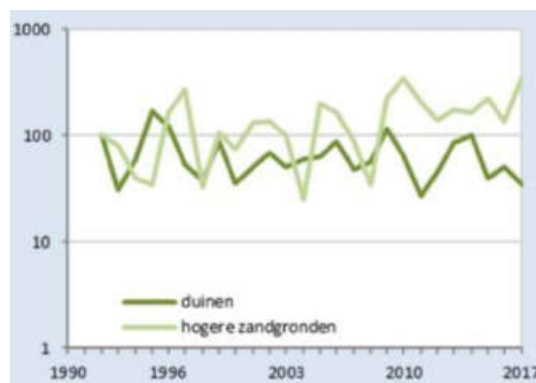

Status Winterswijk: Schaarse standvlinder.

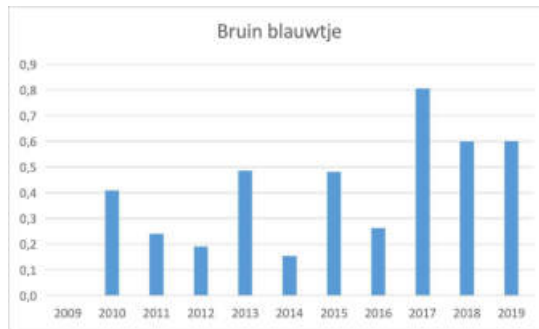
Rode lijst: Gevoelig.

Verspreiding: Voor 1950 en in de periode 1950-1979 is het bruin blauwtje niet gemeld uit het gebied. Wel is de soort voor 1950 gemeld ten westen van Aalten. In de periode 1980-1999 wordt de soort in één atlasblok gemeld, in de periode 2000-2013 uit 6 atlasblokken (vlindernet). Tussen 2005 en 2016 wordt de soort uit 23 kilometerhokken gemeld (waarneming.nl). Tijdens de WCL-kartering 1995-1999 is de soort niet gezien en mag aangenomen worden dat de soort toen afwezig was. Rond 2000 heeft het bruin blauwtje zich weer in het gebied gevestigd. Het aantal waarnemingen dat via waarneming.nl wordt doorgegeven laat een stijgende trend zien. Inmiddels heeft het bruin blauwtje een ruime verspreiding in Winterswijk. Deze soort wordt het meest gezien op droge tot vochtige natuurontwikkelingsterreinen die de afgelopen 15 jaar zijn aangelegd. Landelijk gezien laat het bruin blauwtje op de hogere zandgronden een positieve trend zien.

Landelijke trend:

% van alle dagvlinders
in de Zuidoost-Achterhoek:

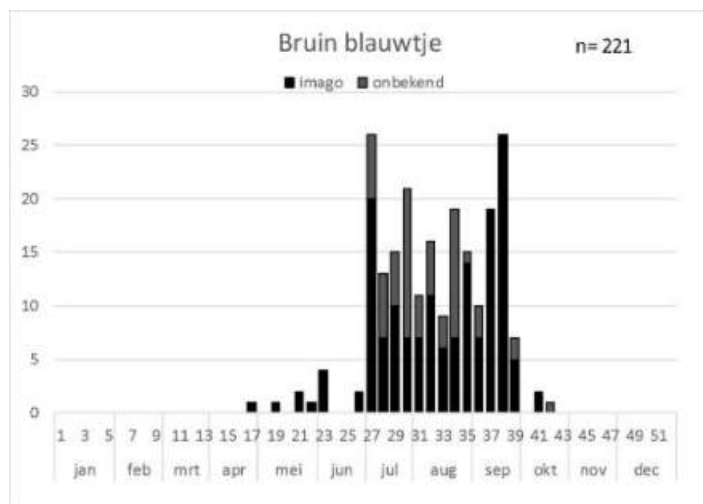

Habitat: Droge, zandige, open, kruidenrijke en schrale graslanden en kalkgraslanden.

Waardplanten: Diverse soorten ooievaarsbek, met name kleine ooievaarsbek en gewone reigersbek.

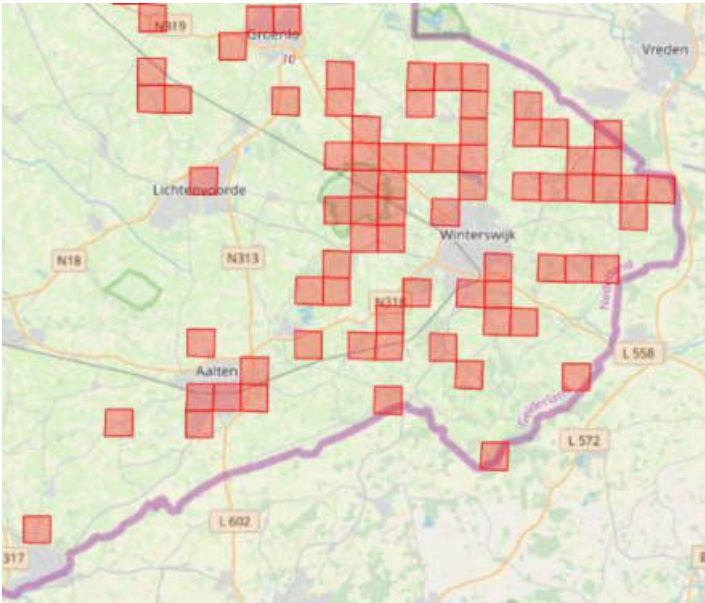
Vliegtijd: Begin mei-eind juni en begin juli-begin oktober in twee, soms drie generaties.

Aantallen vlinders per week in
de Zuidoost-Achterhoek 2005-2017.

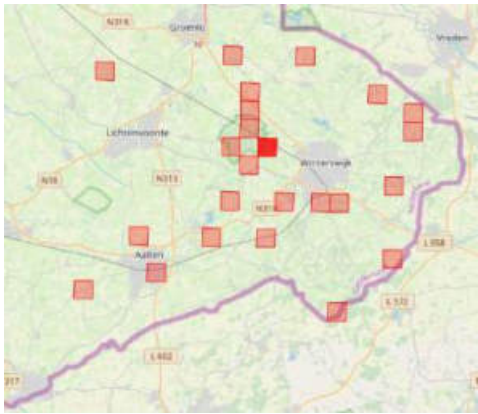

Onderzoek: Gericht onderzoek gewenst in natuurontwikkelingsterreinen en schrale bermen en slootkanten met als doel om de verspreiding in kaart te brengen.

Waarnemingen 2005-2019.

Waarnemingen 2019.

Het landgoed Kotmans in Miste, leefgebied van het bruin blauwtje.

Klaverblauwtje (*Cyaniris semiargus*) Rotklee-Bläuling

Status Winterswijk: Uitgestorven standvlinder.

Rode lijst: Ernstig bedreigd.

Verspreiding: Meldingen voor 1950 (Vlindernet). In 1974 als standvlinder in Nederland uitgestorven. Tegenwoordig weer een onregelmatige standvlinder in het zuiden van Limburg. In oktober 2018 werden er verspreid over Nederland opeens enkele klaverblauwtjes gezien, terwijl deze soort niet bekend staat om zijn trekdrag.

Habitat: Droge, matig schrale graslanden, zoals kalkgraslanden, schralere hooilanden, brede kruidenrijke schrale wegbermen en zonnig gelegen, vrij vochtige en kruidenrijke, extensief begraaide weilanden.

Waardplanten: Rode klaver; soms wondklaver.

Vliegtijd: Begin mei-eind juni en begin juli-begin september in twee generaties. In warme jaren vliegt begin oktober soms een derde generatie.

Dichtstbijzijnde recente populaties: In 2018 duikt de soort op bij Wuppertal en in de omgeving van Dorsten, ongeveer 40 kilometer ten zuidoosten van Winterswijk. In Noordrijn-Westfalen lijkt de soort het recent goed te doen (bron: Insectis Online).

Onderzoek: Gezien de ontwikkelingen in het zuiden van Limburg en het aangrenzende Duitsland is de kans niet uitgesloten dat de soort hier vroeg of laat ook weer opduikt. Meest kansrijke locatie: steengroeve en omgeving.

Icarusblauwtje (*Polyommatus icarus*) Hauhechel-Bläuling

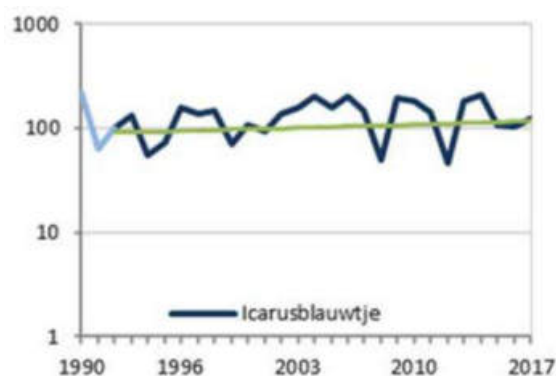

Status Winterswijk: Vrij algemene standvlinder.

Rode lijst: Thans niet bedreigd.

Verspreiding: Tijdens de WCL-kartering 1995-1999 zijn er 628 exemplaren geteld. De soort stond daarmee op plek 16 in de top-37 van dagvlinders. Sindsdien is de stand waarschijnlijk toegenomen door de realisatie van veel schrale natuurontwikkelingsterreinen waar vaak volop de waardplant rolklaver groeit. Op dergelijke terreinen zijn vaak tientallen icarusblauwtjes te zien. Landelijk laat de soort een gelijkblijvende trend zien.

Landelijke trend:

% van alle dagvlinders
in de Zuidoost-Achterhoek:

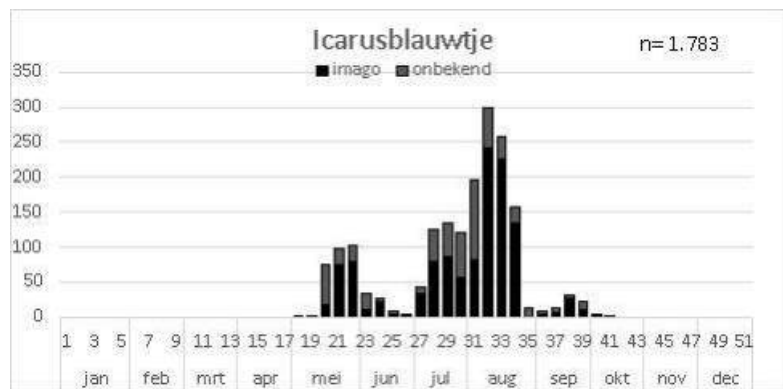

Habitat: Allerlei kruidenrijke vegetaties, zoals halfnatuurlijke graslanden, lage pioniersvegetaties, parken, wegbermen en dijken.

Waardplanten: Diverse vlinderbloemigen; vooral kleine klaver, rolklaver en hopklaver.

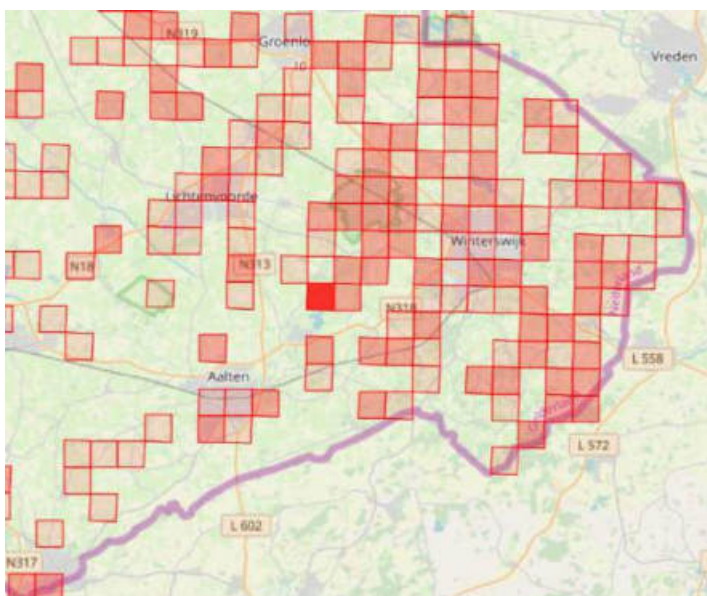
Vliegtijd: Begin mei - begin oktober in twee, soms drie overlappende generaties.

Aantallen vlinders per week in
de Zuidoost-Achterhoek.

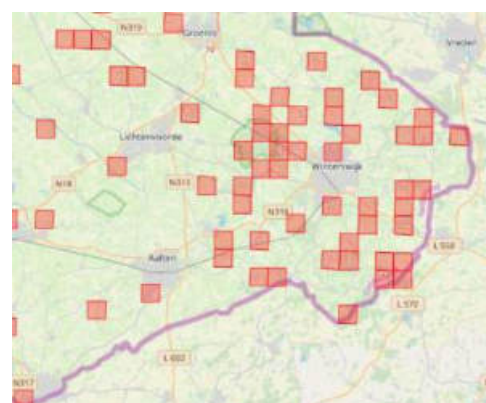

Onderzoek: Proberen de soort in elk kilometerhok vast te stellen en de waarnemingen in te voeren in waarneming.nl.

Waarnemingen 2005-2019.

Waarnemingen 2019.

Bleek blauwtje (*Polyommatus coridon*) Silbergrüner Bläuling

Status: Dwaalgast.

Rode lijst: N.v.t.

De soort wordt voor 1950 gemeld uit het gebied (Vlindernet), vermoedelijk betrof dit (een) dwaalgast(en). In Nederland is het een verdwenen onregelmatige standvlinder.

Bont zandoogje (*Pararge aegeria*) Waldbrettspiel

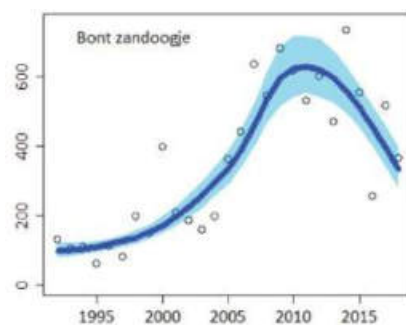

Status Winterswijk: Zeer algemene standvlinder.

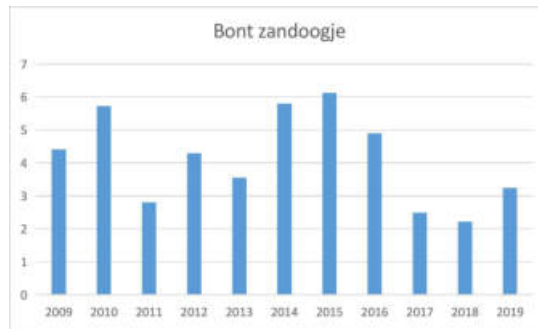
Rode lijst: Thans niet bedreigd.

Verspreiding: Tijdens de WCL-kartering 1995-1999 zijn er 6 exemplaren geteld. Deze vlinders werden alle langs de Duitse grens ten noordoosten van Winterswijk gezien. In vrijwel het gehele gebied ontbrak toen het bont zandoogje, terwijl iets naar het noorden in de bossen van Eibergen en Haaksbergen het een algemene soort was. Waarom het bont zandoogje rond Winterswijk vrijwel niet voorkwam is moeilijk te verklaren. Het is een fenomeen wat vaker voorkomt: een in bepaalde regio's veel voorkomende soort heeft een vrij scherpe areaalgrens naar regio's waar de soort niet voorkomt, terwijl beide regio's veel overeenkomsten hebben. Het areaal van zo'n soort is niet statisch maar veranderd voortdurend. Deze veranderingen zijn vaak moeilijk te verklaren. Klimatologische omstandigheden en veranderende milieuomstandigheden zijn mogelijke oorzaken. Vanaf 2000 is het bont zandoogje explosief toegenomen in het gebied. De soort ontbreekt in het buitengebied mogelijk alleen in de heel open gebieden. De opmars van het bont zandoogje is de meest opvallende ontwikkeling in de lokale dagvlinderfauna van de laatste vijftien jaar. Opvallend is dat deze toename gelijktijdig plaatsvond met de afname en het verdwijnen van de argusvlinder uit het gebied.

Landelijke trend:

% van alle dagvlinders
in de Zuidoost-Achterhoek:

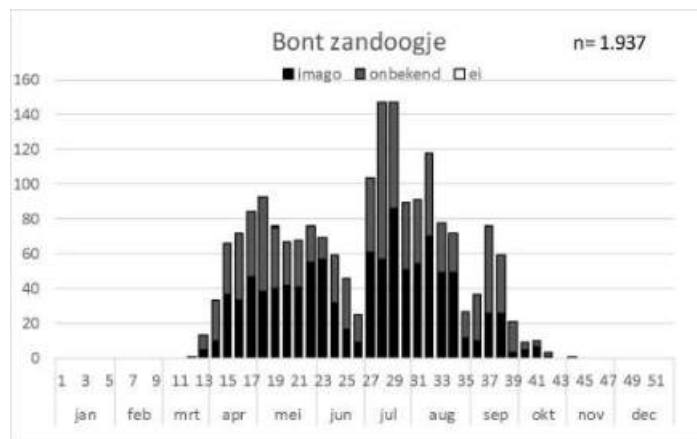

Habitat: Vooral bosranden en open bossen; ook tuinen en parken in een bosrijke omgeving.

Waardplanten: Diverse grassen waaronder kweek, kropbaar, witbol, boskortsteel en reuzenzwenkgras.

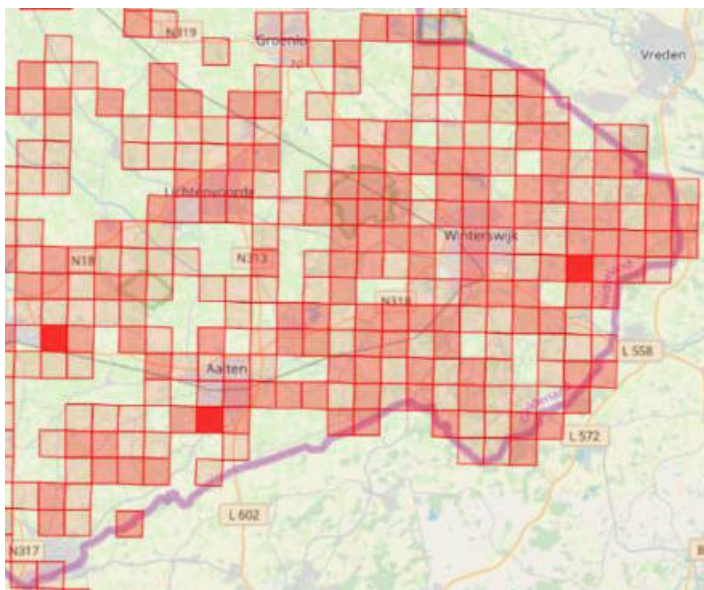
Vliegtijd: Eind maart-eind oktober in drie overlappende generaties.

Aantallen vlinders per week in
de Zuidoost-Achterhoek.

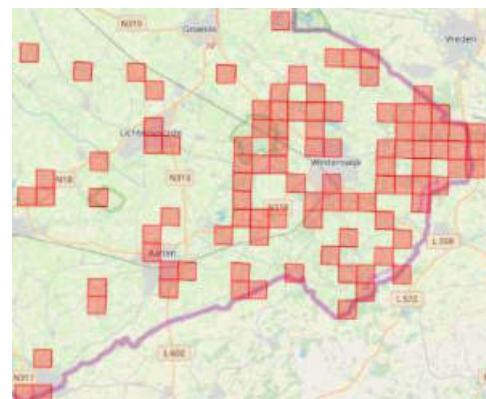

Onderzoek: Proberen de soort in elk kilometerhok vast te stellen en de waarnemingen in te voeren in waarneming.nl.

Waarnemingen 2005-2019.

Waarnemingen 2019.

Argusvlinder (*Lasiommata megera*) Mauerfuchs

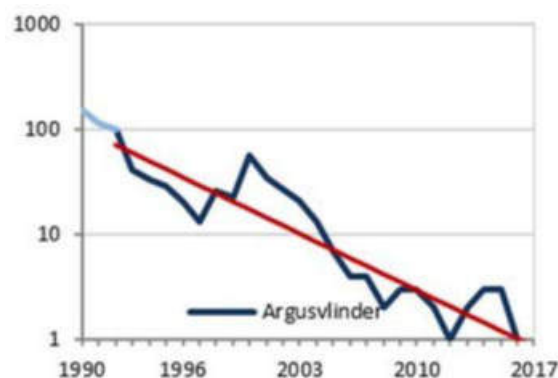

Status Winterswijk: Uitgestorven standvlinder.

Rode lijst: Thans niet bedreigd.

Verspreiding: Tijdens de WCL-kartering 1995-1999 zijn er 1337 exemplaren geteld. De soort stond daarmee op plaats 13 van de top-37 van dagvlinders. Zonnig gelegen schrale sloottaluds en schrale wegbermen waren de favoriete habitat. De soort bereikte in het heide- en veenontginningslandschap de hoogste dichtheden. Gedurende deze periode (1995-1999) laat de argusvlinder een duidelijke positieve trend zien. Daarna is de soort hard achteruit gegaan en uiteindelijk uit het gebied verdwenen. De laatste twee waarnemingen stammen uit 2009 (Marijke Huijsse) en 2012 (Robert Kwak). Beide waarnemingen werden in Meddo verricht. Waarom de soort uit het gebied verdwenen is en ook landelijk zeer sterk achteruit gaat is niet duidelijk.

Landelijke trend:

% van alle dagvlinders
in de Zuidoost-Achterhoek:

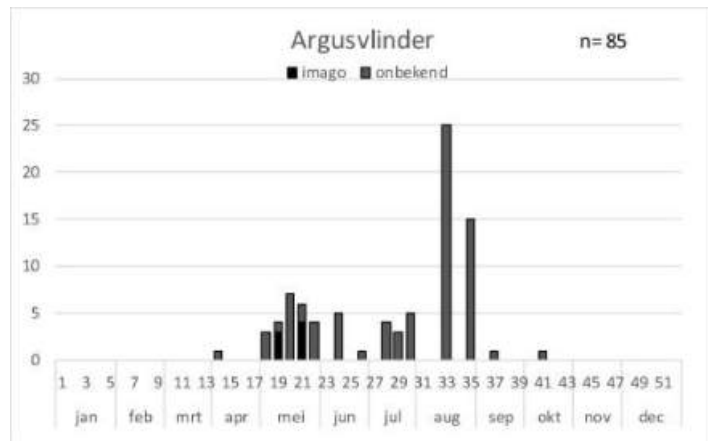

Habitat: Allerlei gevarieerde graslanden met kale grond langs slootkanten, wegen, dijken, heggen en bosranden.

Waardplanten: Diverse overblijvende grassen, waaronder kroppaar, ruwe smele, rood zwenkgras, kweek en beemdgras.

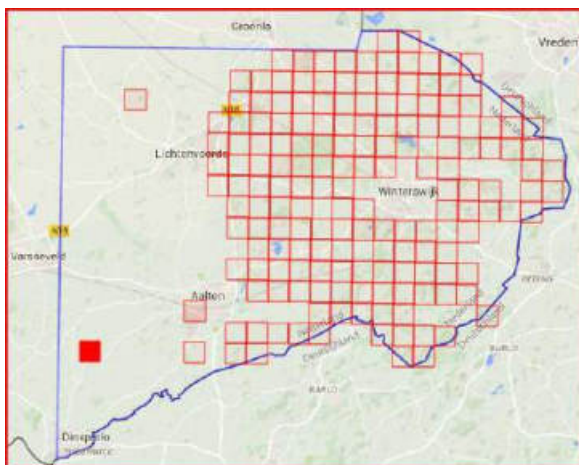
Vliegtijd: Eind april-eind juni en begin juli-eind augustus in twee generaties; soms een derde generatie tot begin november.

Aantallen vlinders per week in
de Zuidoost-Achterhoek 2005-2017.

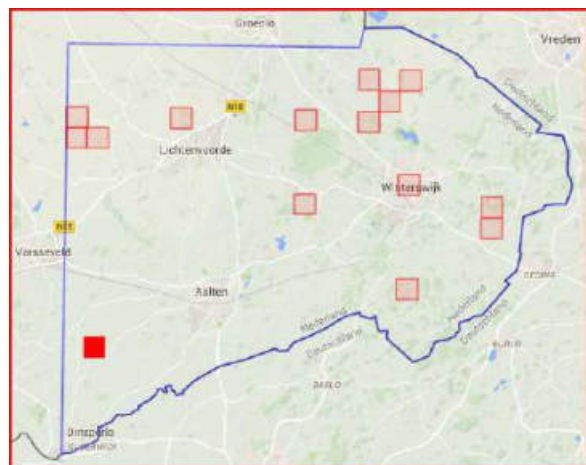

Onderzoek: Alle waarnemingen registreren. Gericht onderzoek niet zinvol?

Waarnemingen argusvlinder 1990-2003.

Waarnemingen argusvlinder 2004-2019.

Veenhooibeestje (*Coenonympha tullia*) Großes Wiesenvögelchen

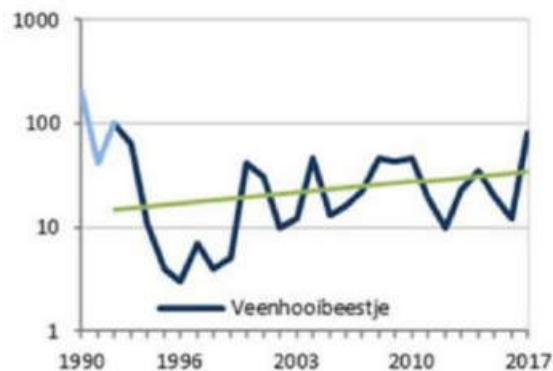

Status Winterswijk: Uitgestorven standvlinder.

Rode lijst: Ernstig bedreigd.

Verspreiding: Tijdens de WCL-kartering 1995-1998 zijn er 4 exemplaren geteld in het Wooldse veen. Dit waren ook de laatste waarnemingen van deze soort in het gebied. De soort kan als uitgestorven worden beschouwd. De dichtstbijzijnde populatie bevindt zich in de omgeving van het Duitse Nordhorn, circa 50 kilometer in noordelijke richting.

Landelijke trend:

Habitat: Voedselarme plaatsen in moerassen, veengebieden, natte heiden en verveende randen langs heidevennen.

Waardplanten: Eenarig wollegras; buiten Nederland ook grassen zoals pijpenstrootje.

Vliegtijd: Half mei-eind juli in één generatie.

Onderzoek: In de top van de vliegtijd de beste locaties in het Wooldse veen nog eens goed onderzoeken of de soort werkelijk verdwenen is.

Zilverstreephooibeestje (*Coenonympha hero*) Wald-Wiesenvögelchen

Status Winterswijk: Uitgestorven standvlinder.

Rode lijst: Verdwenen uit Nederland.

Verspreiding: Het zilverstreephooibeestje kwam in de eerste helft van de vorige eeuw vrijwel uitsluitend voor in de Achterhoek en Limburg. In Limburg is deze soort het laatst gezien in 1921. De laatste waarneming in Nederland stamt uit Winterswijk. Op 2 juni 1959 zijn hier 3 vrouwtjes gezien.

Habitat: Open plekken en bosweiden in vochtige bossen: grazige ruigten en ruige graslanden langs waterloopjes in bossen of nabij bosranden.

Waardplanten: Diverse gras- en soms zeggensoorten, waaronder smele, zwenkgras, hondstarwegras en struisriet.

Vliegtijd: Eind mei-begin juli in één generatie.

Onderzoek: De dichtstbijzijnde populaties liggen ver weg. Wellicht kan onderzocht worden waarom de soort is verdwenen en of herintroductie een optie kan zijn.

Hooibeestje (*Coenonympha pamphilus*) Kleines Wiesenvögelchen

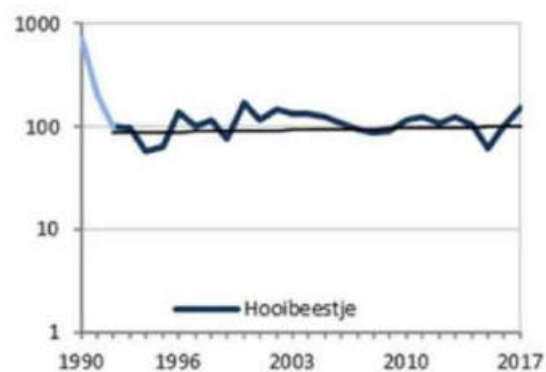

Status Winterswijk: Vrij algemene standvlinder.

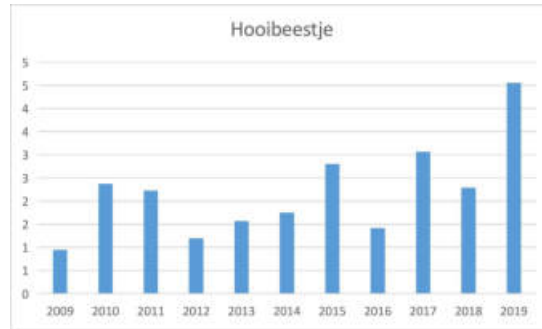
Rode lijst: Thans niet bedreigd.

Tijdens de WCL-kartering 1995-1999 zijn er 414 exemplaren geteld. De soort stond daarmee op plaats 18 van de top-37 van dagvlinders. In het begin van de jaren negentig van de vorige eeuw was het hooibeestje in Nederland een uiterst algemene standvlinder. Sindsdien is de stand enorm achteruit gegaan. In 1996 en vooral in 1997 leek de stand in het onderzoeksgebied spectaculair toegenomen. Deels was deze toename wel reëel, maar in die jaren zijn waarschijnlijk ook de belangrijkste gebieden voor deze soort goed onderzocht: de onderhoudspaden van de Groenlose Slinge, de Beurzerbeek en een aantal zijbeken. Door onder andere agrarisch natuurbeheer (botanisch graslandbeheer) en natuurontwikkeling is de soort in het gebied sinds het begin van deze eeuw weer toegenomen.

Landelijke trend:

% van alle dagvlinders
in de Zuidoost-Achterhoek:

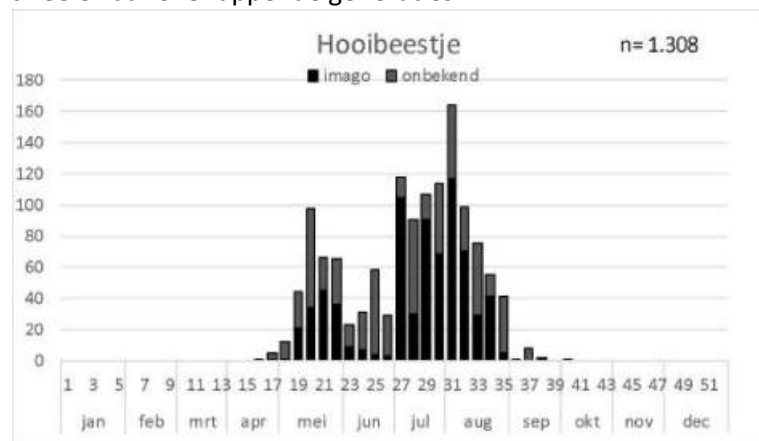

Habitat: Open, droge tot vrij vochtige en vrij voedselarme graslanden, heiden en pioniersvegetaties met een voorkeur voor mozaïekvormige vegetaties.

Waardplanten: Diverse grassen, waaronder reukgras, zwenk- en beemdgrassen.

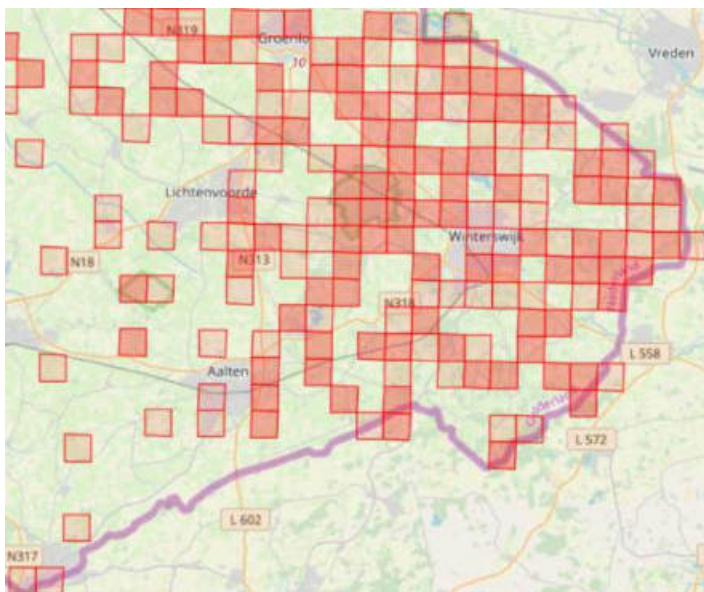
Vliegtijd: Eind april-eind september in twee elkaar overlappende generaties.

Aantallen vlinders per week in de Zuidoost-Achterhoek.

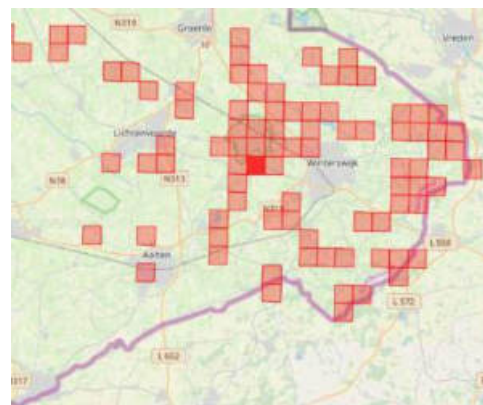

Onderzoek: Proberen de soort in elk kilometerhok vast te stellen en de waarnemingen invoeren in waarneming.nl.

Waarnemingen 2005-2019.

Waarnemingen 2019.

Oranje zandoogje (*Pyronia tithonus*) Rotbraunes Ochsenauge

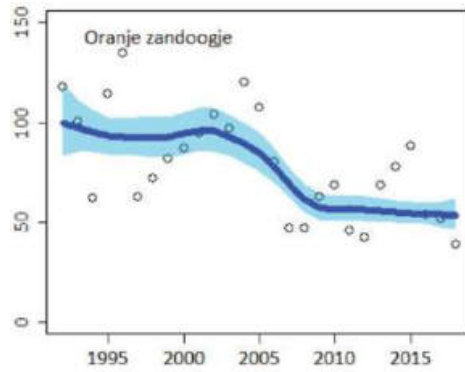

Status Winterswijk: Uitgestorven standvlinder.

Rode lijst: Gevoelig.

Verspreiding: Waarnemingen uit alle 4 periodes. De laatste 2 periodes minder algemeen: beide 2 uurhokken (Vlindernet). Tijdens de WCL-kartering 1995-1999 is er slechts één exemplaar gezien in 1998 en was de soort zo goed als verdwenen uit het gebied. Winterswijk bevindt zich tussen het noordoostelijk en het zuidelijk deel van Nederland, gebieden waar de soort ruim verspreid voorkomt. In het midden en het noordwesten van Nederland ontbreekt de soort vrijwel geheel. Tussen 2005 en 2016 is de soort in het gebied weer uit 5 kilometerhokken gemeld. Op één na zijn al deze waarnemingen uit waarneming.nl verwijderd, vermoedelijk omdat onvoldoende hard gemaakt kon worden dat het werkelijk oranje zandoogjes betroffen. Eén waarneming uit 2013 werd wel geaccepteerd omdat er bewijsmateriaal in de vorm van een foto bij de waarneming gevoegd was. Dit oranje zandoogje werd door Herman Vreeman gezien en gefotografeerd in de omgeving van de steengroeve ten oosten van Winterswijk. Vermoedelijk betrof dit een zwerver, maar het voorkomen van een kleine populatie moet niet uitgesloten worden. Verrassend is dat op vrijwel dezelfde locatie (afstand ongeveer 200 meter) in 2018 weer een oranje zandoogje gezien is.

Landelijke trend:

Habitat: Vooral ruige, kruidenrijke plaatsen in de halfschaduw, vaak in de buurt van struiken, struweel of bos.

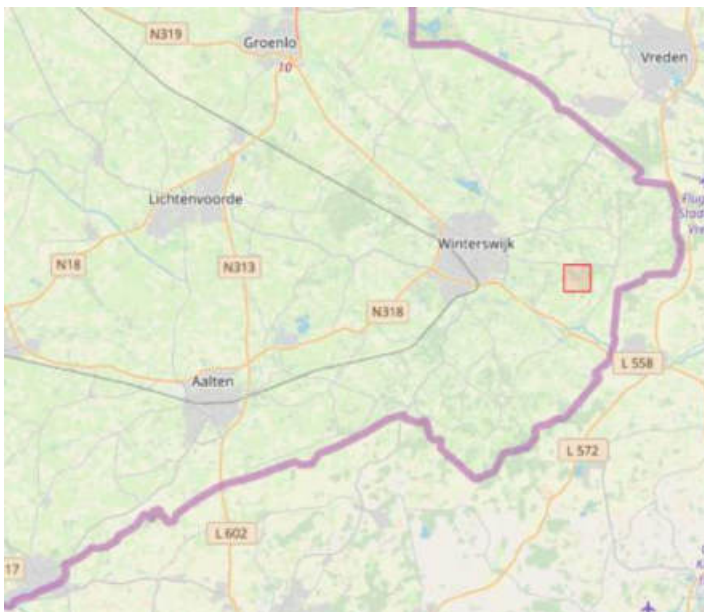
Waardplanten: Diverse grassoorten, waaronder kropbaar, rood zwenkgras, gewoon struisgras, grote vossenstaart en kweek.

Vliegtijd: Eind juni-eind augustus in één generatie.

Onderzoek: Op locaties waar veel bruine zandoogjes en koevinkjes rondvliegen alert zijn op het voorkomen van oranje zandoogjes. Alle waarnemingen invoeren in waarneming.nl.

Waarnemingen 2005-2019.

Geen waarnemingen in 2019.

Koevinkje (*Aphantopus hyperantus*) Schornsteinfeger

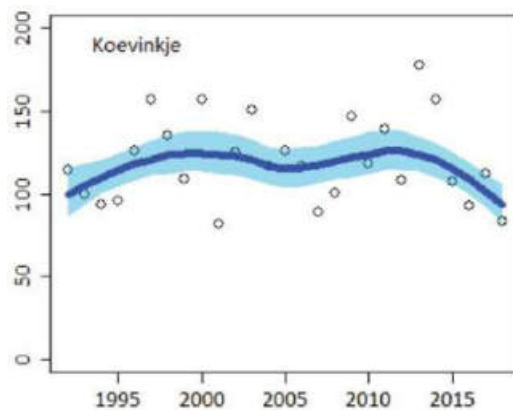

Status Winterswijk: Zeer algemene standvlinder.

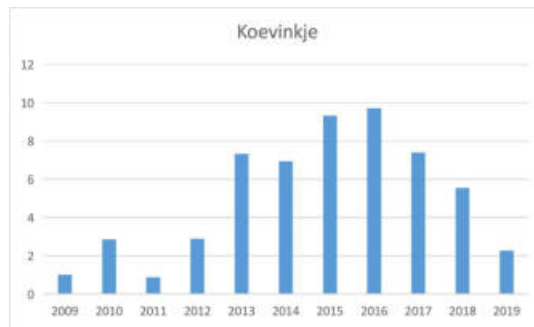
Rode lijst: Thans niet bedreigd.

Verspreiding: Tijdens de WCL-kartering 1995-1999 zijn er 10471 exemplaren geteld. De soort stond daarmee op plaats 2 van de top-37 van dagvlinders. Deze soort werd het meest waargenomen in de kleinschalige landschappen die rijk zijn aan houtwallen en bos. De indruk is dat de soort tegenwoordig minder talrijk is. Dit is niet in lijn met de landelijke trend. De laatste 3 jaar gaat het koevinkje duidelijk achteruit in de Zuidoost-Achterhoek.

Landelijke trend:

% van alle dagvlinders
in de Zuidoost-Achterhoek:

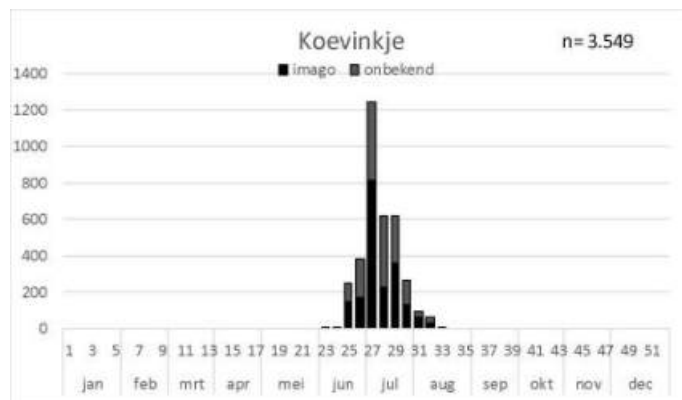

Habitat: Ruige graslanden en kruidenvegetaties langs bosranden, bospaden, open plaatsen in het bos, zandpaden of houtwallen en hagen.

Waardplanten: Diverse grassen, waaronder kroppaar, kweek, timotee en grote vossestaart, en zeggen zoals ruige zegge.

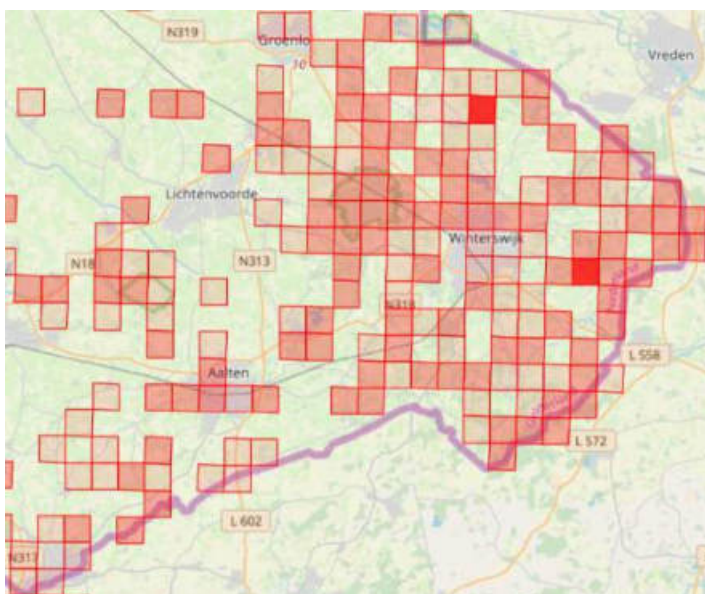
Vliegtijd: Eind juni-half augustus in één generatie.

Aantallen vlinders per week in
de Zuidoost-Achterhoek.

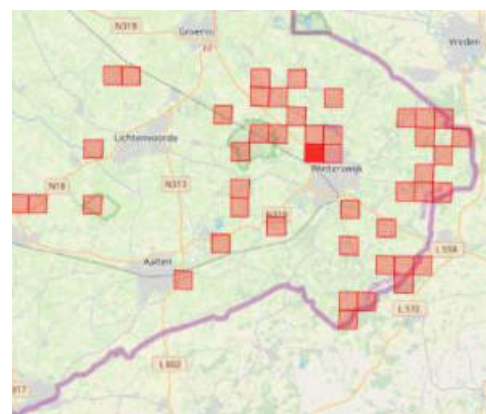

Onderzoek: Proberen de soort in elk kilometerhok vast te stellen en de waarnemingen invoeren in waarneming.nl.

Waarnemingen 2005-2019.

Waarnemingen 2019.

Bruin zandoogje (*Maniola jurtina*) Großes Ochsenauge

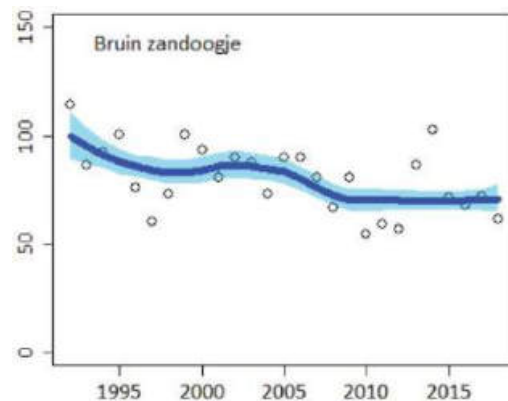

Status Winterswijk: Algemene standvlinder.

Rode lijst: Thans niet bedreigd.

Verspreiding: Tijdens de WCL-kartering 1995-1999 zijn er 4418 exemplaren geteld. De soort stond daarmee op plaats 4 van de top-37 van dagvlinders. De soort is tegenwoordig vermoedelijk minstens zo talrijk, geholpen door ecologisch bermbeheer, agrarisch natuurbeheer (botanisch graslandbeheer) en de ontwikkeling van nieuwe natuur.

Landelijke trend:

% van alle dagvlinders
in de Zuidoost-Achterhoek:

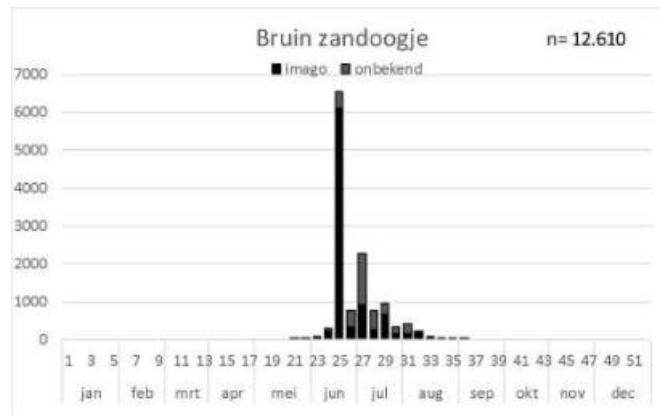

Habitat: Vooral ruigere graslanden en ruigten met structuren in het landschap zoals houtwallen, hagen, bermen of slootkanten; ook landbouwgebieden, stedelijk groen en braakliggende terreinen.

Waardplanten: Diverse grassen, waaronder grote vossenstaart, gewoon reukgras, kropbaar, ruwe smele, kweek, rood zwenkgras en engels raaigras.

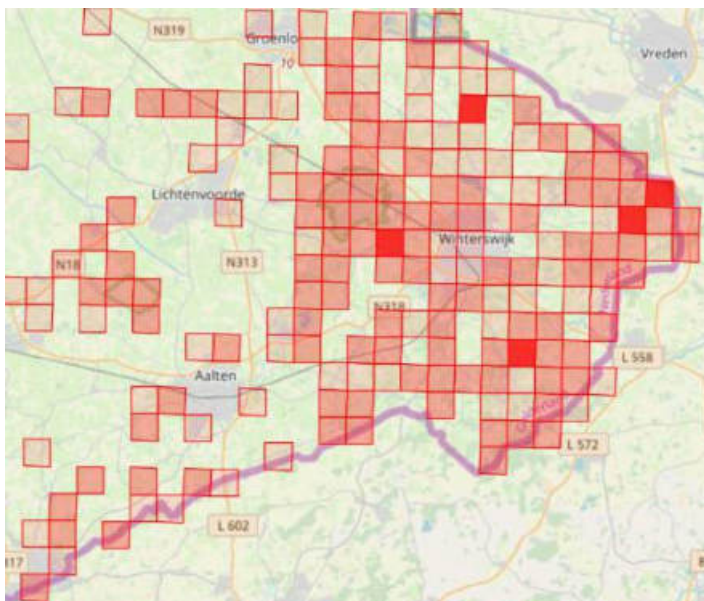
Vliegtijd: Begin juni-eind augustus in één generatie.

Aantallen vlinders per week in
de Zuidoost-Achterhoek.

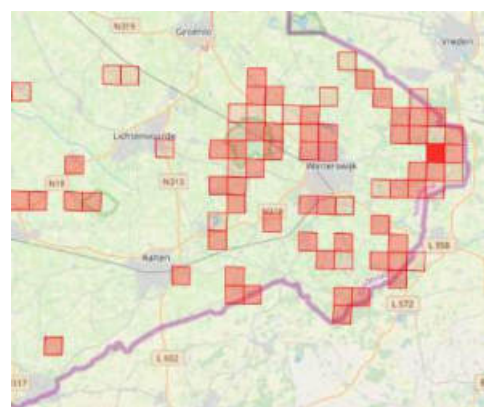

Onderzoek: Proberen de soort in elk kilometerhok vast te stellen en de waarnemingen invoeren in waarneming.nl.

Waarnemingen 2005-2019.

Waarnemingen 2019.

Dambordje (*Melanargia galathea*) Schachbrett

Status Winterswijk: Uitgestorven onregelmatige standvlinder.

Rode lijst: N.v.t.

In de eerste helft van de vorige eeuw heeft het dambordje tijdelijke populaties gehad in het gebied. De soort is waargenomen voor 1950 en in de periode 1950-1979 (Vlindernet). In Nederland is het een verdwenen onregelmatige standvlinder. Nu en dan worden zwervers gemeld.

Habitat: Warme, schrale, droge graslanden en ruigten; in Nederland vrijwel uitsluitend kalkgraslanden.

Waardplanten: Diverse grassoorten, waaronder zwenkgras, dravik en kamgras. Vaak worden overblijvende, breedbladige soorten gebruikt.

Vliegtijd: Half juni-eind augustus in één generatie.

Dichtstbijzijnde recente locaties: Ten noorden van Munster (waarnemingen uit 2009, 2013 en 2014) en het Ruhrgebied.

Onderzoek: steengroeve en omgeving. Vestiging van een (tijdelijke) populatie lijkt geen onmogelijkheid.

Heivlinder (*Hipparchia semele*) Ockerbindiger Samtfalter

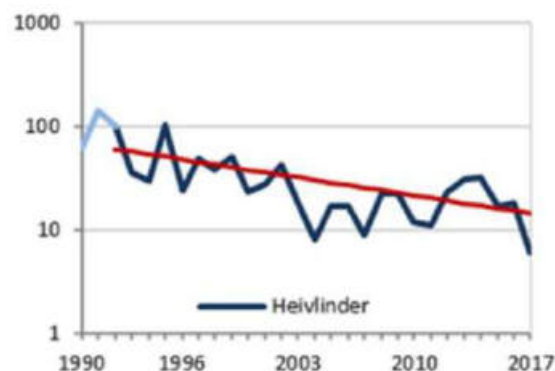

Status Winterswijk: Uitgestorven standvlinder.

Rode lijst: Kwetsbaar.

Verspreiding: Alle 4 perioden (Vlindernet). Tijdens de WCL-kartering 1995-1999 is de soort niet gezien, terwijl de veen- en heidegebieden waar de soort voor zou kunnen komen met extra aandacht zijn onderzocht. Waarneming.nl meldt de soort 2 keer na 2000: een waarneming in 2006 van één exemplaar direct ten noorden van Lichtenvoorde in een tuin en een waarneming uit 2007 van 5 exemplaren in het Meddose Veen. Beide waarnemingen waren goedgekeurd op basis van bewijsmateriaal. Foto's ontbreken echter bij beide waarnemingen. De laatste waarneming is in 2018 verwijderd uit waarneming.nl. De vraag die zich nu voordoet is: is de soort al die jaren over het hoofd gezien, of heeft kortstondig een herkolonisatie plaatsgevonden rond 2006 en 2007 en is de soort daarna weer verdwenen? Of is toch de determinatie fout geweest bij één of beide waarnemingen? In 2019 is de soort gemeld bij het Nonneven, echter zonder bewijs in de vorm van een foto.

Landelijke trend:

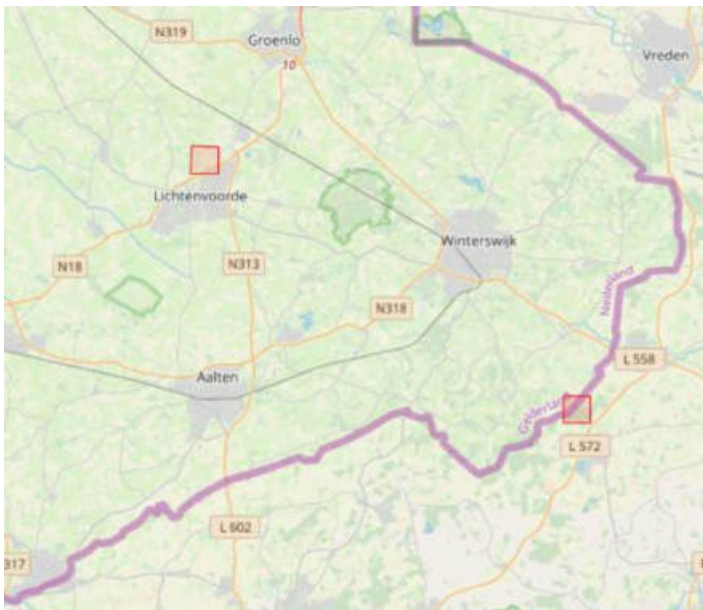
Habitat: Droge heide, droge heischrale graslanden, stuifzanden en open duinen.

Waardplanten: Vooral schapengras; ook andere grassen die in schrale graslanden voorkomen, zoals struis- en zwenkgrassen.

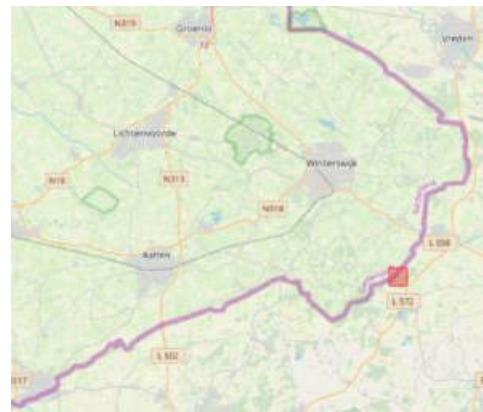
Vliegtijd: Eind juni-begin september in één generatie.

Onderzoek: Gericht onderzoek gewenst in de volgende gebieden: Korenburgerveen, Wooldse veen, Grijze Veld en diverse schrale natuurontwikkelingsterreinen. De kans op hervestiging lijkt op korte termijn niet groot omdat de trend in Nederland sterk negatief is.

Waarnemingen 2005-2019.

Waarnemingen 2019.

Grote weerschijnvlinder (*Apatura iris*) Großer Schillerfalter

Status Winterswijk: Zeldzame standvlinder.

Rode lijst: Thans niet bedreigd.

Verspreiding: Het vlindernet meldt de soort uit alle vier perioden. Tijdens de periode van de WCL-kartering zijn er 22 exemplaren gezien. Het bolwerk voor de soort was en is nog steeds het Korenburgerveen. Hier werden in de periode 1995-1999 de meeste vlinders gezien. Andere gebieden waar de soort werd gezien: Bekendelle, Buskersbos, Tenkinkbos, Het Bonnink, langs de Dambeek vlak bij de grens in het Woold, Het Landgoed de Krim en in de omgeving van de Muggenhoek in Ratum. Vreemd genoeg werd de soort tijdens de WCL-kartering niet in de omgeving van de steengroeven gezien. Vooral de laatste jaren wordt de soort hier gemeld. Opvallend is dat in de laatste jaren de soort relatief vaak wordt gezien in Meddo. De soort lijkt hier te profiteren van natuurontwikkeling en aanleg van bos en landschapselementen eind jaren negentig van de vorige eeuw in het kader van de Ruilverkaveling Winterswijk-west. Destijds zijn er bij de aanleg van bos en landschapselementen vele boswilgen aangeplant, de belangrijkste waardplant van de grote weerschijnvlinder. Het lijkt er op dat de grote weerschijnvlinder in de meeste grotere loofboscomplexen voorkomt in zeer kleine aantallen. De omgeving van Winterswijk is één van de belangrijkste gebieden voor deze soort in Nederland. Opvallend zijn de grote fluctuaties in aantallen die jaarlijks gezien worden. In 2015 is uit het gebied slechts één grote weerschijnvlinder gemeld via waarneming.nl. In 2014 zijn er 49 exemplaren gemeld! 2018 was echt een topjaar, via waarneming.nl zijn er 196 vlinders gemeld. Uniek was een waarneming van Dick Kuiperij. Hij zag 11 grote weerschijnvlinders bij elkaar op een bloedende eik in de randzone van het Vragenderveen. Door het warme voorjaar waren de grote weerschijnvlinders al vroeg verschenen. De eerste waarnemingen werden op 3 juni gedaan. Meer dan 90% van de grote weerschijnvlinders werden dat jaar in juni gezien. In 2019 was de grote weerschijnvlinder met 31 waargenomen vlinders aanzienlijk minder talrijk.

Landelijke trend: kan niet berekend worden omdat de soort op de telroutes te weinig gezien wordt.

% van alle dagvlinders
in de Zuidoost-Achterhoek:

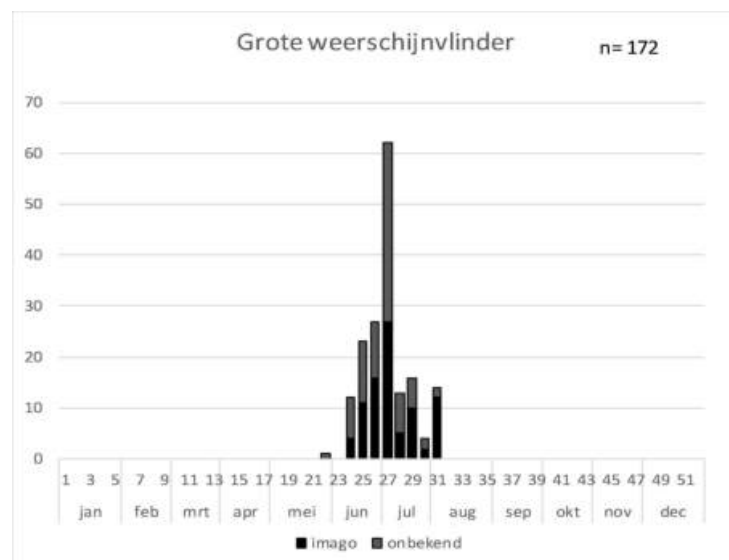
Habitat: Oudere, vochtige loofbossen, wilgenbroekbossen of groepen samenhangende bosjes in beekdalen.

Waardplanten: Vooral boswilg; soms grauwe wilg.

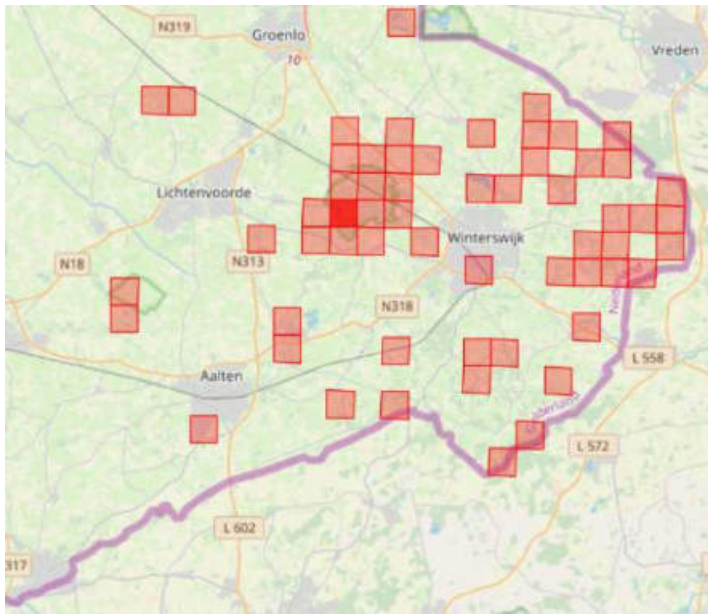
Vliegtijd: Half juni-begin augustus in één generatie.

Onderzoek: Vooral onderzoek in de minder door vlindersaars bezochte vochtige bossen is gewenst.

Aantallen vlinders per week in
de Zuidoost-Achterhoek.

Waarnemingen 2005-2019.

Waarnemingen 2019.

De randzone van het Kornburgerveencomplex is één van de belangrijkste leefgebieden van de grote weerschijnvlinder in Nederland.

Grote ijsvogelvlinder (*Limenitis populi*) Großer Eisvogel

Status Winterswijk: Verdwenen standvlinder of dwaalgast.

Rode lijst: Verdwenen uit Nederland.

Verspreiding: De grote ijsvogelvlinder is in Nederland als standvlinder uitgestorven. Uit de omgeving van Winterswijk stamt één melding uit 1990. Potentieel geschikt leefgebied is voorhanden: vochtig loofbos met de waardplant ratelpopulier. Ondanks dat de soort hier maar één keer is gemeld, is het niet onmogelijk dat de soort hier een standvlinder was.

Habitat: Open, matig vochtige loof- en gemengde bossen met ratelpopulieren.

Waardplanten: Ratelpopulier.

Vliegtijd: Eind mei-begin augustus in één generatie.

Dichtstbijzijnde recente locaties: Gebied ten oosten van Köln en Bonn en omgeving Dusseldorf.

Onderzoek: Gericht onderzoek is niet zinvol; het is niet erg waarschijnlijk dat de soort in het gebied voorkomt of weer opduikt.

Kleine ijsvogelvlinder (*Limenitis camilla*) Kleiner Eisvogel

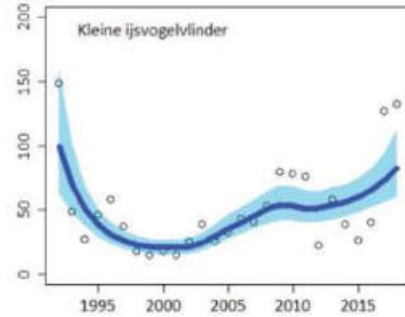
Status Winterswijk: Schaarse standvlinder.

Rode lijst: Kwetsbaar.

Verspreiding: Tijdens de WCL kartering werden er 67 exemplaren gezien. Opvallend was dat de soort alleen ten noorden en oosten van Winterswijk voorkwam. Tot 2018 was dat nog steeds zo, alhoewel nu en dan een vlinder in de randzone van het Wooldseveen werd waargenomen. In 2018, een bijzonder goed jaar voor de kleine ijsvogelvlinder, werden voor het eerst kleine aantallen in de bossen van Kotten, het Woold en Miste gezien. Ook in deze buurtschappen zijn vochtige bossen met kamperfoelie (de waardplant van de kleine ijsvogelvlinder) te vinden. Wellicht zijn deze bossen minder in trek doordat verzuring hier wellicht een grotere rol speelt. De komende jaren zal uitwijzen of de soort zich hier kan handhaven. Ook in het Aaltense Goor werd in 2018 de soort voor het eerst (sinds lange tijd?) gezien. Zelfs in het centrum van Winterswijk werd in dat jaar een kleine ijsvogelvlinder gezien. Dit doet vermoeden dat in goede jaren als 2018 kleine ijsvogelvlinders ook gaan zwerven.

In het gebied worden sinds 1999 drie op deze soort gerichte routes geteld door de auteur in het kader van het Meetnet Dagvlinders dat door de Vlinderstichting wordt georganiseerd. Eén van deze routes is gelegen ten zuiden van de meest westelijke steengroeve in Ratum, de andere twee routes liggen in het Tenkinkbos in Ratum. De telresultaten van deze routes laten een toename zien, zie de figuur op de volgende pagina. De hoogste aantallen werden in 2018 vastgesteld op deze routes.

Landelijke trend:

% van alle dagvlinders in de Zuidoost-Achterhoek:

Aantallen van de kleine ijsvogelvlinder op de 3 Winterswijkse soortspecifieke routes. Voor deze grafiek is per gebied van elk jaar de telling met het hoogste aantal vlinders gebruikt.

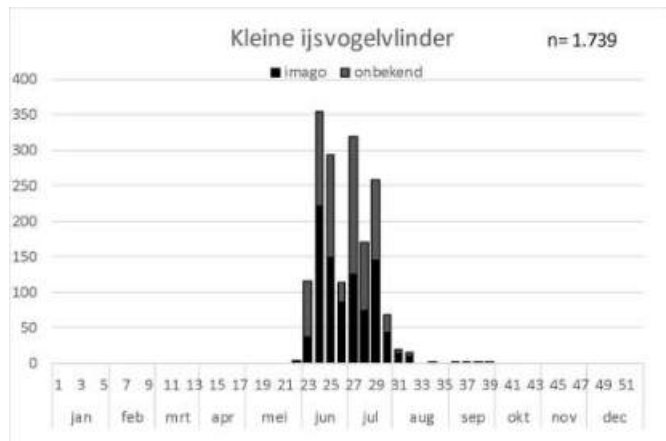

Habitat: Gevarieerde, vochtige gemengde bossen of loofbossen, zoals elzenbroekbos.

Waardplanten: Wilde kamperfoelie; soms rode kamperfoelie of gecultiveerde kamperfoelie.

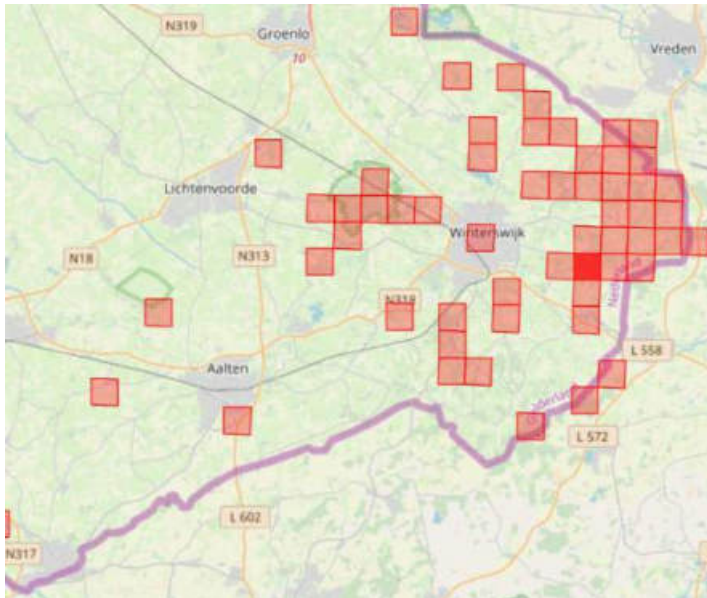
Vliegtijd: Begin juni-half augustus in één generatie; soms een partiële tweede generatie in september.

Aantallen vlinders per week in de Zuidoost-Achterhoek 2005-2017.

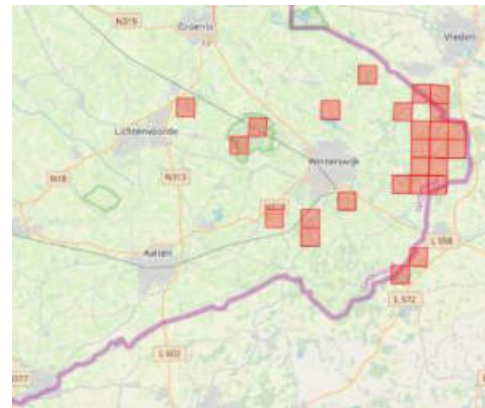

Onderzoek: Gericht onderzoek gewenst in de bossen in de noordelijke en westelijke helft van het gebied waar de soort nog niet is gevonden. Daarnaast bossen in de zuidelijke helft van het gebied die ogenschijnlijk optimaal lijken voor de kleine ijsvogelvinder zoals de Driemark, Bekendelle en het Buskersbos.

Waarnemingen 2005-2019.

Waarnemingen 2019.

Het bosgebied Adamskamp vormt samen met het aangrenzende Willink Weust een belangrijk leefgebied voor de kleine ijsvogelvinder.

Atalanta (Vanessa atalanta) Admiral

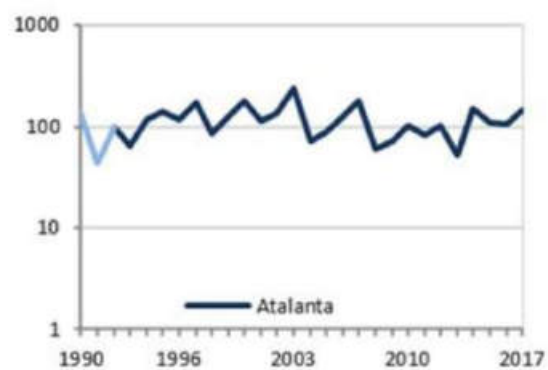

Status Winterswijk: Vrij algemene trekvlinder.

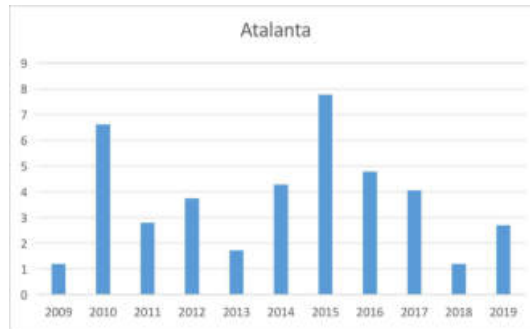
Rode lijst: N.v.t.

Verspreiding: Tijdens de WCL kartering werden 823 vlinders gezien. De soort stond daarmee op de 14^e plek van de dagvlinder top-37. De atalanta werd het meest gezien langs houtwallen en bosranden en in bossen.

Landelijke trend:

% van alle dagvlinders
in de Zuidoost-Achterhoek:

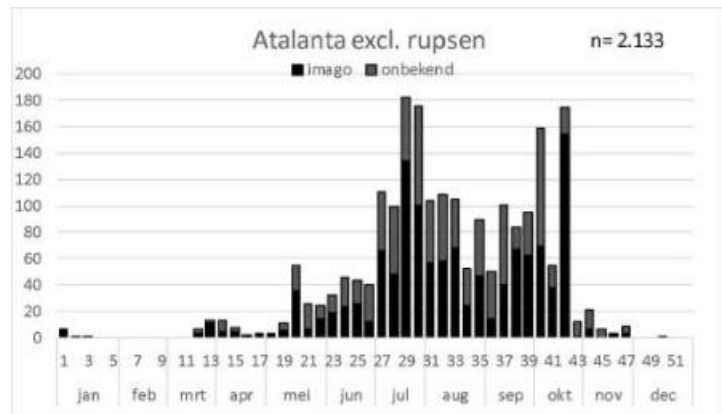

Habitat: Zwervende atalanta's kunnen vrijwel overall gezien worden, op plaatsen met veel nectarrijke planten vaak in grote aantallen.

Waardplanten: Grote brandnetel; soms kleine brandnetel.

Vliegtijd: Deze trekvlinder kan in Nederland tussen april en november worden waargenomen.

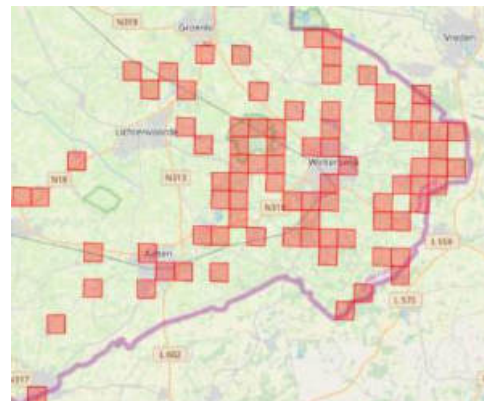
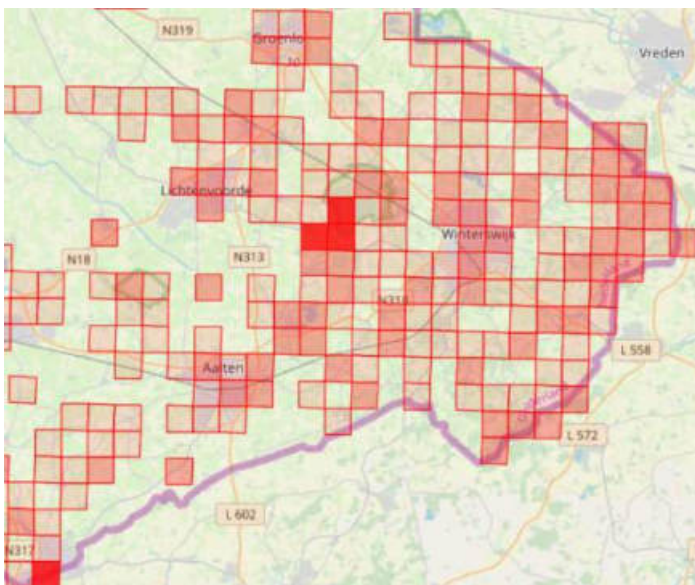
Aantallen vlinders per week in
de Zuidoost-Achterhoek 2005-2017.

Onderzoek: Proberen de soort in elk kilometerhok vast te stellen en de waarnemingen invoeren in waarneming.nl.

Waarnemingen 2005-2019.

Waarnemingen 2019.

Distelvlinder (*Vanessa cardui*) Distelfalter

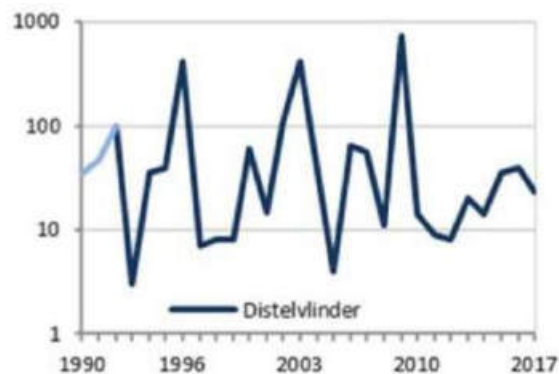

Status Winterswijk: Vrij algemene trekvlinder.

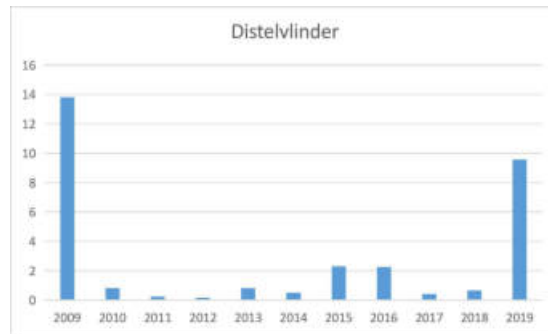
Rode lijst: Thans niet bedreigd.

Verspreiding: Tijdens de WCL kartering werden 729 vlinders gezien. De soort stond daarmee op de 15e plek van de dagvlinder top-37. 1996 was echt een invasiejaar en werden de meeste vlinders gezien, tegen slechts één exemplaar in 1998 en geen enkel exemplaar in 1999. Ook in 2009 was er weer een grote invasie van distelvlinders. Ook in 2019 was er weer een flinke invasie, er werden 1322 vlinders gemeld.

Landelijke trend:

% van alle dagvlinders
in de Zuidoost-Achterhoek:

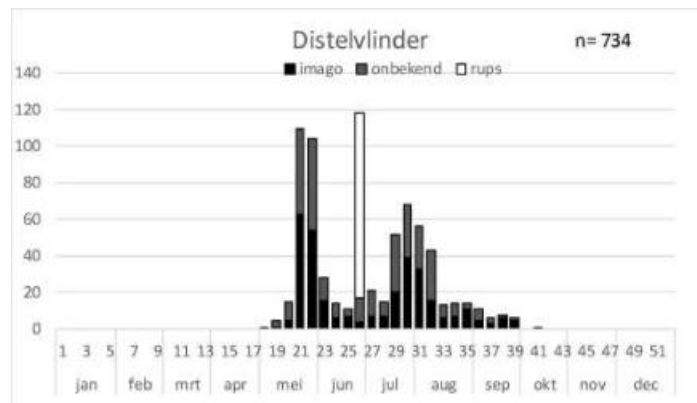

Habitat: Open gebieden met een mozaïek van kale grond, lage begroeiing en hogere ruigten van bijvoorbeeld akkerdistels. Zulke vegetaties zijn te vinden op dijken, braakliggende terreinen, extensief beweide graslanden en akkerranden.

Waardplanten: Vooral akkerdistel, gewone klit en grote brandnetel.

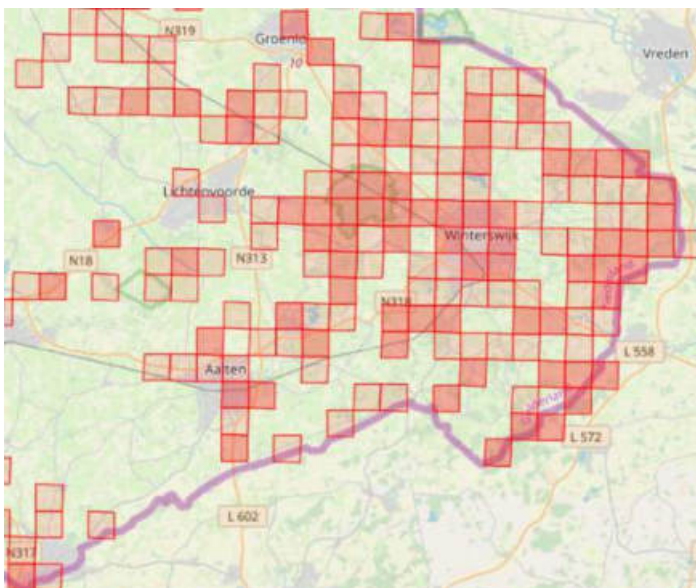
Vliegtijd: Deze trekvlinder kan in Nederland tussen april en oktober worden waargenomen.

Aantallen vlinders per week in
de Zuidoost-Achterhoek.

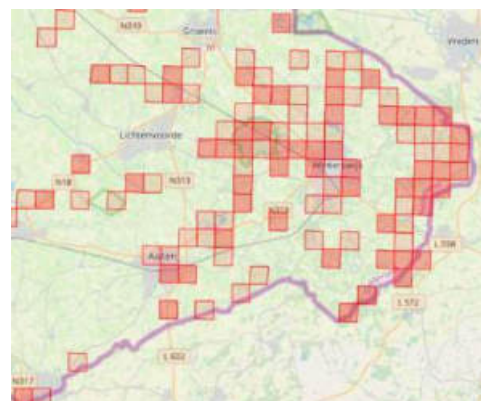

Onderzoek: Proberen de soort in elk kilometerhok vast te stellen en de waarnemingen invoeren in waarneming.nl.

Waarnemingen 2005-2019.

Waarnemingen 2019.

Dagpauwoog (*Aglais io*) Tagpfauenaug

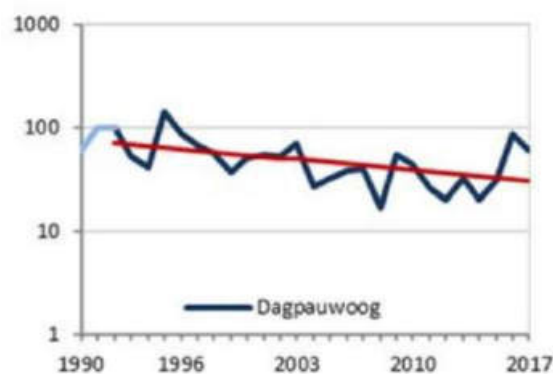

Status Winterswijk: Algemene standvlinder.

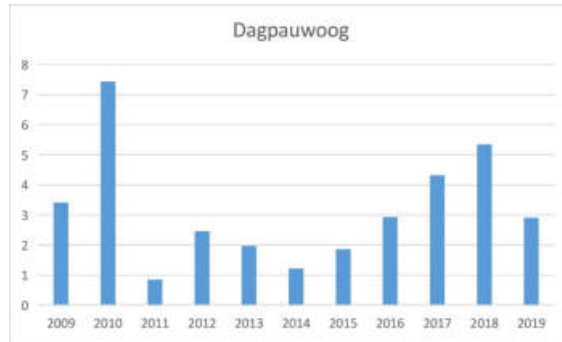
Rode lijst: Thans niet bedreigd.

Verspreiding: Tijdens de WCL kartering werden 3251 exemplaren geteld. De soort stond daarmee op de 6^e plaats op de dagvlinder top-37. Tegenwoordig is de soort aanzienlijk minder talrijk. Het broek- en goorontginningslandschap was tijdens de WCL kartering het meest favoriete landschap voor deze soort. Vooral langs greppels en sloten met koninginnekruid werden vele vlinders gezien. 2017 was een heel goed jaar voor de dagpauwoog, er werden bijna 700 exemplaren gemeld. Het beste jaar daarvoor was 2014 met ruim 200 exemplaren. De positieve trend zette zich voort in 2018, er werden 1121 dagpauwogen gemeld.

Landelijke trend:

% van alle dagvlinders
in de Zuidoost-Achterhoek:

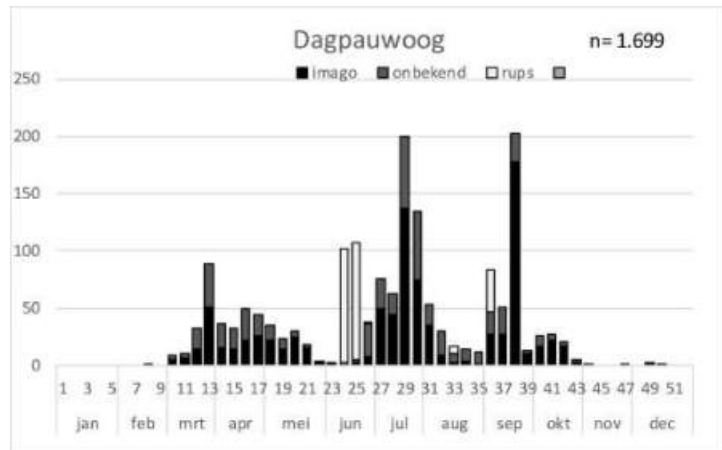

Habitat: Vooral ruige graslanden, bloemrijke randen van bos- en heidegebieden, dijken, parken en tuinen.

Waardplanten: Grote brandnetel.

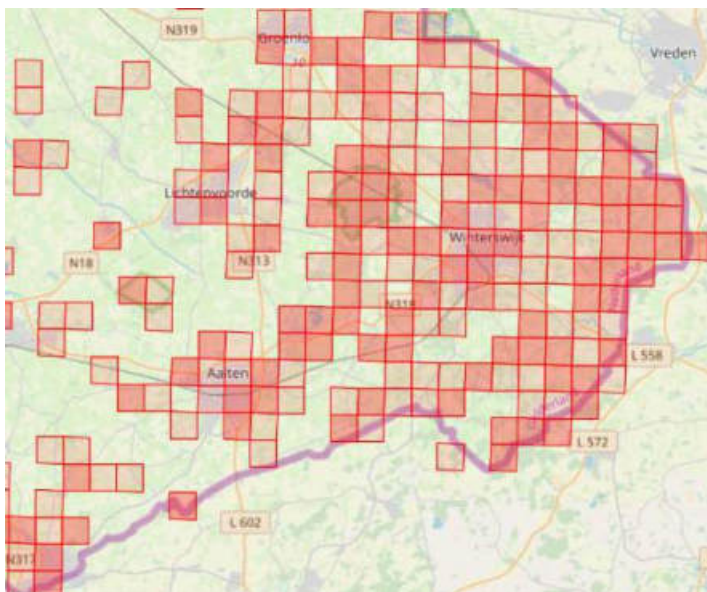
Vliegtijd: Eind juni-oktober en na de overwintering van begin maart-eind mei in één generatie.

Aantallen vlinders per week in
de Zuidoost-Achterhoek 2005-2017.

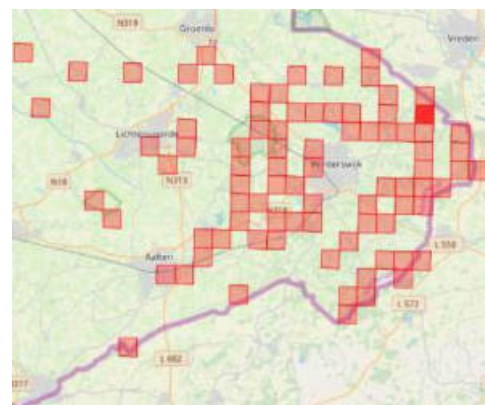

Onderzoek: Proberen de soort in elk kilometerhok vast te stellen en de waarnemingen invoeren in waarneming.nl.

Waarnemingen 2005-2019.

Waarnemingen 2019.

Kleine vos (*Aglais urticae*) Kleiner Fuchs

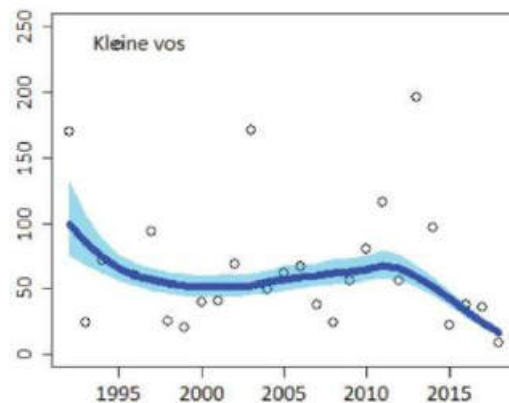

Status Winterswijk: Algemene standvlinder.

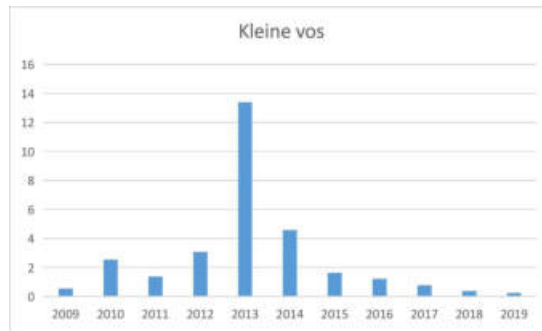
Rode lijst: Thans niet bedreigd.

Verspreiding: Tijdens de WCL kartering werden 3002 exemplaren geteld. De soort stond daarmee op de 7^e plaats op de dagvlinder top-37. De soort werden slechts mondjesmaat in de bosgebieden gezien en ontbrak vrijwel geheel in de veengebieden. In 1998 en 1999, de laatste twee jaren van de WCL kartering was de soort slechts zeer schaars aanwezig in het gebied. Dergelijke aantalsfluctuaties treden ook tegenwoordig op. 2013 was een zeer goed jaar, waarna een dalende trend werd ingezet, met als absoluut dieptepunt 2019. In dat jaar werden er slechts 32 kleine vossen gemeld. Daarbij is de kans reëel dat een deel daarvan wellicht fout gedetermineerd is en het de grote vos betrof. Deze soort lijkt er oppervlakkig op en was in 2019 met 424 meldingen minder zeldzaam dan de kleine vos.

Landelijke trend:

% van alle dagvlinders
in de Zuidoost-Achterhoek:

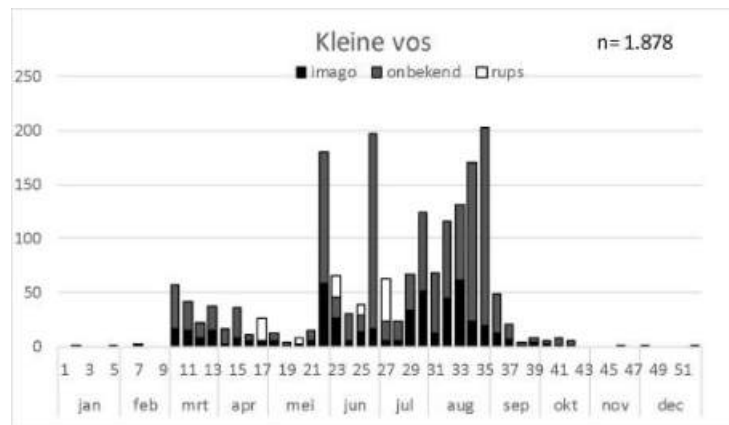

Habitat: Allerlei plaatsen waar voldoende nectar te vinden is, zoals tuinen, parken, bosranden, ruigten, dijken en bermen.

Waardplanten: Grote brandnetel.

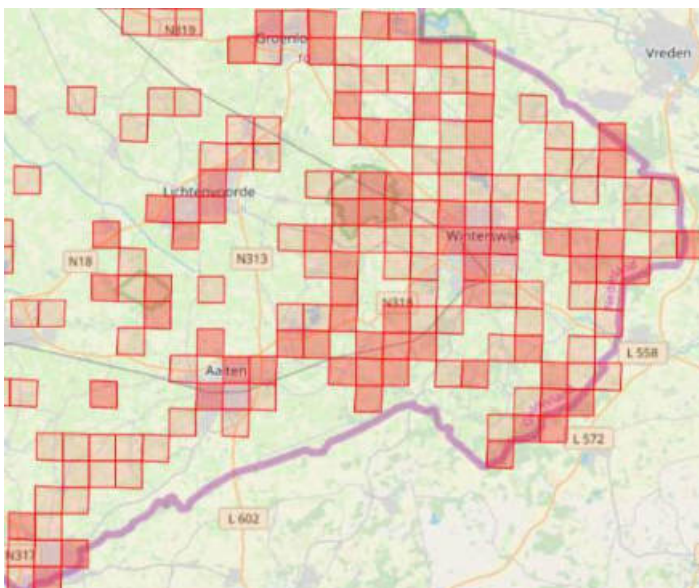
Vliegtijd: Februari-oktober in twee elkaar overlappende generaties.

Aantallen vlinders per week in
de Zuidoost-Achterhoek 2005-2017.

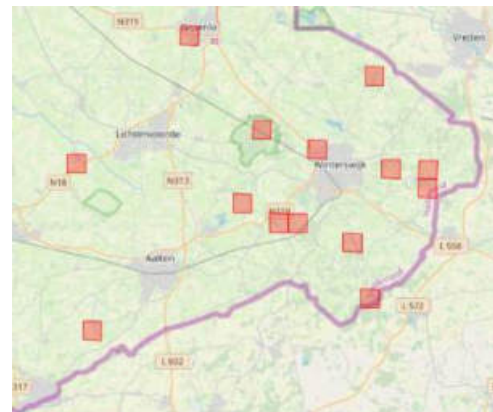

Onderzoek: Proberen de soort in elk kilometerhok vast te stellen en de waarnemingen in te voeren in waarneming.nl.

Waarnemingen 2005-2019.

Waarnemingen 2019.

Gehakkelde aurelia (*Polygonia c-album*) C-Falter

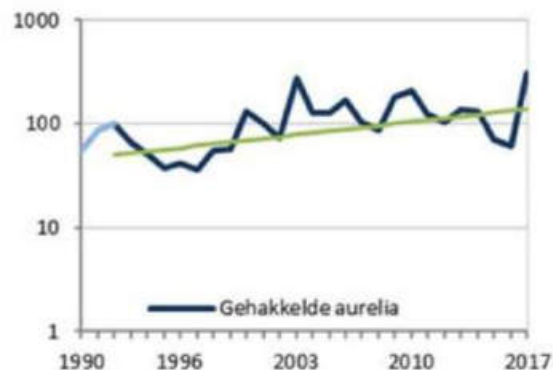

Status Winterswijk: Algemene standvlinder.

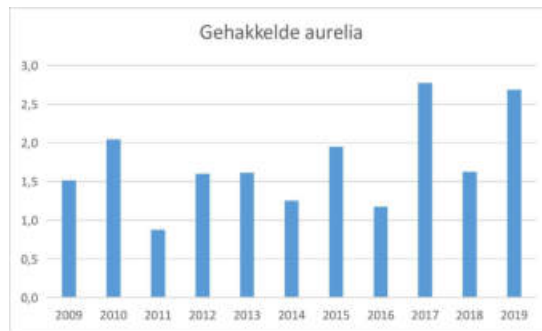
Rode lijst: Thans niet bedreigd.

Verspreiding: Tijdens de WCL kartering 1995-1998 werden 86 exemplaren waargenomen. De soort stond daarmee op de 23^e plaats van de top-37. In het broek- en goorontginningslandschap werd deze vlinder het meest gezien, vermoedelijk omdat de waardplant brandnetel in dit landschapstype het meest voorkomt. De soort was in die tijd een vrij schaarse soort. Tegenwoordig is de gehakkelde aurelia een stuk algemener rond Winterswijk. Landelijk is de verspreiding de afgelopen 25 jaar sterk toegenomen.

Landelijke trend:

% van alle dagvlinders
in de Zuidoost-Achterhoek:

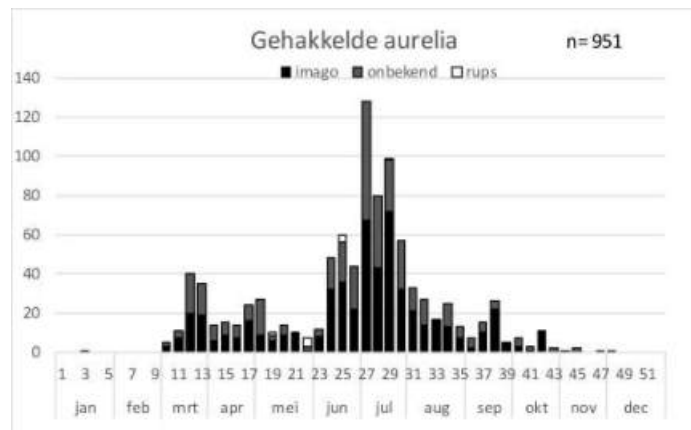

Habitat: Bosranden, open plekken in het bos, parken en tuinen.

Waardplanten: Vooral grote brandnetel; ook hop, iep, ribes en wilg.

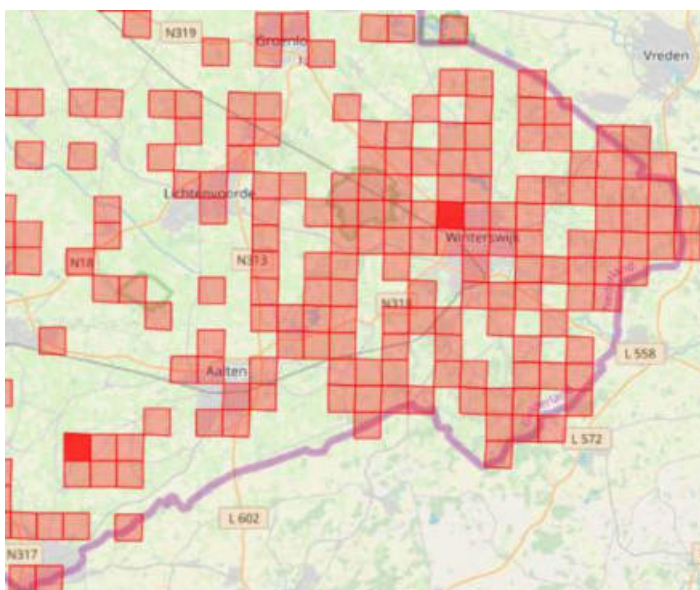
Vliegtijd: Maart-oktober in twee elkaar overlappende generaties.

Aantallen vlinders per week in
de Zuidoost-Achterhoek 2005-2017.

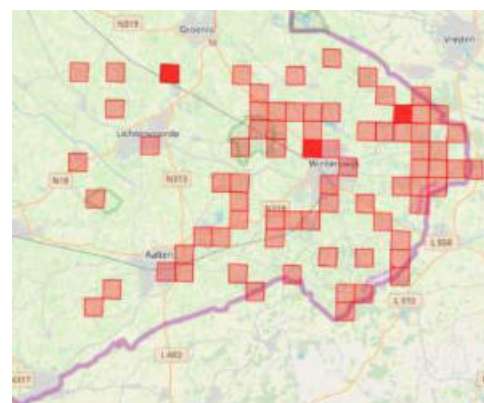

Onderzoek: Proberen de soort in elk kilometerhok vast te stellen en de waarnemingen invoeren in waarneming.nl.

Waarnemingen 2005-2019.

Waarnemingen 2019.

Grote vos (*Nymphalis polychloros*) Großer Fuchs

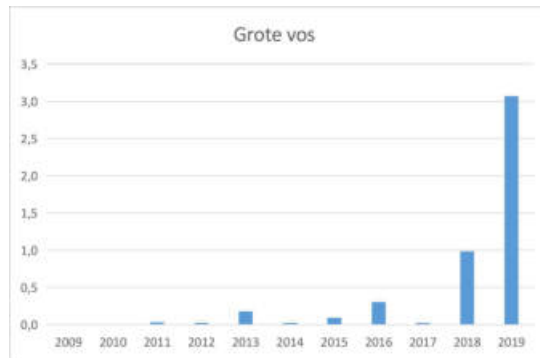

Status Winterswijk: Uitgestorven standvlinder; sinds 2011 weer een (tijdelijke?) populatie.

Rode lijst: Kwetsbaar.

Verspreiding: Meldingen uit alle perioden behalve 2000-2013 (Vlindernet). Aan het eind van de vorige eeuw was de grote vos vrijwel verdwenen uit Nederland. De laatste jaren wordt deze zwerflustige soort weer vaker in Nederland gezien en er is zelfs weer voortplanting geconstateerd. Ook in de omgeving van Winterswijk is de grote vos vanaf 2011 weer jaarlijks gezien. Uit het Korenburgerveencomplex en de omgeving van de steengroeven komen tot 2018 vrijwel jaarlijks meerdere waarnemingen. Het lijkt er op dat de soort zich in beide gebieden voortplant. In 2016 werd een record aantal van 15 grote vossen via waarneming.nl in het gebied gemeld, meer dan de helft van het totale aantal via waarneming.nl gemelde grote vossen in 2016 in heel Nederland. In 2017 werd er slechts één gemeld en werd het in 2018 spannend of de soort misschien toch weer verdwenen was. Niets bleek minder waar, er werden in 2018 207 en in 2019 424 vlinders gemeld via waarneming.nl. Ook in 2020 is de eerste alweer gezien, waarmee de grote vos in 10 achtereenvolgende jaren rond Winterswijk is gezien. Daarmee kan de status van deze soort voor de Zuidoost-Achterhoek weer aangepast worden in “standvlinder”.

% van alle dagvlinders
in de Zuidoost-Achterhoek:

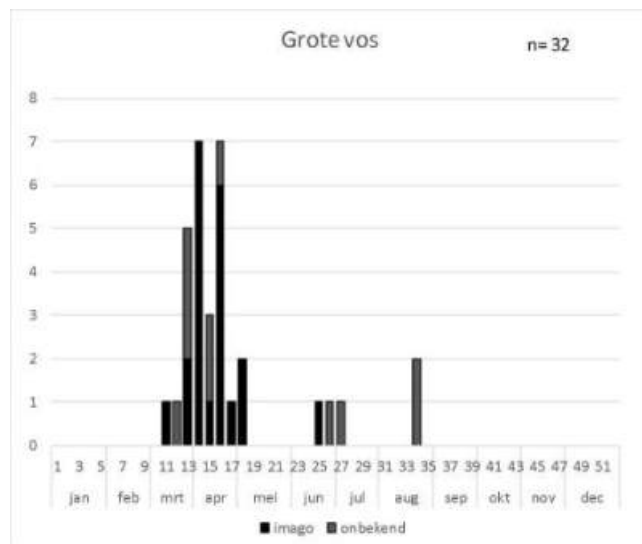

Habitat: Vochtige, open bossen, bosranden, boomgaarden en andere plekken met grote vrijstaande bomen.

Waardplanten: Vooral iep; ook zoete kers en sommige wilgensoorten.

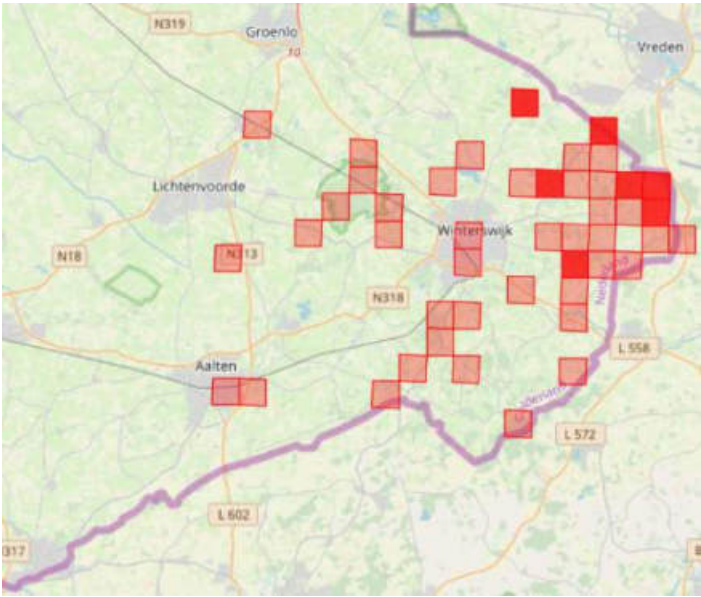
Vliegtijd: Half juni-begin september en na de overwintering van begin maart-begin juni in één generatie.

Aantallen vlinders per week in
de Zuidoost-Achterhoek 2005-2017.

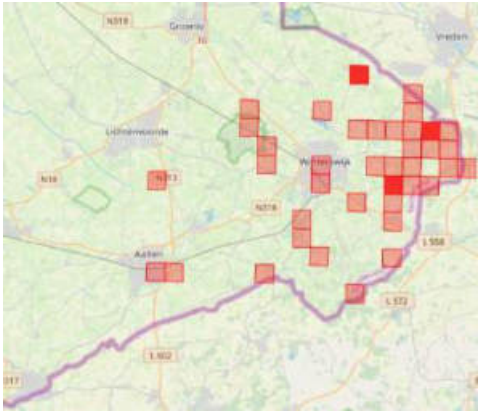

Onderzoek: In maart/april en juli/augustus is gericht onderzoek gewenst in de rijkere, vochtige bossen, met name langs Willinkbeek en Ratumsebeek. Langs deze beken komen de meeste iepen voor.

Waarnemingen 2005-2019.

Waarnemingen 2019.

Oostelijke vos (*Nymphalis xanthomelas*) Östlicher Großer Fuchs

Status Winterswijk: Mogelijke invasiegast.

Rode lijst: n.v.t.

Verspreiding: Een invasiegast, die tot voor kort alleen voorkwam in Rusland en heel lokaal in Oost- en Midden-Europa. Rond 2010 begon de uitbreiding naar het westen. Finland werd in 2011 gekoloniseerd, daarna volgde Zweden en begin 2014 werd de eerste vlinder gezien in Noorwegen. Vanaf 10 juli 2014 als invasiegast in vooral Noord-Nederland. Op ongeveer 100 locaties is in Nederland na deze datum een oostelijke vos gezien. Op 14 juli 2014 zag Jaap de Jong een oostelijke vos in Ruurlo. Dit is de waarneming die het dichtst bij Winterswijk werd verricht. Op 2 mei 2015 werd door Nico ter Woord en Sandra Oosterwijk een mogelijke oostelijke vos gezien in het Meddose Veen. De vlinder was zeer afgevlogen. Deze waarneming is opgenomen in waarneming.nl en voorzien van een foto. Op basis van deze foto kan geen zekerheid worden gegeven dat het of een oostelijke vos is of een grote vos.

Habitat: In Oost-Europa vooral in lichte bossen, vaak in de buurt van water. Als invasiegast in Nederland kan hij eigenlijk overal terechtkomen.

Waardplanten: De eieren worden gelegd op de bladeren van wilg of iep.

Onderzoek: waarnemingen invoeren in waarneming.nl.

Rouwmantel (*Nymphalis antiopa*) Trauermantel

Status Winterswijk: Uitgestorven standvlinder; invasiegast.

Rode lijst: Verdwenen uit Nederland.

Verspreiding: In de eerste helft van de vorige eeuw standvlinder. Daarna invasiegast met in 1995 en 2006 omvangrijke invasies. Tijdens de WCL kartering zijn er in 1995 7 exemplaren waargenomen. In het jaar daarop is er één gezien die de winter had overleefd. Ook is de rouwmantel in het invasiejaar 2006 in het gebied eenmaal gemeld en eenmaal in het voorjaar van 2007.

Habitat: Gevarieerde, open bossen met wilgen op vochtige, zonnige plaatsen.

Waardplanten: Diverse soorten wilg, waaronder vooral boswilg, grauwe wilg en geoorde wilg; in mindere mate ook berk, ratelpopulier en prunus.

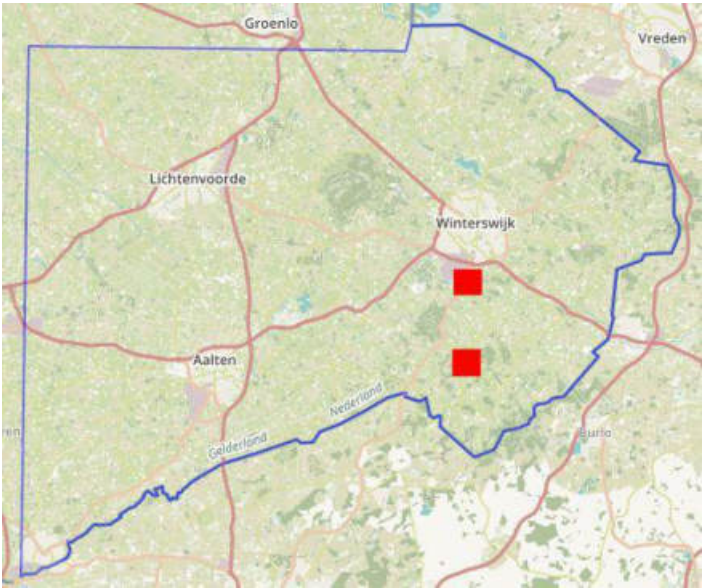
Vliegtijd: Eind juli-oktober en na de overwintering van begin maart-begin mei in één generatie.

Dichtstbijzijnde recente waarnemingen: Een vijftal meldingen uit het Ruhrgebied in de afgelopen 8 jaar. Wellicht is de soort daar een zeldzame standvlinder.

Onderzoek: waarnemingen invoeren in waarneming.nl (waarschijnlijk alleen van toepassing in invasiejaren!).

Waarnemingen 2005-2019.

Geen waarnemingen in 2019.

Landkaartje (*Araschnia levana*) Landkärtchen

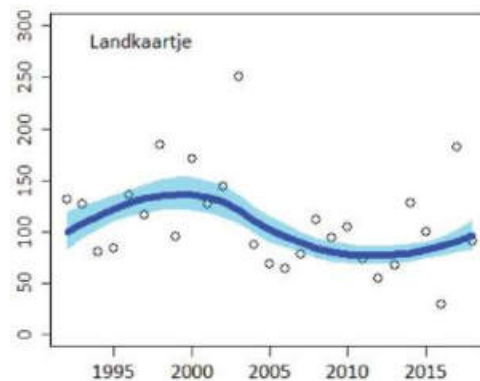

Status Winterswijk: Algemene standvlinder.

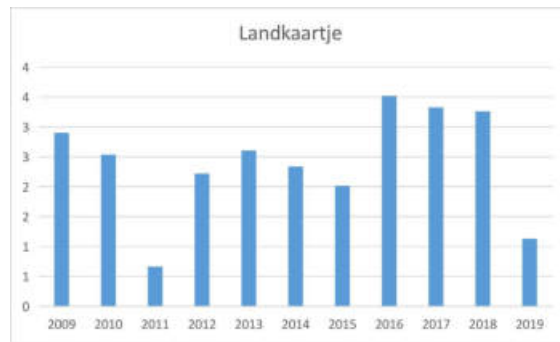
Rode lijst: Thans niet bedreigd.

Verspreiding: Tijdens de WCL kartering in de periode 1995-1999 is het landkaartje 1851 keer gezien. De soort stond daarmee op de 10^e plek in de top-37 van dagvlinders. De soort was in de bosrijke gebieden het talrijkst, met een optimum in de bossen en bosjes van het broek- en goorontginningslandschap. In dit landschapstype wordt de waardplant van het landkaartje, de grote brandnetel, het meest frequent aangetroffen. De indruk bestaat dat het landkaartje tegenwoordig iets schaarser is.

Landelijke trend:

% van alle dagvlinders
in de Zuidoost-Achterhoek:

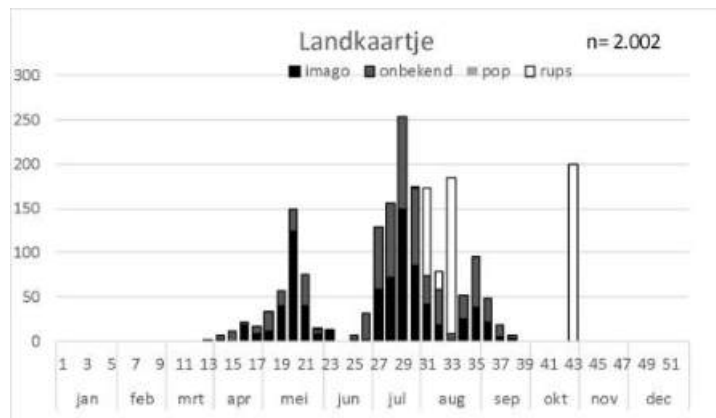

Habitat: Ruigten en graslanden in de buurt van vochtige bossen, heggen en houtwallen, open plekken in het bos en bosranden; ook tuinen en parken.

Waardplanten: Grote brandnetel.

Vliegtijd: Half april-eind juni en begin juli-half september in twee generaties. Een enkele keer komt een derde generatie voor.

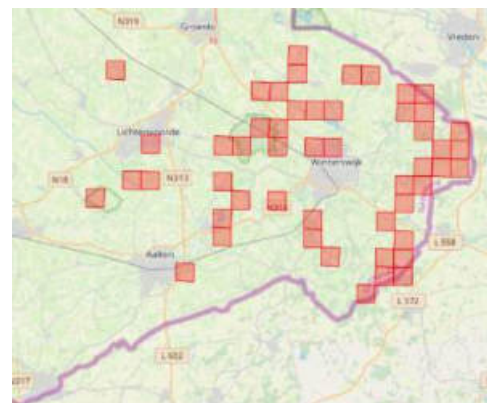
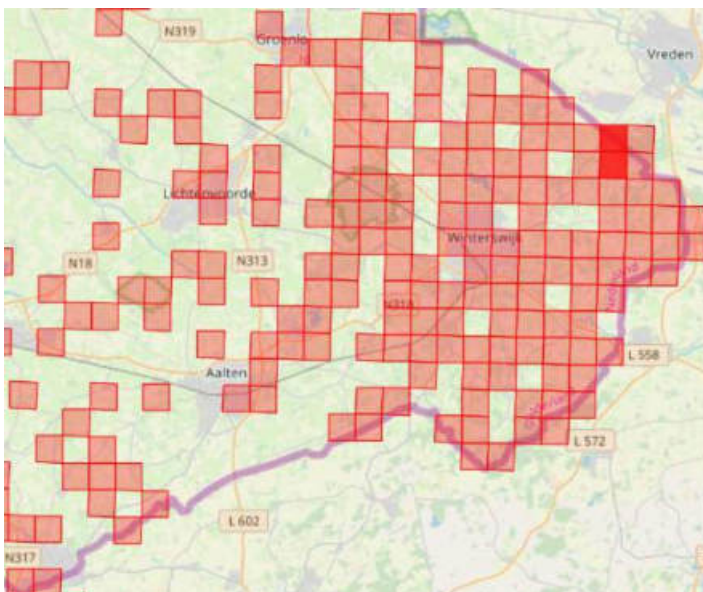
Aantallen vlinders per week in
de Zuidoost-Achterhoek 2005-2017.

Onderzoek: Proberen de soort in elk kilometerhok vast te stellen en de waarnemingen invoeren in waarneming.nl.

Waarnemingen 2005-2019.

Waarnemingen 2019.

Moerasparelmoervlinder (*Euphydryas aurinia*) Goldener Scheckenfalter

Status Winterswijk: Uitgestorven standvlinder.

Rode lijst: Verdwenen uit Nederland.

Verspreiding: Eén bezet uurhok voor 1950 (Vlindernet). Vermoedelijk kwam een populatie voor in de blauwgraslanden rond het Korenburgerveen. De moerasparelmoervlinder is in 1982 in Nederland uitgestorven.

Habitat: Vochtige, schrale graslanden en blauwgraslanden.

Waardplanten: Blauwe knoop en duifkruid.

Vliegtijd: Begin mei-half juni in één generatie.

Dichtstbijzijnde recente waarnemingen: Circa 150 kilometer in zuidoostelijke richting.

Onderzoek: N.v.t. De kans dat de moerasparelmoervlinder zich hier op korte of middellange termijn weer vestigt is zeer klein.

Veldparelmoervlinder (*Melitaea cinxia*) Wegerich-Scheckenfalter

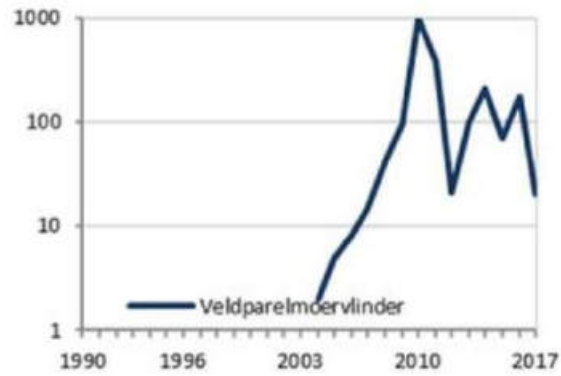
Status Winterswijk: Uitgestorven standvlinder.

Rode lijst: Ernstig bedreigd.

Verspreiding: In de eerste helft van de vorige eeuw is de soort uit één uurhok gemeld (Vlindernet). Wellicht was een populatie in het gebied aanwezig. In 1995 is de soort als standvlinder uit Nederland verdwenen. De laatste jaren wordt de soort in Zuid Limburg weer regelmatig gezien. Spectaculair was in 2017 de ontdekking van Hilbert de Vries toen hij op 18 juni langs de Groenlose Slinge op het onderhoudspad een veldparelmoervlinder zag. Zeer waarschijnlijk was dit een zwerver. Deze waarneming is gedaan helemaal aan het eind van de vliegtijd van deze soort. Er bestaat natuurlijk een kleine kans dat er een recent gevestigde populatie van de veldparelmoervlinder in de omgeving aanwezig is. In de directe omgeving van de vindplaats is een halfnatuurlijk grasland aanwezig dat mogelijk aan de habitateisen voldoet. Gericht onderzoek in 2018 heeft geen nieuwe waarnemingen opgeleverd.

De veldparelmoervlinder kan een afstand van enkele kilometers afleggen. Dat betekent dat in een straal van enkele kilometers van de waarneemlocatie van 2017 een populatie aanwezig moet zijn. Tenzij het individu dat in 2017 is waargenomen de uitzondering op regel is en enkele honderden kilometers vanuit zuidelijke populaties naar Winterswijk is gevlogen.

Trend Nederland:

Habitat: Kruidenrijke, droge en schrale graslanden met een open, korte, vrij rommelige mozaïekstructuur.

Waardplanten: Vooral smalle weegbree.

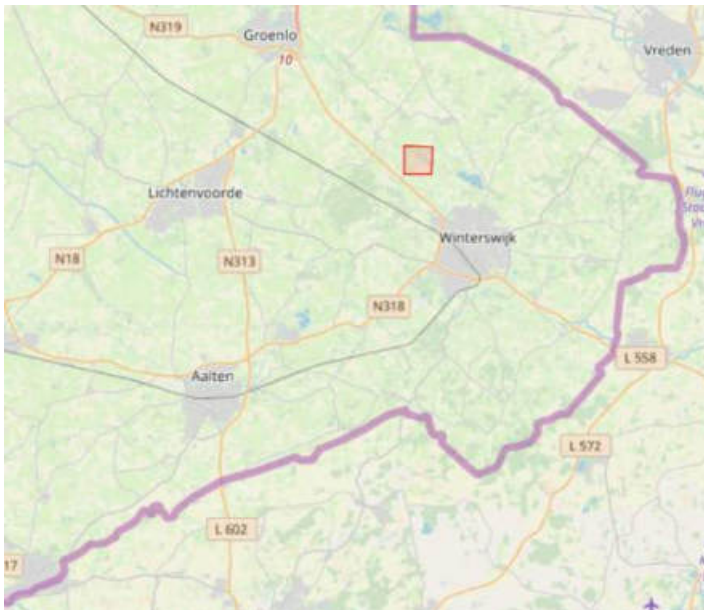
Vliegtijd: Begin mei-half juni in één generatie.

Dichtstbijzijnde recente waarnemingen: Zuid-Limburg.

Onderzoek: Droge schrale (extensief begraasde) schrale graslanden, de Borkense Baan en de oude vuilnisbelt in de gaten houden!

Waarnemingen 2005-2019.

Geen waarnemingen in 2019.

Woudparelmoervlinder (*Melitaea diamina*) Baldrian-Scheckenfalter

Rode lijst: Verdwenen uit Nederland.

Geen meldingen uit het gebied, wel uit de westelijke Achterhoek voor 1950 (Vlindernet). Het waarschijnlijk dat deze soort van beekdalen ook rond Winterswijk voorkwam.

Dichtstbijzijnde recente waarnemingen: De soort komt in de ruime omgeving van Koblenz voor, circa 150 kilometer in zuidoostelijke richting.

Bosparelmoervlinder (*Melitaea athalia*) Wachtelweizen-Scheckenfalter

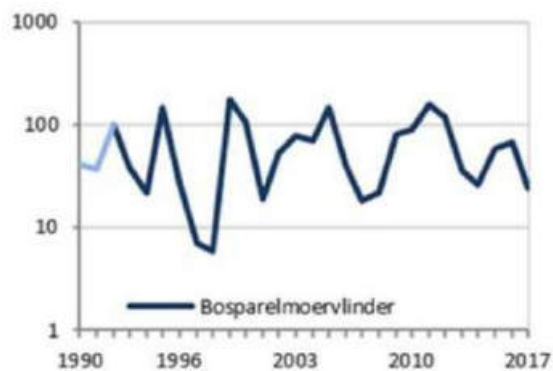

Status Winterswijk: Uitgestorven standvlinder.

Rode lijst: Ernstig bedreigd.

Verspreiding: Meldingen van deze soort voor 1950 en in de periode 1950-1979 (Vlindernet). In de laatste periode is de soort uit het gebied verdwenen. In Nederland rest op de Veluwe nog een populatie. In de rest van Nederland is de soort verdwenen.

Landelijke trend:

Habitat: Grazige, kruidenrijke en zonnige plaatsen in bossen, zoals beschutte graslanden, brede bospaden, bosranden, kapvlakten en open plaatsen in het bos.

Waardplanten: Vooral hengel.

Vliegtijd: Eind mei-eind juli in één generatie.

Onderzoek: N.v.t. Terugkeer op de korte en middenlange termijn niet waarschijnlijk. De meest geschikte habitat op dit moment in het gebied is waarschijnlijk het deel van het Korenburgerveen vlak achter "Den Oppas". Hier staat de waardplant hengel op verschillende plekken talrijk langs de blauwgraslanden en brede bospaden.

Keizersmantel (*Argynnis paphia*) Kaisermantel

Status Winterswijk: Uitgestorven standvlinder, sinds 2010 weer een (tijdelijke?) populatie.

Rode lijst: Thans niet bedreigd.

Verspreiding: Waarnemingen uit de periode 1980-1999 ontbreken (Vlindernet). In de eerste helft van de twintigste eeuw was de keizersmantel standvlinder in het gebied. In de periode 1950-1979 is de soort als standvlinder verdwenen. Omstreeks 1980 is de soort als standvlinder uit Nederland verdwenen. Na 2000 worden weer regelmatig zwervers gezien, ook in de omgeving van Winterswijk. Op 15 juni 2011 werden door de auteur achter de steengroeven ten oosten van Winterswijk 4 keizersmantels gezien. Normaal gesproken vliegen keizersmantels vanaf eind juni, dus deze vlinders waren heel vroeg. Dit wees er dan ook op dat hier een populatie aanwezig was, hetgeen in de jaren daarna werd bevestigd. Vanaf 2011 werden jaarlijks parende vlinders gezien, ook het afzetten van eitjes is waargenomen. In 2013 hebben op deze locatie naar schatting 50 tot 100 keizersmantels rondgevlogen. In 2014 was het aantal vlinders zeker de helft minder. In het stukje bos met de grootste aantallen, en waar ook ei-afzet is geconstateerd, is een aantal jaar geleden een deel van de essen en elzen afgezet waardoor er vrij veel direct zonlicht op de bosbodem door kan dringen en er veel nectarplanten (vooral koninginnekruid) groeien. Sinds enkele jaren worden veel bossen rond Winterswijk vrij rigoureuus gedund. Wellicht komen dergelijke dunningen een soort als de keizersmantel, maar ook andere bosvlinders, ten goede. De plek waar ei-afzet is waargenomen verruigt de laatste twee jaar snel waardoor de geschiktheid als ei-afzet locatie waarschijnlijk minder wordt. Ook op enkele andere plekken in Nederland lijkt de keizersmantel als standvlinder terug te komen. Maar nergens werden tussen 2011 en 2015 zulke hoge aantallen gemeld als in de omgeving van de steengroeve. De bossen rond de steengroeve zijn door de kalkhoudende grond relatief rijk aan viooltjes, de waardplanten van de keizersmantel. In 2017 werd de keizersmantel voor het eerst gezien in het Tenkinkbos. Hier werden maximaal 4 vlinders tijdens een bezoek gezien, waarvan één

vrouwje gedrag vertoonde dat leek op het afzetten van eitjes. In 2018 was de soort weer talrijk aanwezig rond de steengroeven. Tijdens een werkgerelateerd bezoek aan de Willinks Weust van de auteur werden 45 keizersmantels gezien. Tijdens dat bezoek is maar een deel van de vliegplaatsen geteld. Vermoedelijk waren op dat moment enkele honderden keizersmantels in het gebied aanwezig. Ook in 2018 werden op verschillende plekken buiten de Willink Weust / omgeving steengroeven keizersmantels gezien. Interessant zijn vooral die vier plekken waar er meer dan één tegelijkertijd is gezien. Dit kunnen plekken zijn waar de keizersmantel zich inmiddels gevestigd heeft en zich voortplant. Drie van deze locaties bevinden zich langs de Ratumsebeek: Tenkinkbos, Beerninkhoek en Döttenkrö. Op verschillende plekken in de beek begeleidende bossen langs de Ratumsebeek groeien bosviooltjes, de waardplanten van de Keizersmantel. In 2019 werden in een tuin grenzend aan de Ratumsebeek aan de rand van de Beerninkhoek 18 keizersmantels tegelijkertijd gezien.

% van alle dagvlinders
in de Zuidoost-Achterhoek:

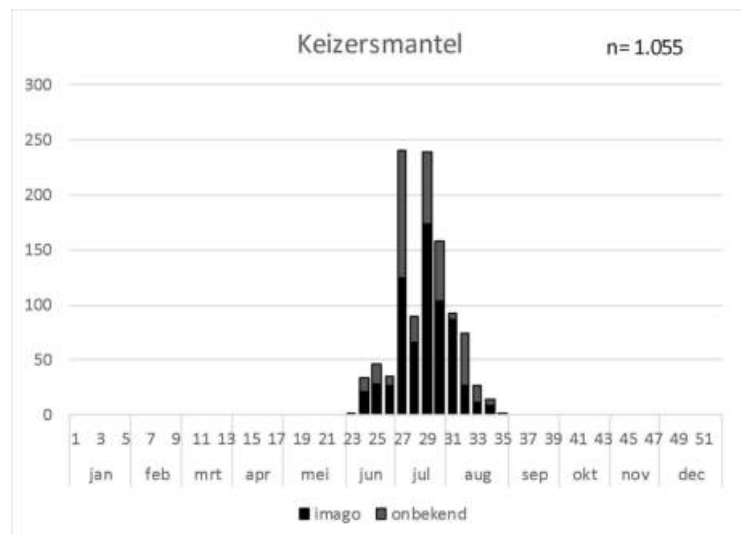

Habitat: Bosranden, kapvlakten en brede bospaden met kruidenrijke zomen, waar een hoge dichtheid viooltjes aanwezig is en een bloemrijke ruigte met geschikte nectarplanten.

Waardplanten: Diverse soorten viooltje, vooral bosviooltje en maarts viooltje.

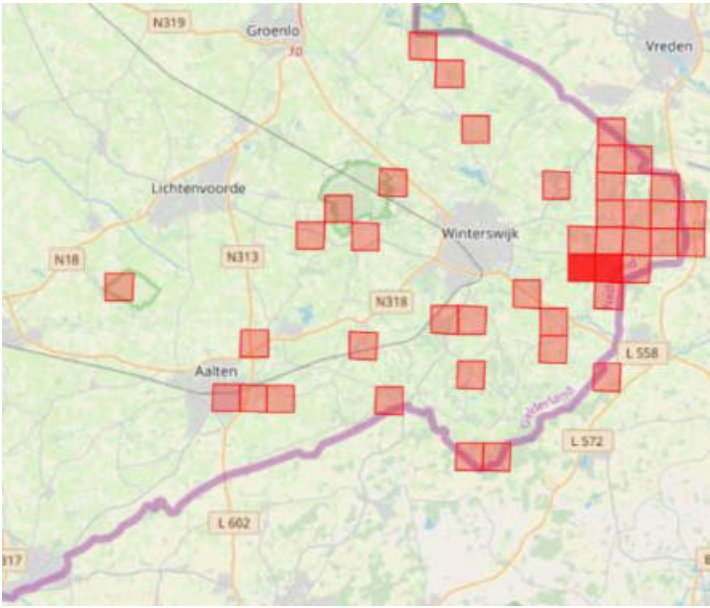
Vliegtijd: Eind juni-begin september in één generatie.

Aantallen vlinders per week in de Zuidoost-Achterhoek (1990-2017). Veel vlinders zullen meer dan eenmaal geteld zijn. De aanwezigheid van de keizersmantels trok veel liefhebbers naar de omgeving van de steengroeven die veel waarnemingen hebben ingevoerd in waarneming.nl.

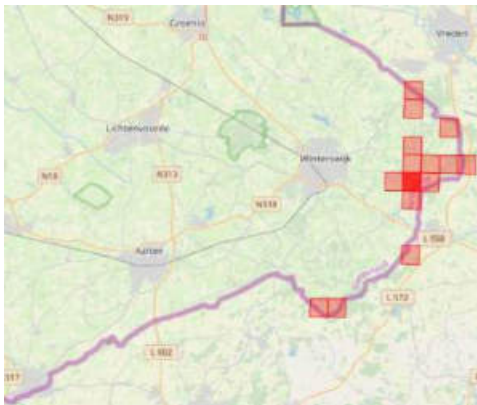

Onderzoek: De aantalsontwikkelingen blijven volgen in de omgeving van de steengroeven door middel van integrale gebiedstellingen. Daarnaast andere viooltjes rijke bossen onderzoeken op het voorkomen van de soort. Vooral in Ratum komen verschillende rijke loofbossen voor met relatief veel viooltjes. Onderzoek is gewenst rond de steengroeven met als doel om beheer- en inrichtingsmaatregelen te formuleren die als doel hebben het voortbestaan van de keizersmantel hier op langere termijn veilig te stellen. Alle waarnemingen invoeren in waarneming.nl.

Waarnemingen 2005-2019.

Waarnemingen 2019.

Willink Weust, leefgebied van de keizersmantel.

Grote parelmoervlinder (*Argynnis aglaja*) Großer Perlmutterfalter

Status Winterswijk: Uitgestorven standvlinder.

Rode lijst: Ernstig bedreigd.

Verspreiding: Deze soort is voor 1950 uit het gebied gemeld (Vlindernet). Waarschijnlijk was de soort hier standvlinder net als op veel andere locaties op de hogere zandgronden. De dichtstbijzijnde populatie bevindt zich tegenwoordig op de Hoge Veluwe.

Landelijke trend:

Habitat: Duingraslanden, droge heischrale graslanden op lemige bodems, blauwgraslanden en kalkgraslanden.

Waardplanten: Diverse soorten viooltjes: duinviooltje, hondsviooltje, moerasviooltje en ruig viooltje.

Vliegtijd: Begin juni-eind augustus in één generatie.

Onderzoek: N.v.t. Terugkeer van de grote parelmoervlinder is niet waarschijnlijk omdat de soort grote geschikte gebieden nodig heeft. De heischrale graslanden en blauwgraslanden in de Achterhoek zijn te klein en liggen geïsoleerd van elkaar. Alleen bij natuurontwikkeling op zeer grote schaal waarbij geschikt habitat ontstaat zou een terugkeer mogelijk zijn. Gezien de ambities op de korte en middellange termijn met betrekking tot natuurontwikkeling gaat dit waarschijnlijk niet gebeuren.

Bosrandparelmoervlinder (*Argynnis adippe*) Feuriger Perlmutterfalter

Rode lijst: n.v.t.

Verspreiding: Waarnemingen uit de westelijke Achterhoek voor 1980 (Tax). Vermoedelijk was de soort hier een onregelmatige standvlinder die waarschijnlijk ook rond Winterswijk voorkwam. In Nederland geldt de soort als een verdwenen onregelmatige standvlinder. In centraal Duitsland op circa 150 kilometer afstand wordt de soort nog sporadisch gemeld.

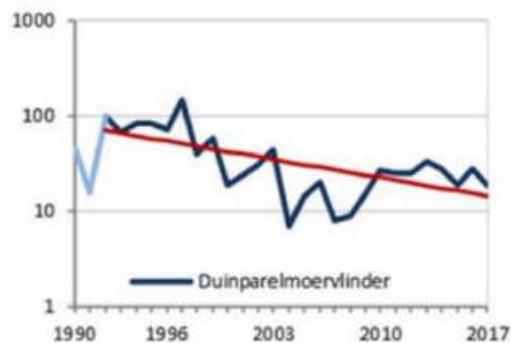
Duinparelmoervlinder (*Argynnis niobe*) Mittlerer Perlmutterfalter

Status Winterswijk: Uitgestorven standvlinder.

Rode lijst: Bedreigd.

Verspreiding: Twee bezette uurhokken voor 1950. In de periode 1950-1979 nog een bezet uurhok bij Aalten (Vlindernet). Vermoedelijk is de soort rond 1950 uit het gebied verdwenen.

Landelijke trend:

Habitat: In de duinen: open duingraslanden en vochtige duinvalleien. In het binnenland: open, droge, schrale graslanden en droge kruidenrijke heide.

Waardplanten: Diverse soorten viooltjes: in de duinen duinviooltje en hondsviooltje, in het binnenland vooral hondsviooltje.

Vliegtijd: Eind mei-eind augustus in één generatie.

Onderzoek: Zie grote parelmoervlinder.

Kleine parelmoervlinder (*Issoria lathonia*) Kleiner Perlmutterfalter

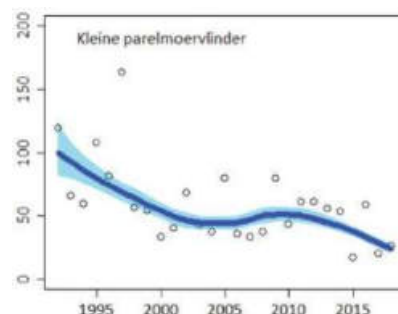

Status Winterswijk: Uitgestorven standvlinder.

Rode lijst: Kwetsbaar.

Verspreiding: Meldingen uit de perioden voor 1950 en 1950-1979 (Vlindernet). Daarna zijn er enkele meldingen van zwervers. Voor 1950 kon de soort zich handhaven dankzij kleinschalige akkerbouw waarbij akkerviooltjes (de waardplant van de kleine parelmoervlinder) zich goed konden handhaven. Op 22-07-2011 is op een dergelijke akker van Natuurmonumenten tussen het Mentink en het Korenburgerveen een kleine parelmoervlinder gezien (waarnemer: Peter Wondergem). Op 16-10-2018 vond tijdens een gerichte zoekactie Jacob Doornheim op dezelfde akker 2 kleine parelmoervlinders. Eerder in 2018 vond Andrea Bloem op een akker van Natuurmonumenten in het Woold ook een parelmoervlinder. J. van Tol vond langs de Borkense Baan op 1-8-2018 een kleine parelmoervlinder waar in 2005 ook een kleine parelmoervlinder is gezien. De in 2018 ingezette opmars van de kleine parelmoervlinder zette in 2019 door. Op alle terreinen waar de soort in 2018 was gezien werden ze ook weer gezien in 2019. Ook op verschillende andere natuurakkers en akkers met agrarisch natuurbeheer werden kleine parelmoervlinders gezien. In totaal werden 92 vlinders gemeld. Het is waarschijnlijk dat de kleine parelmoervlinder heeft geprofiteerd van twee opeenvolgende warme zomers en een flink aanbod aan geschikt habitat in de vorm van natuurrijke akkers.

Landelijke trend:

% van alle dagvlinders
in de Zuidoost-Achterhoek:

Habitat: Open pioniervegetaties en schrale droge warme graslanden met kale grond.

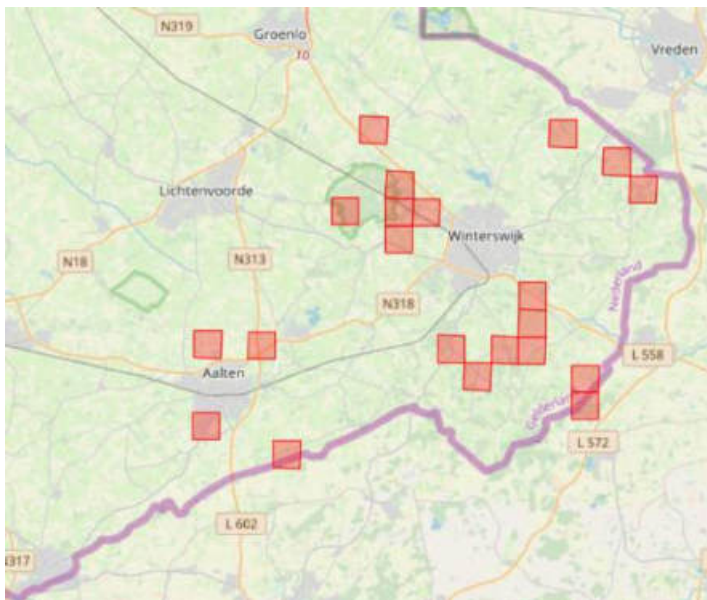
Waardplanten: Diverse soorten viooltjes, waaronder vooral duinviooltje, akkerviooltje en driekleurig viooltje.

Vliegtijd: Begin april-eind oktober in drie of soms vier, elkaar overlappende generaties.

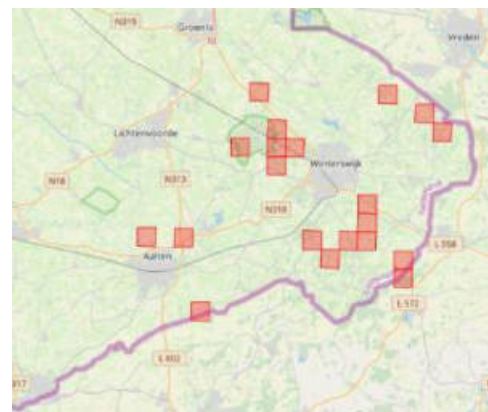
Onderzoek: Gericht onderzoek is gewenst op extensieve akkers waar zonder chemische bestrijdingsmiddelen geboerd wordt en droge schrale graslanden: de akkers van Natuurmonumenten, de akkers van natuurboeren, bijvoorbeeld langs de Harkel Wassinkweg in het Woold en op de Gelderesch in Meddo. Daarnaast de Borkense Baan en enkele verspreid liggende droge natuurontwikkelingsterreinen. Alle waarnemingen invoeren in waarneming.nl.

Het is gewenst te onderzoeken hoe het beheer van natuurakkers en akkers met agrarisch natuurbeheer zodanig aangepast kan worden zodat ze duurzaam een populatie van de kleine parelmoervlinder kunnen huisvesten.

Waarnemingen 2005-2019.

Waarnemingen 2019.

Zilvervlek (*Boloria euphrosyne*) Silberfleck-Perlmutterfalter

Status Winterswijk: Uitgestorven standvlinder.

Rode lijst: Verdwenen uit Nederland.

Verspreiding: De zilvervlek is voor 1950 uit het gebied gemeld (Vlindernet). Waarschijnlijk was de soort hier standvlinder. In 1969 is deze soort als standvlinder in Nederland uitgestorven.

Habitat: Bosranden en open plekken in bossen, zoals kapvlakten en bosweiden, brede bospaden en beschutte graslanden.

Waardplanten: Diverse soorten viooltjes, met name hondsviooltje en bleek- en donkersporig bosviooltje.

Vliegtijd: Begin mei-half juni in één generatie; soms een partiële tweede generatie tot eind juli.

Onderzoek: N.v.t. Het is niet waarschijnlijk dat de soort op korte of middellange termijn terugkeert.

Zilveren maan (*Boloria selene*) Braunfleckiger Perlmutterfalter

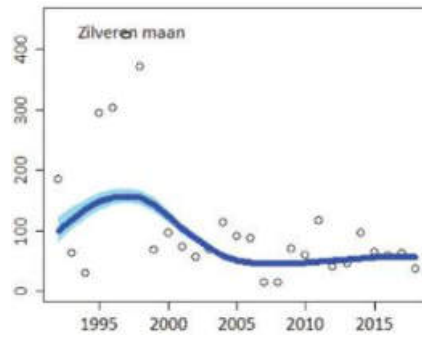

Status Winterswijk: Uitgestorven standvlinder.

Rode lijst: Bedreigd.

Verspreiding: In de periode 2000-2013 is de soort alleen vanuit het Korenburgerveen gemeld. Daarvoor kende de soort een ruimere verspreiding. De populatie in het Korenburgerveen ligt erg geïsoleerd ten opzicht van andere populaties. De dichtstbijzijnde populaties in Nederland bevinden zich op meer dan 50 kilometer afstand. De laatste jaren gaat het erg slecht met de zilveren maan in het Korenburgerveen. Jopie Schreurs telt hier sinds 2006 een soortspecifieke route die ze heeft overgenomen van de veel te vroeg overleden Cees Viveen. De jaarlijkse maxima per telling zijn als volgt: 46 ex. in 2006, 2 ex. in 2007, 3 ex. in 2008, 48 ex. in 2009, 27 ex. in 2010 en 3 ex. in 2011. Daarna zijn er op deze telroute geen zilveren manen meer gezien. De zilveren maan is hier inmiddels uitgestorven. De oorzaken zijn mogelijk klimaatverandering, verzuring van de wortelzone van de waardplant van het moerasviooltje en een voor de soort niet optimaal beheer van de blauwgraslanden. Deze blauwgraslanden worden begin augustus gemaaid, midden in de periode van de 2^e generatie van de vlinder. De vlinders vliegen dan weg en komen in ongeschikt leefgebied terecht waardoor de voortplanting in gevaar komt. Voor de zilveren maan is het beter om (een deel van) de blauwgraslanden na half september te maaien. Door de vernatting van het Korenburgerveen staan de blauwgraslanden tegenwoordig 's winters deels onder water, zo ook de groeiplaatsen van het moerasviooltje, de waardplant van de zilveren maan op deze locatie. Dit heeft tot gevolg dat een flink deel van de rupsen van de zilveren maan die in de strooisellaag overwinteren verdrinken.

Landelijke trend:

Habitat: Natte tot vochtige, schrale graslanden en bloemrijke hooi- of rietlanden.

Waardplanten: Vooral moerasviooltje; in duinen ook duin- en hondsviooltje.

Vliegtijd: Begin mei-half juni en begin juli-half september in twee generaties.

Onderzoek: De populatie in het Korenburgerveen werd door Jopie Schreurs gemonitord in het kader van het landelijke meetnet dagvlinders.

Veenbesparelmoervlinder (*Boloria aquilonaris*) Hochmoor-Perlmutterfalter

Status Winterswijk: Uitgestorven standvlinder.

Rode lijst: Ernstig bedreigd.

Verspreiding: Van 1978 tot 1982 was een populatie aanwezig in het Wooldse veen (Vlindernet). Het is waarschijnlijk dat de soort ook vóór 1978 in dit veen aanwezig was. Door opslag van bomen raakten de groeiplaatsen van de waardplanten beschaduwd. Rond 1984 is een belangrijk deel van deze opslag verwijderd. Voor de veenbesparelmoervlinder kwam deze actie te laat. In de periode 2011-2013 is de boomopslag uit een groot deel van het Wooldse veen verwijderd en zijn maatregelen uitgevoerd om het water vast te houden. Ook in het Korenburgerveen zijn de afgelopen 15 jaar dergelijke maatregelen uitgevoerd. Het is mogelijk dat beide hoogvenen weer een geschikt habitat vormt voor deze vlinder. Wellicht vormt klimaatverandering een nieuwe bedreiging voor deze noordelijke soort. Natuurmonumenten overweegt de veenbesparelmoervlinder te herintroduceren. Op eigen kracht kan de veenbesparelmoervlinder het gebied niet bereiken. De dichtstbijzijnde populaties in Nederland liggen op circa 100 kilometer afstand. Deze afstand is voor deze weinig mobiele soort niet te overbruggen. Bovendien bestaan deze populaties maar uit een gering aantal exemplaren.

Landelijke trend:

Habitat: Oevers van vennen met hoogveenontwikkeling en hoogveentjes omgeven door bos.

Waardplanten: Kleine veenbes; soms lavendelhei.

Vliegtijd: Half mei-half juli in één generatie.

Onderzoek: Monitoring indien herintroductie plaatsvindt.

Braamparelmoervlinder (*Brenthis daphne*) Brombeer-Perlmutterfalter

Status Winterswijk: Te verwachten soort.

Rode lijst: N.v.t.

Verspreiding: Geen waarnemingen uit het gebied. Deze soort is in 2011 voor het eerst in Nederland waargenomen in Zuid-Limburg. In Noordrijn-Westfalen is de soort ten zuiden van Koblenz voor het eerst gemeld. Inmiddels is de soort daar uit 20 hokken gemeld. Het is een zuidelijke soort die zich fors naar het noorden aan het uitbreiden is. Volgens de weervoorspellingsmodellen zou de omgeving van Winterswijk rond 2050 qua klimaat geschikt moeten zijn voor deze soort. Nog even geduld dus. In 2017 is de soort in Nederland op drie locaties gemeld in Zuid-Limburg en Noord-Brabant.

Habitat: Bloemrijke plaatsen met struiken en open plekken in het bos.

Waardplanten: Rubus-soorten (braam en framboos). In sommige literatuur worden ook viooltjes als waardplant gemeld.

Vliegtijd: Begin juni-begin juli in één generatie.

Onderzoek: Gericht onderzoek is niet zinvol. Als deze opvallende soort zich vestigt, zal dat niet onopgemerkt blijven.

6. Inrichting en beheer

Hieronder worden een aantal suggesties voor inrichting en beheer gegeven ten behoeve van de dagvlinders rond Winterswijk. Dit moet gezien worden als een eerste aanzet. In volgende versies van deze atlas wordt dit hoofdstuk wellicht verder uitgebreid.

Hoogveen

Alle drie hoogveen dagvlinders zijn in de afgelopen 40 jaar uit het gebied verdwenen: veenbesblauwtje, veenbesparelmoervlinder en veenhooibeestje. Belangrijkste oorzaken zijn vermoedelijk het steeds verder dichtgroeien van de hoogveengebieden met bomen door ontwatering en vermessing en het steeds warmer wordende klimaat. De afgelopen 15 jaar zijn zowel in het Korenburgerveen als het Wooldse Veem ingrijpende herstelmaatregelen uitgevoerd. Zijn beide gebieden inmiddels weer geschikt voor de genoemde soorten? Alleen herintroductie van deze soorten kan antwoord op deze vraag geven. Spontane terugkeer is uitgesloten omdat alle drie soorten honkvast zijn en de dichtstbijzijnde populaties van veenbesblauwtje en veenbesparelmoervlinder op ruim 100 kilometer afstand van Winterswijk liggen. De dichtstbijzijnde populatie van het veenhooibeestje ligt op circa 15 kilometer afstand (Haaksbergerveen).

Heide

In de afgelopen 60 jaar zijn 3 van de vier dagvlinders die gebonden zijn aan heide uit het gebied verdwenen: vals heideblauwtje, gentiaanblauwtje en heivlinder. Alleen het heideblauwtje heeft zich kunnen handhaven. De belangrijkste oorzaken voor het verdwijnen van de 3 soorten zijn de afname van het areaal heide, de versnippering van leefgebieden en de afname van de kwaliteit van de resterende heide. Behoud van het heideblauwtje voor het gebied en wellicht de terugkeer van heivlinder en gentiaanblauwtje kan bereikt worden door de resterende stukjes heide optimaal te beheren, nieuwe stukjes heide te ontwikkelen in het heideontginningslandschap en alle heidegebiedjes met elkaar te verbinden door tussenliggende wegbermen en slootkanten. Deze lijnvormige elementen kunnen door een verschalingsbeheer geschikt worden voor de migratie van dagvlinders van schrale leefgebieden.

Diverse schrale graslanden rond Winterswijk bestaan deels uit dop- en struikheide. Vaak wordt deze heide jaarlijks met de rest van het perceel gemaaid. Door in de delen met heide het maaibeheer te extensiveren ontstaat er nieuw leefgebied voor de dagvlinders van de heide. De toename van de structuurvariatie in deze percelen die hier door ontstaat is ook zeer gunstig voor allerlei andere dagvlinders en andere fauna.

Graslanden

De afgelopen eeuw zijn 20 van de 42 soorten dagvlinders van graslanden verdwenen. Deze achteruitgang is vrijwel geheel te wijten aan de intensivering van de landbouw in het gebied. Het instellen van beschermde natuurgebieden en agrarisch natuurbeheer heeft uiteindelijk niet het uitsterven van één van deze 20 soorten kunnen voorkomen. Ironisch genoeg heeft natuurherstel in het Korenburgerveen geleid tot het uitsterven van de laatste echt kritische soort van graslanden in het gebied: de zilveren maan. De vernatting heeft de zilveren maan hier de das om gedaan. Vaak zien we dat graslanden in natuurgebieden in één keer gemaaid worden. Ook bij graslandpercelen met agrarisch natuurbeheer was dat het geval. Vaak worden dit soort graslanden eind juni / begin juli gemaaid, net op het tijdstip dat veel graslandvlinders beginnen te vliegen. In het nieuwe stelsel voor agrarisch natuur- en landschapsbeheer (ANLb) is gefaseerd maaien in de

Achterhoek verplicht, evenals het niet maaien van randen (elk jaar op andere plekken). Dit is voor veel dagvlinders en andere fauna gunstig. Uitbreiding van het ecologisch bermbeheer zal de graslandvlinders zeker ten goede komen. Rond Winterswijk wordt jaarlijks 135 kilometer berm ecologisch beheerd, dat wil zeggen laat in het jaar maaien en het maaisel afvoeren. De meest schrale bermen worden eens in de twee jaar gemaaid. Deze bermen vormen belangrijke verbindingen in het landschap voor de aan grasland gebonden dagvlinders. Ook de vele A-watgangen met de begeleidende onderhoudspaden en de gekanaliseerde beken vormen een belangrijk leefgebied voor dagvlinders van graslanden. Ook hier is het gewenst het beheer meer te richten op de natuurwaarden door het gras niet te klepelen, maar te maaien en af te voeren.

Akkers

Natuurbeheer en agrarisch natuurbeheer in de vorm van kruidenrijke graanakkers en kruidenrijke akkerranden komen verspreid rond Winterswijk voor. Veel vlindersoorten vinden vooral in de bloemrijke akkerranden voedsel. Een aantal ruigtesoorten plant zich hier ook voort. Ook graslandsoorten zoeken hier voedsel. Vooral in droge zomers zoals in 2018 komen graslandvlinders hier massaal voedsel zoeken. De dichtheden aan dagvlinders kunnen in deze randen oplopen tot 1 individu per vierkante meter. Er is één soort, de kleine parelmoervlinder, die in het gebied vrijwel geheel is aangewezen op akkers. Deze soort probeert nu en dan het gebied te koloniseren, echter tot nu toe zonder succes. Vermoedelijk omdat in het voorjaar de rupsen en poppen worden ondergeploegd. Dit kan deels voorkomen worden door roulerend jaarlijks een deel (minimaal 10%) van de akker braak te laten liggen. In het stelsel voor agrarisch natuur- en landschapsbeheer (ANLb) is voor de Achterhoek bij het beheer van kruidenrijke akkers vanaf 2021 de verplichting opgenomen om 5 tot 10% van de akker braak te leggen.

Bossen en struwelen

De afgelopen eeuw zijn 11 van de 26 soorten dagvlinders van bossen en struwelen verdwenen. Enkele oorzaken zijn het verdwijnen van het hakhoutbeheer en de verarming van de kruidlaag van typische bosplanten. Deze verarming, welke vaak tot een ondergroei van braam heeft geleid, komt vooral door ontwatering en verzuring. Bij het hedendaagse bosbeheer worden waardevolle vegetaties van typische bosplanten vaak niet ontzien en door de zware bosbouwmachines kapot gereden. Ook in de bossen van de natuurbeherende instanties is dit vaak het geval. Het verdient aanbeveling om voor dunningen aangepaste werkwijzen te ontwikkelen waardoor dergelijke schade kan worden voorkomen.

Andere maatregelen voor dagvlinders van bossen zijn het maken van open plekken in bossen en het ontwikkelen van geleidelijke overgangen langs bosranden. Ook het aanplanten van een grotere variatie aan bomen, vooral die met snel verterend blad als winterlinde, zomerlinde en fladderiep, is gunstig. Vaak worden wilgen in bossen en langs beken gerooid omdat ze geen economische waarde hebben of voor het waterbeheer lastig zijn. Terwijl wilgen voor verschillende soorten dagvlinders en vele andere soorten insecten zeer waardevolle bomen zijn. Hierbij een oproep aan het Waterschap Rijn en IJssel om ze te sparen.

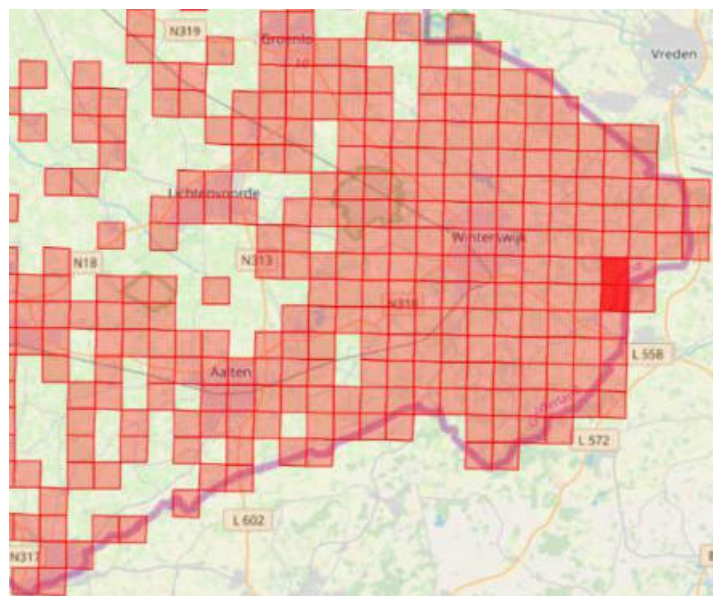
7. Regionaal atlasproject dagvlinders?

Verschillende algemene dagvlindersoorten kun je bijna overal in het gebied tegenkomen. Denk bijvoorbeeld aan klein geaderd witje, boomblauwtje, atalanta en kleine vos. Kijk je naar de verspreidingskaarten van deze soorten in deze atlas dan zie je nog vele lege kilometerhokken. Hoe krijgen we deze lege kilometerhokken “gevuld”? Dat kan door uitvoering van een regionaal atlasproject dagvlinders! Wie heeft er zin om mee te doen aan een regionaal atlasproject dagvlinders? Meedoen is heel simpel: je claimt één of meerdere kilometerhokken of zelfs één of meerdere uurhokken (hokken van 5x5 km) en je probeert minimaal de tien meest algemene soorten in elk kilometerhok waar te nemen en deze soorten per kilometerhok minimaal één keer in te voeren in waarneming.nl. Beter is uiteraard om te proberen alle voorkomende soorten te scoren, dit kost natuurlijk veel meer tijd.

De minimale inspanning is één bezoek aan een geclaimd km-hok in het voorjaar in de vliegtijd van het oranjepipje en één bezoek in de periode eind juni tot half augustus. Door vooraf per km-hok in potentie vlinderrijke plekken op te sporen via kaarten en luchtfoto's of google-maps, kun je op een dag naar schatting 5 tot 10 kilometerhokken afwerken. Het leuke van zo'n manier van werken is dat je op plekken komt waar je anders nooit aan zou denken. Tref je in een kilometerhok bijzondere leefgebieden aan waar eventueel schaarse soorten te verwachten zijn, kun je aanvullend gericht naar deze soorten gaan zoeken in de juiste vliegtijd. Heb je interesse? Stuur een e-mail aan Jan Stronks (janstronx@gmail.com).

Doel van dit regionale atlasproject is om de verspreidingsbeelden van de soorten completer te krijgen. Maar ook om meer mensen door de ogen van dagvlinders naar het landschap te laten kijken. Door geregeld op zoek te gaan naar dagvlinders ontstaat kennis en gevoel over wat dagvlinders nodig hebben. Uiteindelijk leidt dat wellicht tot een betere vlinderstand door een beter beheer en een optimalere inrichting van natuur en landschap.

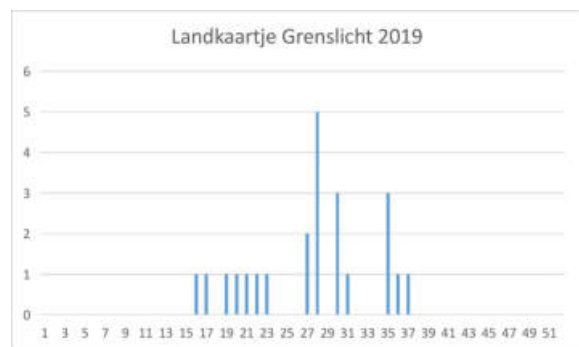
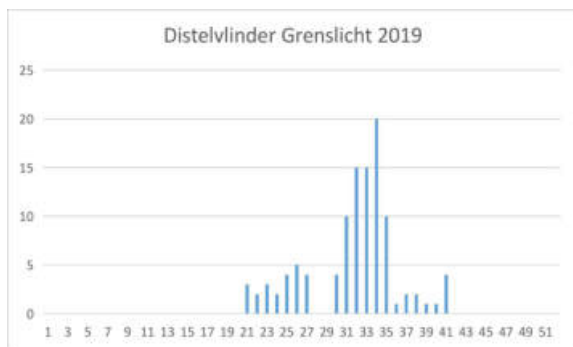
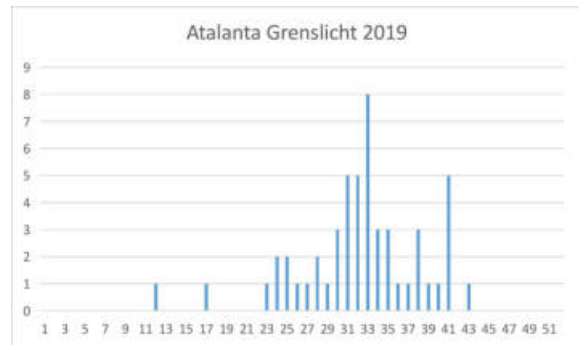
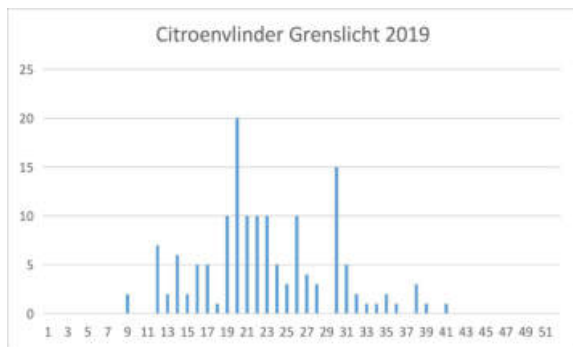
De citroenvlinder is in de periode 2005-2019 het meest vaak doorgegeven via waarneming.nl. Zie het verspreidingskaartje hiernaast. Uit de omgeving van Aalten en Lichtenvoorde is de soort relatief weinig gemeld. Dit geldt ook voor vele andere soorten. Daarom worden vooral in het westelijk deel van het atlasgebied tellers gezocht voor het regionale atlasproject!

8. Tuinvlindertelling

Sinds 2016 voert Andrea Bloem op haar erf in het Woold tuinvlindertellingen uit. Per week wordt daarbij het hoogste aantal dagvlinders per soort genoteerd. Hiermee krijg je per soort een mooi overzicht van de vlinders die door het jaar heen je tuin gebruiken. De minimale inspanning hiervoor is dat je eens per week een rondje door de tuin maakt en de dagvlinders telt. Vaker per week tellen kan natuurlijk ook. De kans is dan groter dat je naast iets hogere maxima ook schaarse soorten vaker scoort. Dit type telling vereist weinig inspanning; iedereen loopt wekelijks wel een rondje door de tuin. Hierbij dan ook een oproep om deze tellingen op meer plekken dit uit te voeren. Wellicht kunnen in een volgende atlas hier dan wat resultaten van laten worden gepresenteerd.

Hieronder enkele resultaten van 2019 van Grenslicht, het erf van Andrea Bloem en Mark Hessels aan de Grensweg in het Woold. Per weeknummer zijn in deze grafieken de maxima van het aantal individuen van deze soorten weergegeven.

9. Dankwoord

Een woord van dank is hier op zijn plaats voor alle mensen die aan deze atlas hebben bijgedragen. Vooral de waarnemers die hun waarnemingen van dagvlinders in de omgeving van Winterswijk ingevoerd hebben in waarneming.nl hebben een zeer belangrijke bijdrage geleverd aan deze atlas. Een speciaal woord van dank voor Robert Kwak voor tabel met alle waarnemingen uit 2019 en voor de grafiekjes van de aantallen waargenomen vlinders per week.

